Maitreya Magazine

nummer 3 jaargang 7

TIBETAANS BOEDDHISME

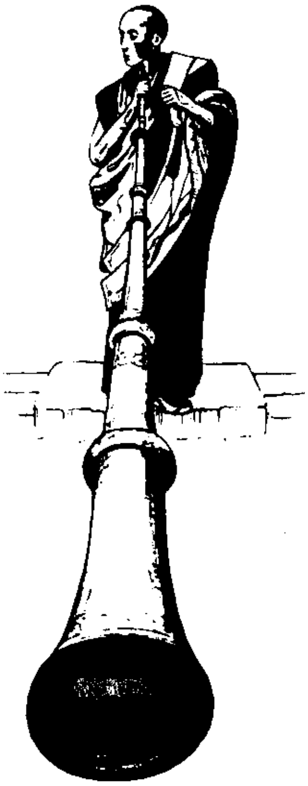

MAITREYA MAGAZINE
Nummer 3/Jaargang 7
September, oktober, november 1985

UITGAVE
Stichting Maitreya Instituut
Raadhuisdijk 9
6627 AC Maasbommel
Telefoon: 08876-2188

REDAKTIE EN VERTAAL-TEAM
Gelong Thubten Tsépel (Hans van den Bogaert)
Thon Memelink
Marian van der Horst-Lem
Margot Kool-Stumpel
Paula de Wijs-Koolkin
Louwrien Wijers

EIND- EN FOTOREDAKTIE
Jan-Paul Kool

VORMGEVING
Jan-Paul Kool
Nicolaas van Beek

ILLUSTRATIES
Nicolaas van Beek
Kathy Cole

COPYRIGHT
Stichting Maitreya Instituut 1985c.
Alle rechten voorbehouden.

WELKOM
Kunstuitingen over boeddhistische onderwerpen, gedichten, tekeningen, foto's e.d. in zwart-wit.

VERSCHIJNING
Ten minste 1x per kalenderkwartaal.

ABONNEMENTEN
Schriftelijk of telefonisch opgeven. Alleen per kalenderjaar of deel ervan.
Het abonnement gaat in na ontvangst van Uw betaling en loopt automatisch door tenzij voor 30 november schriftelijk wordt opgezegd.
De prijs is inclusief tussentijdse nieuwsbrieven *f* 25,— per jaar. Losse nummers *f* 6,50 plus portokosten.

BETALINGEN
Van abonnementen, kursusgelden, donaties en rekeningen: Postgironr.: 4305057 t.n.v. Stichting Maitreya Instituut te Maasbommel.
Bank: N.M.B. Beneden-Leeuwen,
rek.nr.: 65.85.11.548.

ADRESWIJZIGINGEN
Gaarne één maand voor het verschijnen van dit magazine schriftelijk opgeven.

VORIGE NUMMERS
Bijna alle vorige nummers zijn nog uit voorraad leverbaar.

BESTELLINGEN
Boeken en andere Dharma-artikelen uit onze winkel en groothandel kunnen zowel schriftelijk als telefonisch worden besteld.

ཨོཾ

ཨཱཿ

ཧཱུྃ

TELEFOON 08876-2188
Het kantoor van het Instituut is telefonisch bereikbaar tijdens kantooruren. Op andere tijden of als we niet bereikbaar zijn kunt U een boodschap inspreken in ons antwoordapparaat.

BESTUUR
STICHTING MAITREYA INSTITUUT

Voorzitter
Paula de Wijs-Koolkin
a.b. De Zwaan
Ouderkerkerdijk
1096 CS Amsterdam

Secretaris
Margot Kool-Stumpel
Raadhuisdijk 9
6627 AC Maasbommel

Penningmeester
Jan-Paul Kool
Raadhuisdijk 9
6627 AC Maasbommel

DOELSTELLING
De stichting stelt zich tot doel:
Het bevorderen van de interesse en studie, het beoefenen en uitbreiden van het boeddhisme, v.n.m.l. in de vorm waarin het in TIBET heeft bestaan en te komen tot een vruchtbare integratie van Oosterse en Westerse filosofiëen in Nederland.

DONATEURS
Indien U zich kunt vinden in onze doelstelling en wilt helpen, kunt U donateur worden voor minimaal *f* 100,— per jaar of *f* 10,— per maand. De gelden worden gebruikt voor: publikaties, organisatie van kursussen, aanschaf van noodzakelijke inventaris, begrotingstekorten e.d. Donaties kunnen aftrekbaar zijn voor de I.B. (vraag inlichtingen). Ook legaten zijn welkom.

DONATEURS GESHE AKTIE
Voor het verblijf en onderhoud en voor de komst van Geshe Konchog Lhundup en zijn vertaler naar Nederland is een apart fonds gesticht. Deelnemers aan deze aktie storten een maandelijks bedrag van minimaal *f* 10,— voor de periode van ten minste 1 jaar, of doen een éénmalige bijdrage op onze post- of bankrekening met vermelding van: Geshe aktie.
De verantwoording van de penningmeester van de stichting wordt gekontroleerd door de Kas Kontrole Kommissie bestaande uit drie donateurs. De donateurs worden regelmatig op de hoogte gehouden van de aktie en ontvangen een jaarlijks verslag.

DRUKKERIJ
Offsetdrukkerij Refo
Gildenstraat 1a
3861 RG Nijkerk

VOORPLAAT
Z.H. de Dalai Lama
Foto: Jan-Paul Kool

LEIDRAAD

De zomer is voorbij, een nieuw studiejaar ligt voor ons. We zijn zo fortuinlijk geweest al meer dan een jaar een eigen leraar voor onze Tibetaans Boeddhistische studies te hebben. Vorig jaar kwam Geshe Konchog Lhundup, onze eigen hooggeleerde begeleider op ons Dharmapad, één van de laatste dagen van juli, aan in Maitreya Instituut. Sedertdien hebben vele van ons al talrijke zeer inspirerende lessen van hem mogen ontvangen. Wij hopen dat Geshe Konchog Lhundup nog lang les aan ons zal kunnen blijven geven. Wij danken hem voor de grote vriendelijkheid die hij ons steeds betoont en wij danken alle donateurs die met hun grootmoedige vrijgevigheid het 'Geshefonds' ondersteunen en het zo mogelijk maken dat wij in Nederland over een eigen leraar beschikken.

Een nieuw Maitreya Magazine ligt voor U. Vanzelfsprekend vindt U daarin een nabeschouwing op de grote Kalachakra-initatie door Zijne Heiligheid de Dalai Lama in Zwitserland gegeven. Naar verluid hebben meer dan tweehonderd Nederlanders aan de initiatie deelgenomen. Voor degenen onder hen die deze uitgaven van het Maitreya Magazine lezen een summiere terugblik op dit indrukwekkende gebeuren.

Aansluitend een verslag van de perskonferentie die Zijne Heiligheid de Dalai Lama na de Kalachakra-initiatie heeft gehouden en daarin komen de harde feiten naar voren over het gehavende sneeuwland Tibet, waar de Tibetanen een minderheid dreigen te worden, omdat China steeds meer Chinese immigranten naar het bezette gebied stuurt. Zijne Heiligheid de Dalai Lama noemt het een morele plicht van ieder mens om anderen te informeren over de ware toedracht in Tibet, die China voor de wereldpers nog steeds zo verborgen weet te houden.

In dit tijdschrift de verlichtende instrukties van de Zevende Dalai Lama, om de tantra-initiatie die velen van ons ontvangen hebben dagelijks levend te houden. Die meditatie in versvorm omvat de essentie van soetra en tantra. Het is een rijke beoefening, die we als een groot geschenk van de Zevende Dalai Lama kunnen beschouwen.

Een lezing van Geshe Konchog Lhundup over het onderwerp 'Karma en Reïncarnatie' geeft een praktisch inzicht in de werking van Karma en in de werkelijke toedracht tijdens het sterven, tijdens de fase tussen dood en wedergeboorte en over de manier waarop reïncarnatie tot stand komt.

Deze zomer was er een ontmoeting van Drs. Marcel Messing met Geshe Konchog Lhundup die licht wierp op een vergelijking tussen het innerlijke Christendom en het Tibetaanse boeddhisme. Ook daarvan een verslag in dit magazine.

Tijdens zijn laatste bezoek aan Nederland gaf dr. Alex Berzin een verhandeling over de Tibetaanse sterrenkunde en astrologie, die veel informatie geeft over de vergelijking tussen Tibetaanse, Indiase, Chinese en Griekse systemen voor astrologie en astronomie. Een artikel voor astrologen!

Verder in dit tijdschrift kort nieuws, een eigen reisbureau voor reizen naar Tibet, enzovoort, de aankondiging van weer allerlei interessante nieuwe boeken, de boekenlijst en het programma voor kursussen die te volgen zijn in het Maitreya Instituut dit najaar.

Het voorrecht te hebben in kontakt te zijn met de positieve scholing die de boeddhistische Dharma biedt en zo het persoonlijke vermogen aan te kweken deze wereld te behoeden voor groot onheil, is de meest essentiële verwezenlijking van een menselijk bestaan. Het Maitreya Magazine probeert die meest kernachtige richting, die leidt tot wereldvrede, te verwoorden en steeds opnieuw aan te wakkeren.

De Redaktie

ZES DUIZEND MENSEN IN ZWITSERLAND BIJEEN VOOR DE KALACHAKRA-INITIATIE

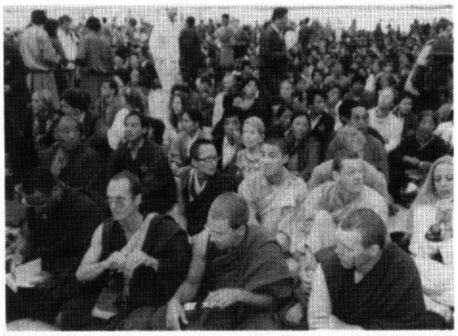

Uit vele delen van de wereld zijn zes duizend mensen naar Rikon in Zwitserland gereisd om tussen 21 juli en 2 augustus jl. deelgenoot te zijn van de 'Kalachakra-Initiatie voor Wereldvrede' die Zijne Heiligheid de Veertiende Dalai Lama van Tibet daar aanbood. Bijna de helft van de aanwezigen waren Tibetanen, die duidelijk overgelukkig waren elkaar eindelijk weer eens te kunnen ontmoeten in het bijzijn van hun leider Zijne Heiligheid de Dalai Lama. Op de laatste dag sprak de Dalai Lama hen toe in hun eigen taal en spoorde hen aan sterk te blijven om de tragedie waarin zij zich als volk bevinden te kunnen blijven dragen. Toen rolden er even tranen over de wangen van onze Tibetaanse broeders en zusters in ballingschap.

Ons past in de eerste plaats grote dankbaarheid voor de goedheid van Zijne Heiligheid Tenzin Gyatso de Veertiende Dalai Lama om het verzoek van vele Tibetanen en westerlingen in te willigen en de kostbare Kalachakra-initiatie in Zwitserland aan te bieden. Twaalf dagen hebben de Dalai Lama en zijn assistenten in het ritueel, de zestien monniken van het Namgyal Klooster in Dharamsala, gewerkt aan de voorbereiding, de inwijding en de afsluiting van de Kalachakra-ceremonie. Dat waren steeds lange dagen, die 's morgens vroeg, als de meeste van de duizenden deelnemers nog lagen te slapen, al begonnen.

De eerste dag, 21 juli, waren de sponsors en een aantal vertegenwoordigers van de groep aanwezig bij het ceremoniële verzoek aan de Dalai Lama deze initiatie te willen geven. Alle volgende dagen van de voorbereiding en tijdens het maken van de grote mandala van gekleurd zand verichtte de Dalai Lama werkzaamheden, die varieërden van vier tot dertien uur per dag, alleen met de zestien monniken van zijn klooster. Het was de deelnemers echter niet verboden 's morgens na zeven uur stilletjes plaats te nemen in de grote tent waar de initiatie gegeven zou worden en de Dalai Lama en zijn monniken gade te slaan. Van die gunst werd naarmate meer mensen ervan wisten, elke dag veelvuldiger gebruik gemaakt. Tot de zevende dag kon men de monniken bezig zien met het 'zandschilderen'. Dat wil zeggen, men kon zien hoe ze voorovergebogen met witte schorten voor, ingespannen en behoedzaam felgekleurd zand uit metalen trechtertjes in een bepaald patroon klopten. Maar hun produkt, de mandala, kreeg iedereen pas op de allerlaatste dag te zien.

BODHISATTVA-BEOEFENINGEN

Op de vierde dag van de voorbereidingen, woensdag 24 juli, begon Zijne Heiligheid de Dalai Lama 's middags met het onderwijzen van 'De 37 Beoefeningen van een Bodhisattva'. Voor het eerst zaten we allen bijeen in de enorme tent.

Iedereen had een boekje met 'The Thirty-Seven Practices' gekregen. Zijne Heiligheid de Dalai Lama volgde de verzen in het boekje, maar gaf daarbij een uitleg die zo verhelderend was, dat men unaniem lof sprak over het geestelijke vermogen van de Dalai Lama. Het Maitreya Magazine wil in het volgende nummer die lessen in Rikon uitgebreid weergeven zodat alle lezers kunnen delen in het glasheldere onderricht dat de Dalai Lama in dit verband in Zwitserland heeft gegeven.

Om schematisch een enkel voorbeeld van uitspraken van de Dalai Lama toch alvast prijs te geven het volgende: "Tegenwoordig zijn er fantastische computers, maar wat de menselijke geest wel kan en de computer niet, is aanduiden, bestemmen, een naam geven. Of we het nu 'bewustzijn' of 'geest' noemen, door die energie te oefenen kunnen zeer buitengewone dingen bereikt worden. Dus zijn we er zeker van dat er behalve de cellen van de hersenen meer bestaat. Het wordt duidelijk dat we om uiterlijke deeltjes te kunnen begrijpen, rekening moeten houden met innerlijke bewustzijnsniveaus. De uiterlijke deeltjes hebben vele ontstaansfasen; vóór de gasvorm zijn de eerste materiële vormen waarover men spreekt de deeltjes die bestaan in de ruimte. Zoals in de materiële wereld de basis van alles, de deeltjes in de ruimte zijn, zo is de basis van alle innerlijke bewustzijnsniveaus het heldere-licht-bewustzijn dat geen begin en geen einde heeft. Derhalve kunnen we door dit beginloze heldere-licht-bewustzijn reïncarnatie vaststellen."

En de beknopte maar zeer verhelderende gedachtengang: "Verstorende houdingen en de kringloop van bestaan zijn de oorzaken van lijden. Als je uit de grond van je hart je verstorende houdingen hoopt te overwinnen, dan kun je ontkomen aan de kringloop van bestaan en de bevrijding bereiken. Als je eigen geest niet bedwongen is, dan is het alsof je een vijand binnenin jezelf hebt. Heus, wat de vrede en rust van onze ei-

gen geest verstoort, zijn onze eigen verstorende houdingen. Omdat verstorende houdingen bestaan binnen de geest moeten we vaardigheid krijgen in psychologie; de presentatie van de bewustzijnsniveaus. We moeten een tegenkracht tegen deze verstorende houdingen hebben en dat is het bewustzijn dat begrijpt dat verschijnselen niet uit zichzelf bestaan. Het is nodig dat bewustzijn sterk te ontwikkelen en daartoe is meditatie noodzakelijk. In feite zijn in de eerste plaats leefregels, dan meditatieve stabilizatie en tenslotte wijsheid de verschillende niveaus om verstorende houdingen op te heffen. De dingen die wij zien als plezierig zijn niet van eeuwige duur, daarom zijn ook plezierige ervaringen in werkelijkheid lijden. Wij worden geboren uit verstorende houdingen. Daarom moeten wij ophouden op die manier geboren te worden."

Tenslotte nog dit: "We moeten voortdurend onszelf in de gaten houden. Dat is ontzettend belangrijk. We moeten onszelf betrappen op onze fouten en dan ons best doen ze kwijt te raken. We moeten uiterst oplettend zijn. Als je tussen veel mensen bent, let dan op je woorden, als je alleen bent, let dan op je gedachten."

In totaal echter heeft Zijne Heiligheid de Dalai Lama drie middagen onderricht gegeven bij de 37 beoefeningen van een bodhisattva en de lessen die gepubliceerd zullen worden bevatten een schat aan wijsheid.

MAHAYANA-VOORSCHRIFTEN

Op de zevende dag, zaterdag 27 juli was het grootste deel van de duizenden aanwezigen 's morgens om half vijf in de grote tent om de mahayana-voorschriften bij Zijne Heiligheid te nemen. De Dalai Lama begon met de uitleg: "Bij deze beoefening van de mahayana-zuivering behoren acht voorschriften die gehouden moeten worden voor één dag. Zoals gezegd, wordt het welzijn van alle levende wezens tot stand gebracht door de boeddha's. Daarvoor bestaan allerlei methoden en dit is er één. Onthoud je van doden, stelen en sexuele aktiviteit, van liegen en van het nemen van bedwelmende middelen. Ga niet op hoge zetels zitten die luxueus zijn. Eet niet na twaalf uur 's middags. Maar wij zien dat als slechts eenmaal per dag eten en dat moet een volkomen vegetarische maaltijd zijn. Zo heb ik het geleerd van Ling Rinpochee. En onthoud je van het dragen van sieraden en parfums en van zingen en dansen."

Hij vervolgde: "Als het je schikt, dan kun je besluiten dit eenmaal per maand te beoefenen, zeg op volle maan, of tweemaal per maand op de volle en de nieuwe maan. Je kunt zelf de voorschriften nemen in de aanwezigheid van een afbeelding van de Boeddha. Wat je daarbij moet denken is dat je het hoogste niveau van verlichting wilt bereiken voor het welzijn van alle andere levende wezens. Als men het altruïstische voornemen opwekt de verlichting te bereiken, dan zal men niet alleen op de lange duur de verlichting bereiken, maar op korte termijn zal het verschillende soorten geluk brengen, zoals het welzijn van onszelf en anderen. Bovendien worden geest en lichaam gelukkig. Het is daarom de moeite waard de voorschriften op ons te nemen."

"Ik heb zelf groot vertrouwen in het voornemen om de verlichting te bereiken", zei de Dalai Lama. "Ongeveer twintig jaar geleden dacht ik hoe effektief het zou zijn als ik de werkelijke ophouding zou kunnen bereiken en heerlijk zou kunnen blijven slapen en ik dacht dat het werkelijk vreselijk moeilijk zou zijn om de verlichting te bereiken. Daarna heb ik lessen genomen in Shantideva's Gids voor de beoefeningen van een Bodhisattva'. Dit zijn levende raadgevingen die we kunnen toepassen op het eigen leven, en waarvan we het geluk kunnen ervaren. Je moet bij jezelf denken: net zoals vele mensen in het verleden deze geloften genomen hebben, zo moet ik ze vandaag nemen."

De Dalai Lama vervolgde: "Het voordeel op langere termijn is dat alle wezens de verlichting bereiken en dat ze bevrijd worden van de kringloop van bestaan. Op korte termijn houdt het in dat we mensen moeten helpen die oud zijn en die ziek en arm zijn. We moeten nu hulp geven aan de hongersnood in Afrika. Het lijkt soms misschien dat 'alle levende wezens' iets onvoorstelbaar groots is. Veel mensen zeggen de zin 'alle levende wezens etc.' maar blijven elkaar bedriegen en bevechten. Dat is absoluut verkeerd. Zelfs de dingen die we nu nog niet kunnen uitvoeren, kunnen we in ons voorstellingsvermogen wel doen."

Op deze zevende dag was de zandschildering van de Kalachakra-mandala klaar. Er werden tien hoge koperen vazen om het mandala-paleis gezet en het paleisje werd versierd met sjerpen van kleurig appliqué. Het grote altaar onder de Kalachakra-afbeelding werd daarna volgezet met enorme boeketten bloemen en vele offeranden. Die dag begon de op handen zijnde initiatie zich duidelijk af te tekenen.

PADMASAMBHAVA-INITIATIE

Omdat het die dag ook de verjaardag van Goeroe Rinpochee, de grote Padmasambhava die in de achtste eeuw de negatieve krachten in Tibet bedwong en de gelegenheid schiep de leer van de Boeddha te vestigen, gaf Zijne Heiligheid de Dalai Lama de overdracht van de inspiratie van Goeroe Rinpochee. De Dalai Lama verzocht ons te mediteren op de op zichzelf bestaande werkelijkheid, die niet ontstaan is uit oorzaken en omstandigheden en die de oorspronkelijke aard van de verlichting heeft. Hij legde uit: "De fundamentele geest is de geest van weten en van verhelderend vermogen. Geest is de geest van begripsvermogen. In Mahamoedra en Dzog Chen wordt deze 'fundamentele geest' de 'gewone geest' genoemd. Omdat alle verschijnselen die zich voordoen een gevolg zijn van het spel van de geest, moet men zich terugtrekken in de 'fundamentele geest' zelf, wat ook wel genoemd wordt: Neem diepe rust in de diepe yoga."

Toen voerde de Dalai Lama de initiatie uit, verklaarde de zuiverende werking ervan, en verzocht ons de mantra van Bändze Goeroe iedere dag te reciteren.

TIBETAANSE GENEESKUNDEN

Onderwijl waren er 's morgens eerst drukbezochte vraag- en antwoordlessen met Geshe Zangpo, de abt van het klooster van Rikon, geweest en op zaterdagochtend en zondagochtend gaf Dr. Tenzin Choedak, de lijfarts van Zijne Heiligheid de Dalai Lama, voordrachten over Tibetaanse geneeskunde.

RITUELE DANSEN

Zondagmiddag voerden de monniken van het Namgyal Klooster de Rituele Dans uit in het kostuum van de twaalf Offergodinnen. Dat was een schouwspel dat visueel in de geesten van de aspirant-ingewijden de ruimte en de grafische mogelijkheid bood om zich het magnifieke mandala-paleis van Kalachakra voor te kunnen stellen. Door de rijk gedekoreerde kostuums, de

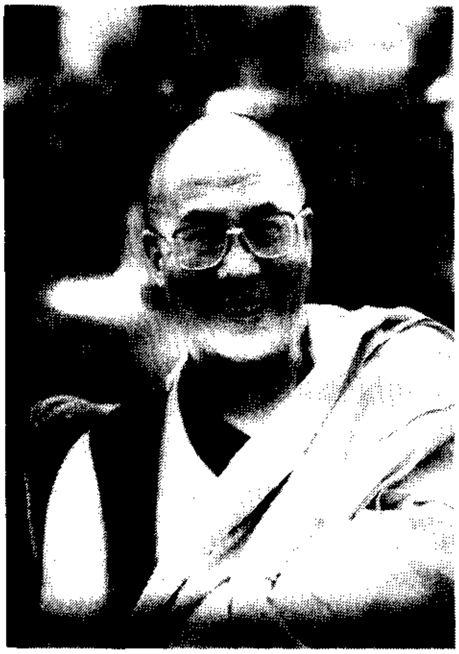

overdadige sieraden en de hemelse accesoires kreeg men beeldend een houvast om de enorme mandala te kunnen visualiseren. Ook het ritme en de geluiden bij de dans boden een inleiding op de hemelse situatie waarin men zich de daarop volgende dagen moest inleven.

UITLEG DR. ALEX BERZIN

Op de negende dag, maandag 29 juli, begon de voorbereiding van de discipelen die initiatie verzochten, maar in de ochtend gaf allereerst dr. Alex Berzin inzicht in de gang van zaken waaraan men die dag zou worden onderworpen. Veelal herhaalde dr. Alex Berzin feiten over de Kalachakra-leer die hij tijdens zijn kursus in het Maitreya Instituut in april van dit jaar al ten berde had gebracht en waarop wij het voorgaande Maitreya Magazine nog eens kunnen nalezen.

VOORBEREIDING VAN DE DISCIPEL

Om half twee 's middags begon die dag 'De Voorbereiding van De Discipel', waarvan het herzien van de motivatie voor het nemen van de initiatie een belangrijk onderdeel is en Zijne Heiligheid de Dalai Lama wees ons er dan ook allereerst op: "Als je luistert naar de Dharma moet je niet afgeleid zijn, er moet geen begeerte in je geest zijn, geen haat of gehechtheid, maar je moet luisteren met de altruïstiche motivatie de verlichting te willen bereiken in overeenstemming met 'De 37 beoefeningen van een Bodhisattva'. Dat is de meest fundamentele beoefening. Men streeft naar verlichting als een boeddha om alle levende wezens van dienst te kunnen zijn." Daarna legde de Dalai Lama de tantramethode om de verlichting te bereiken uit, zei wat het resultaat is als de weg wordt genomen in tantra en maakt de vergelijking: "In een ruimtevaartprojekt leren mensen eerst door boeken, dan worden ze in een model van een ruimtecapsule gezet om te oefenen. Hier gaat het precies hetzelfde. Inplaats van alleen maar de wens te hebben het boeddhaschap te bereiken, zie je jezelf als een boeddha en dat is veel krachtiger."

De methode van tantra verder uitleggend, kwam de Dalai Lama op het punt: "In de beoefening zijn drie niveaus, de laatste is het invoeren van begeerte in de methodiek. Daarom moet men in tantra de Boeddha in de verschijning van een monnik vervangen door een grootheid zoals de 'Universele Keizer'. Dat is een belangrijke overweging voor het mediteren op een boeddha-aspekt dat niet verstoken is van begeerte, maar begeerte heeft."

Hij vervolgde: "Hoe wordt begeerte dan gebruikt? Dat is niet een kwestie van meer gehechtheid aankweken voor geluid, aanraking, geur, smaak en vorm. De kenmerkende en juiste manier waarop begeerte zich manifesteert in een persoon die geboren is uit een baarmoeder, is dat er binnenin ons iets gebeurt als er begeerte ontstaat. Als men dat gelukkige bewustzijn ervaart, moet men met de wijsheid van gelukzaligheid mediteren op leegte.

Daarop ging de Dalai Lama verder met de uitleg hoe we ons potentieel van helder-licht-bewustzijn volledig tot ontwikkeling kunnen brengen. En besloot die verhandeling met: "De stoffen die nodig zijn voor het ontwikkelen van de boeddha-corpora zijn op een natuurlijke manier in ons aanwezig". Hij citeerde Maitreya: "De fundamentele geest van helder licht is bedekt door onwetendheid." En hij citeerde de Kalachakra-tekst: "Levende wezens zijn als boeddha's, er zijn nergens andere boeddha's."

Toen legde de Dalai Lama er weer de nadruk op dat de reden voor het verzoeken van de Kalachakra-initiatie is dat men een methode zoekt om de vier boeddha-corpora te ontwikkelen en herinnerde eraan dat de inwijding in deze tantra-wetenschap door de Eerste Koning van Shambala verzocht was aan de Boeddha. Over Shambala zei de Dalai Lama hier: "Er zijn vele aanwijzingen dat Shambala bestaat, maar alleen mensen met speciale verdiensten kunnen binnengaan in Shambala. Als men de stadia van het pad zoals uiteengezet in de Kalachakra volgt, kan men vele bijzondere ervaringen hebben."

Toen memoreerde de Dalai Lama dat de eerste koning van Shambala een kommentaar van 60.000 verzen op de Kalachakra-tantra had geschreven, dat later in korter samenvattende hoofdstukken werd herschreven, en dat een systeem van vijf hoofdstukken werd vertaald in het Tibetaans. Het onderwijs over vier hoofdstukken daarvan ontving de Dalai Lama van Tsenshab Serkong Rinpochee. De Kalachakra-initiatie ontving de Dalai Lama van Kyabje Yongdzin Ling Rinpochee, de negen en zeventigste troonopvolger van Je Tsongkapa.

Die middag zei Zijne Heiligheid de Dalai Lama in korte kommentaren tussen de vastgestelde liturgie onder meer: "Als jullie studenten de plezierige ervaring van smaak, aanraking, geluid, vorm of geur hebben, dan moet je daarvan genieten voor het welzijn van anderen en je moet er niet gehecht aan raken, zoals je tot nu toe hebt gedaan: jezelf gek maken en jezelf in de staat brengen waarin je nu bent beland."

En dit: Als transmigrerende wezens ziet men lijden als geluk en geluk als lijden en op die manier valt men van het ene lijden in het andere. Binnen deze kringloop van bestaan zijn er heel weinigen die een spirituele houding ontwikkelen, waarmee ik niet alleen het boeddhisme bedoel. Nog minder mensen komen in aanraking met de leer van Boeddha, waar groot vertrouwen voor nodig is. Zelfs zij komen meestal terecht in het Kleine Voertuig. Weinigen beoefenen het Grote Voertuig en nog minder mensen beoefenen het Vajra Voertuig. Nog moeilijker is het om aan de beoefening te beginnen waarbij men door inspiratie en methode kan binnengaan in het boeddhaschap. Zulke mensen zijn werkelijk heel erg zeldzaam!"

Bij het gooien van de stok (een traditionele Indiase tandenstoker) werd voor de Tibetanen 'macht' en voor de anderen 'vermeerdering' geworpen. Na het geven van de zeslettergrepige mantra van Kalachakra en instrukties voor het onderzoeken van de dromen, besloot Zijne Heiligheid de Dalai Lama de bijeenkomst voor die dag.

"De initiaties worden gegeven op het alternatieve niveau", legde de Dalai Lama uit. "Voor zo'n initiatie moeten zowel de leraar als de leerlingen gekwalificeerd zijn," en hij somde de kwalifikaties op. De Dalai Lama wees er toen op dat de grote Naropa had gezegd dat de initiaties gegeven dienen te worden in een mandala van 'gekleurde deeltjes' en verduidelijkte dat daarom een zandmandala de voorkeur heeft. Toen begon hij met het ritueel voor die middag.

Tussen de vaste programmaonderdelen merkte Zijne Heiligheid de Dalai Lama onder meer op: "Het is erg praktisch om, terwijl je je eigen welzijn zoekt, de helft van je moeite te besteden aan het welzijn van anderen."

En: "Al het koesteren van jezelf brengt lijden toe aan anderen, al het liefhebben van anderen brengt geluk in de wereld."

En: "Zoals de Boeddha zei, is alles wat ontstaat ten gevolge van oorzaken en omstandigheden leeg en is iedereen die zich bewust is van leegte bewust."

En hij zei: "Het ontvangen van inspiratie door een persoon gebeurt als men zich koncentreert, anders is het niet mogelijk."

Toen de Dalai Lama van zijn troon opstond om te zien tot welke boeddhafamilies wij behoorden, werd voor de Tibetanen de boeddha-familie van gezuiverde jaloezie, Amoghasiddhi, geworpen en voor alle anderen de boeddha-familie van de gezuiverde begeerte, Amitabha.

Na het beschrijven van de mandala met 722 boeddha-aspekten besloot Zijne Heiligheid de Dalai Lama dit deel van de initiatie.

BINNENGAAN IN DE MANDALA

Voordat hij begon met de initiaties voor het 'Binnengaan in de Kalachakramandala' zei de Dalai Lama die dinsdagmiddag over het analyseren van de dromen: "Als je in je droom op weg was naar een boeddha of een bodhisattva, of als je goed voedsel aangeboden kreeg of goede kleding, of mooie bloemen, of als er lichten in je droom waren, dan is dat een goed teken. Als je alleen maar rode bloemen zag, of een duistere plek, of een monnik of non die bedekt was met stof en vuil, of je ging een vieze stoffige ruimte binnen, dan was dat een slecht voorteken. De belangrijkste aktie om tegenwicht te geven aan een slechte droom is, mediteren op de leegte van inherent bestaan en het opwekken van liefde en mededogen."

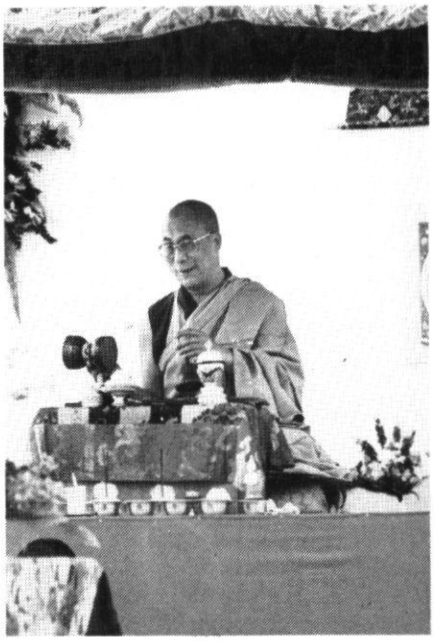

Foto: Christian Altorfer

De Dalai Lama legde uit: "De term 'kala' verwijst naar de allerhoogste, onveranderlijke inspiratie. 'Chakra' betekent lege vorm. Dus Kalachakra is de allerhoogste, onveranderlijke inspiratie die leeg is van vorm. Als je Kalachakra uitlegt als 'Tijdkring' of 'Rad van de tijd', dan kan dat gezien worden als in de woorden van Manjushri: 'Oh, U tijdloze basis van de tijd'. In vele tantra's wordt gezegd dat de fundamentele basis van de aangeboren geest de tijdloze tijd is. Omdat er zuivere en onzuivere kringen bestaan, zijn er drie niveaus van Kalachakra; het uiterlijke, het innerlijke en het alternatieve niveau."

INITIATIES IN DE MANDALA

De middag van de elfde dag begon Zijne Heiligheid de Dalai Lama meteen met het geven van de eigenlijke initiaties in de mandala. Opmerkingen die Zijne Heiligheid de Dalai Lama die middag tussen het strakke voorgeschreven stramien strooide, waren onder meer: "Men kan zeggen dat de fundamentele, aangeboren helderlicht-geest is als de boeddhistische schepper. Er is daarom geen 'schepper' in het boedhisme."

En: "De belangrijkste manier om het welzijn van anderen te bewerkstelligen is verheffende spraak. Men wordt aangeraden studenten te onderwijzen in overeenstemming met hun vermogen. Dat is een duidelijke aanwijzing dat één religie niet voldoende zou zijn voor de hele wereld."

Tenslotte spoorde hij de aanwezigen aan met: "Suksesvolle resultaten van deze ongewone beoefeningen zijn zelfs nu bekend; zelfs onder de Tibetaanse vluchtelingen. Dergelijke suksessen komen echter pas nadat men zich vijftien jaar oprecht en doelbewust op deze beoefening heeft gericht."

Bij de afsluiting van deze laatste

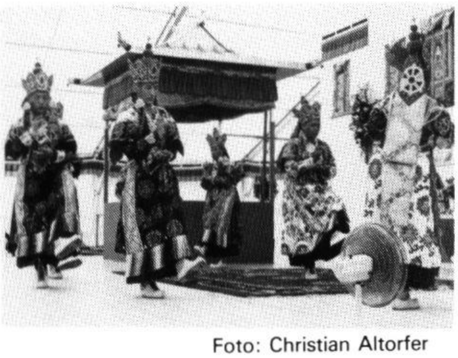

Foto: Christian Altorfer

initiatie-sessie hield Zijne Heiligheid de Dalai Lama een korte toespraak: "Dat beëindigt de Kalachakra-initatie. Ik ben erg blij dat jullie allemaal zo je best gedaan hebt. Je moet niet ontmoedigd raken in het begin van de beoefening. Naarmate je meer vaardigheid ontwikkelt, zul je meer en meer resultaat oogsten. Net zoals Kalachakra universele vrede brengt, zal dat vrede brengen in de wereld."

"Dit is de laatse dag van een religieus streven. Zoals met het Rad van de Tijd gaat de tijd verder. Het is belangrijk goed gebruik te maken van de tijd. Ga niet alleen maar achter geld aan, maar maak goed gebruik van ieder moment in je leven. Besteed hoogstens 50% van je tijd aan oppervlakkige aktiviteiten en minstens 50% aan meer diepgaande zaken."

"Naar mijn mening moeten jullie westerlingen die belangstelling hebben voor oosterse filosofieën jullie samenle-

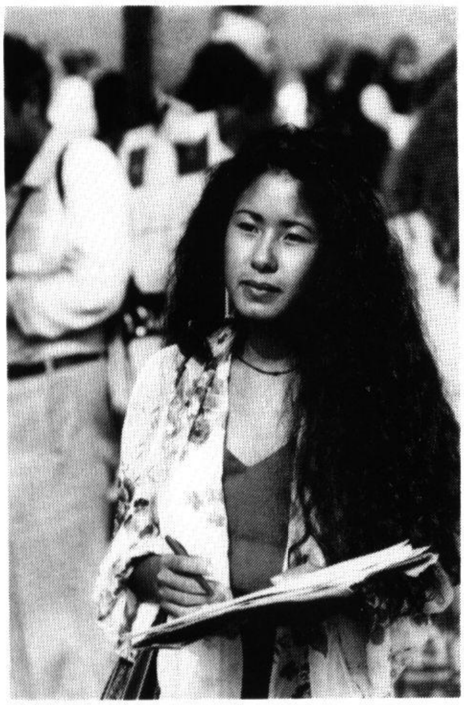

ving blijven dienen, omdat het de kern van Boeddha's beoefening is anderen te helpen. Je moet juist op de plaatsen blijven waar problemen zijn. Zou het niet enorm egoïstisch zijn als je je afzonderde van de maatschappij om zogenaamde 'religie' te bedrijven!''

HET ZIEN VAN DE MANDALA

De twaalfde dag, donderdag 1 augustus, werd 's morgens een dankbetuiging aan de Kalachakra aangeboden, samen met een ceremonie voor het lange leven van Zijne Heiligheid de Dalai Lama. Daarvoor en daarna mochten alle deelnemers het podium opkomen en om de Kalachakra-mandala heen lopen om de zandschildering te zien. Wat we zagen was een patroon van adembenemende, bijna bovennatuurlijke schoonheid. De kleuren waren helder, fluoriscerend eigenlijk en tot in het kleinste detail was het gekleurde zand met zoveel kunstzinnigheid gebruikt, dat in alle figuren een schaduwwerking was gebracht, die de platte mandala driedimensionaal deed lijken. Het was een kunstwerk dat binnen westerse kultuurhistorische bevatingsvermogen niet bestaat en waar wij dus geen enkele referentie aan hebben. Daarom gaf het de indruk bovennatuurlijk te zijn. Het was in ieder geval voor mij de eerste keer dat ik zo iets wondermoois zag, dat toch door mensenhanden was gemaakt.

DE 50ste VERJAARDAG

Donderdagmiddag werd de 50ste verjaardag van Zijne Heiligheid de Dalai Lama nogmaals herdacht en spontaan ontstond er een atmosfeer alsof het de nationale feestdag van Tibet was; met sneeuwleeuwvlaggen, trossen gekleurde balonnen en drommen Tibetanen in hun mooiste kleding.

In de tent werden vooral veel speeches gehouden en er werd uit volle borst gezongen. Toen Zijne Heiligheid de Dalai Lama uiteindelijk opstond uit zijn stoel, zei hij heel eenvoudig ongeveer dit: ''Broeders en zusters. Deze dag is niet echt mijn verjaardag. Maar ik wil in de eerste plaats iedereen bedanken die naar voren is gekomen om zijn warmte uit te drukken. Ik ben erg aangedaan. Voor een beoefenaar betekent een verjaardag niets. Iedere dag moet je verjaardag zijn. Iedere dag moet een dag zijn waarop je iets bereikt. Als je een dag verspilt dan is dat jammer. Wanneer ik terugkijk op de afgelopen jaren dan denk ik dat ik het merendeel van de tijd op een nuttige manier heb besteed. Dat geeft me moed en het geeft me hoop voor de toekomst. Ik hoop dat al mijn vrienden ook een goede toekomst tegemoet gaan. Op het oppervlakkige niveau is het heel plezierig om in deze wereld te zijn, maar in de diepte zijn er problemen en is er geestelijke onrust. Probeer zoveel je kunt bij te dragen tot Eén Gelukkige Menselijke Familie. Dat is mijn wens.''

Tekst: Louwrien Wijers

Foto: Christian Altorfer

VORIGE KALACHAKRA-INITIATIES VAN DE VEERTIENDE DALAI LAMA

De Kalachakra-tantra is vooral nauw verbonden met de Dalai Lama's, die de initiatie soms aan enorme massa's mensen hebben gegeven. De huidige Dalai Lama heeft de initiatie nu voor de tiende maal aan een grote groep mensen gegeven. Voor veel Tibetanen is het ontvangen van de Kalachakra-initiatie van de Dalai Lama of van een andere lama een zeer belangrijke gebeurtenis in hun leven.

De veertiende Dalai Lama heeft de Kalachakra-initiatie twee maal in Tibet gegeven in zijn zomerpaleis Norbulinka, in 1954 en in 1956, beide keren aan ongeveer honderd duizend mensen. Hij heeft de initiatie zes maal in India gegeven. In Thekchen Choeling, Dharamsala, in 1970, aan dertig duizend mensen. In Bylakuppe, Karnataka, in 1971, aan tien duizend mensen. In Bodh Gaya, Bihar, in 1971, aan honderd duizend mensen. In Leh, Ladakh, in 1976, aan veertig duizend mensen. In Derang, Bomdila, Arunchal Pradesh, in 1983, aan vijf duizend mensen. In Tabo, Spiti, Himachal Pradesh, in 1983, aan tien duizend mensen. Hij heeft de initiatie eenmaal eerder in het westen gegeven in Deerpark bij Madison, Wisconsin, in de USA, in 1981, aan vijftien honderd mensen. Deze Kalachakra-initiatie in Rikon, Zwitserland was de tweede in het westen en hier waren, zoals gezegd, zes duizend mensen aanwezig.

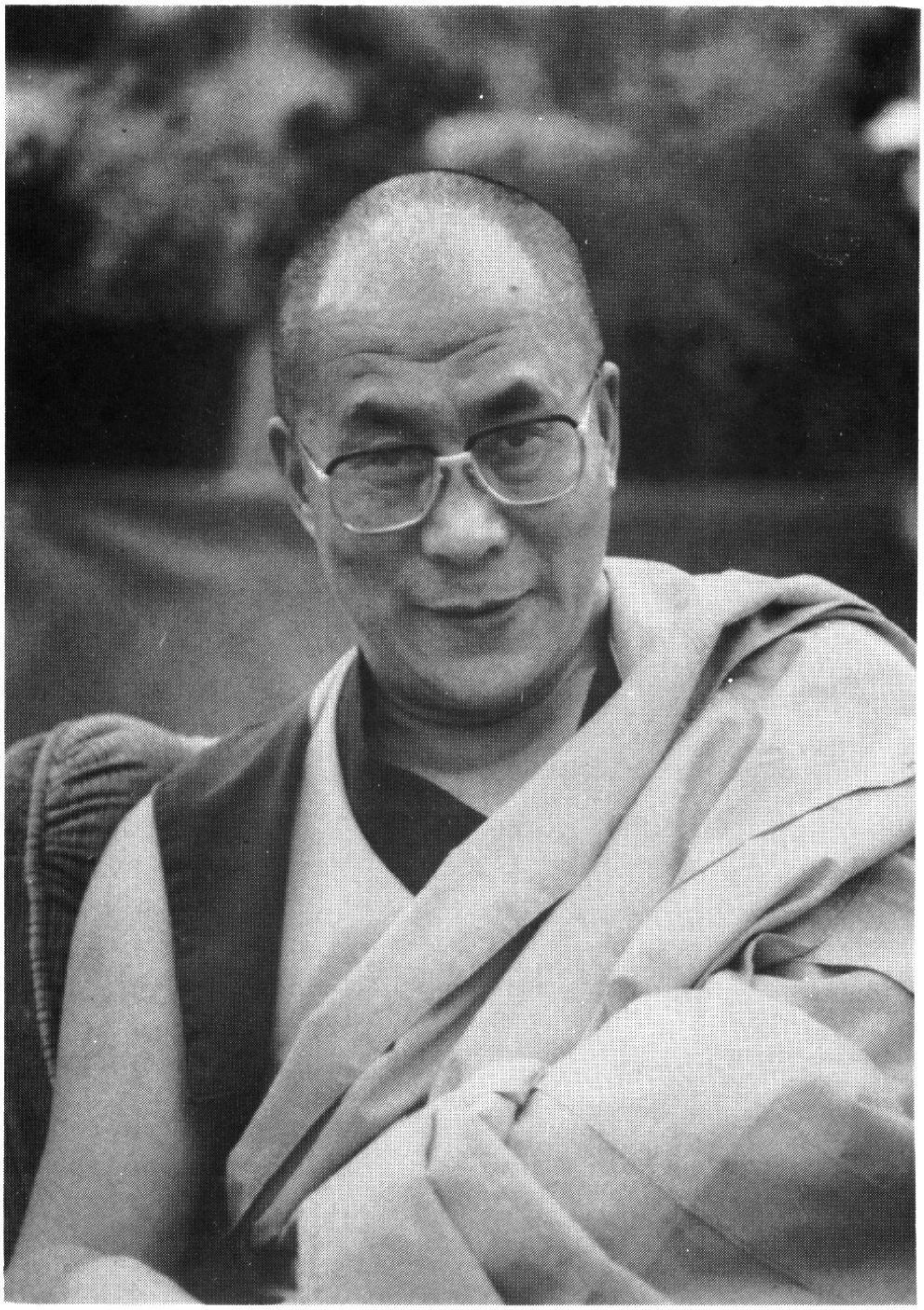

Foto: Jan-Paul Kool

TIBETANEN DREIGEN NU EEN MINDERHEID TE WORDEN IN HUN EIGEN LAND

Het meest schrijnende onderwerp dat naar voren kwam tijdens de perskonferentie, die Zijne Heiligheid de Veertiende Dalai Lama van Tibet in Rikon, Zwitserland, hield op de laatste dag van het Kalachakra-evenement daar, was dat er zoveel Chinezen in Tibet gevestigd worden dat de Tibetanen een minderheid dreigen te worden in hun eigen land.

Behalve over het trieste onderwerp Tibet en de Tibetaanse vluchtelingen, waar naar verhouding veel vragen over werden gesteld, kwamen ook het boeddhisme in transitie naar het westen, Christus, de Kalachakra-initiatie en de Dalai Lama als laatste Dalai Lama, aan de orde.

De vraag over het overvleugelen van Tibetanen in Tibet door Chinese immigranten luidde: "Er wordt gevreesd dat de Tibetanen een minderheid zullen gaan vormen in hun eigen land, omdat er meer en meer Chinezen in Tibet worden gevestigd. Wat wilt U hieraan gaan doen? Zijn er mogelijkheden, misschien via de Verenigde naties, om dit probleem bekend te maken aan de wereld?"

De Dalai Lama antwoordde daarop: "Onze situatie is als volgt: in de lange geschiedenis van dat gebied - en nu bekritiseer ik de Chinezen niet als volk - maar in het verleden hebben de Han-Chinezen altijd expansie bedreven. In het begin van deze eeuw was er nog het volk van de Mantsjoes, in Mantsjoerije, met hun eigen kultuur en hun eigen identiteit. Dat is nu volkomen verdwenen. Hoewel er nog Mantsjoes zijn, moet men over het algemeen zeggen dat ze volledig geassimileerd zijn. Dan is er Mongolië. In Binnen-Mongolië bestaat de oorspronkelijke bevolking uit twee en een half tot drie miljoen mensen en de Chinese bevolking telt daar acht miljoen mensen. In Oost-Turkestan was in het begin van de jaren vijftig een Chinese bevolking van slechts 200.000 mensen. Nu, in 1981, heeft de Chinese bevolking de zeven miljoen bereikt. Voor Tibet kan ik geen duidelijke statistieken geven, maar volgens een Chinese krant die ik twee jaar geleden las, en waarin het Amdogebied, mijn gebied, in het noordoosten van Tibet, mijn eigen geboorteplaats, werd vermeld, was de Tibetaanse bevolking daar toen 700.000 mensen en de Chinese bevolking tussen twee en een half miljoen. Dus, je ziet, er is gevaar.

Vanzelfsprekend is het onze verantwoordelijkheid om aan de buitenwereld bekend te maken dat dergelijke situaties daar bestaan. Als er het gevaar heerst dat de Tibetanen met hun kenmerkende kulturele overlevering van deze planeet zullen verdwijnen, dan is dat jammer, nietwaar. Dan zou er iets verloren zijn, nietwaar. Dus ik denk dat alle mensen de morele verantwoordelijkheid hebben dit zelf aan de buitenwereld uit te dragen."

Een volgende vraag spitste zicht toe op de Verenigde Naties en luidde: "Wat zijn de werkelijke betrekkingen tussen de Tibetaanse-regering-in-ballingschap en de organisatie van de Verenigde Naties, vooral wat betreft de Bepalingen over de Rechten van de Mens?"

De Dalai Lama: "de Verenigde Naties hebben al drie resoluties aangenomen over het Tibetaanse vraagstuk, vooral over de mensenrechten, inklusief het recht op zelfbestemming. Het Tibetaanse vraagstuk is een probleem dat wortelt in de geschiedenis, maar het betreft ook mensenrechten."

Een ander sprak zijn bezorgdheid uit over het verloren gaan van de Tibetaanse kultuur, religie en identiteit onder de vluchtelingen en zei: "Uwe Heiligheid, wij hebben hier in Zwitserland de grootste gemeenschap van Tibetanen in Europa. De jonge Tibetanen hebben soms het probleem dat ze de Tibetaanse taal niet spreken en zouden zo hun Tibetaanse kultuur en religie kunnen verliezen. Hoe kunt U hen helpen deze problemen te overwinnen?"

De Dalai Lama: "Eén methode is nauwer kontakt en meer gelegenheden om samen te komen zoals hier. Toevallig zijn we dit onderwerp juist aan het bespreken. In het algemeen ben ik al heel blij dat de jonge Tibetanen, die op een bepaald tijdstip hun taal al vergeten waren, die nu weer beginnen te leren. Soms drukken ze hun gedachten uit in hun eigen gebroken Tibetaans, dat klinkt als mijn gebroken Engels. Hun gebroken Tibetaans is zelfs beter dan mijn gebroken Engels."

Verrassend was de opmerking van iemand: "Misschien zullen veel Tibetanen nu reïncarneren als Europeanen, denkt U dat ook?" De Dalai Lama moest lachen en zei schertsend: "En dan zullen hun gezichten Europeaans zijn. Maar misschien kunnen we wat plastische chirurgie toepassen," en hij lachte hartelijk. Maar vervolgde ernstig: "helaas is de zuivere en levende Tibetaanse kultuur alleen maar beschikbaar buiten Tibet, niet binnen Tibet. Dat heeft tot gevolg gehad dat in de afgelopen jaren een paar honderd jongen Tibetanen, die in Tibet niet de juiste plek voor zichzelf konden vinden, geen ander alternatief hadden dan te vluchten. En zij zijn nu op enkele van onze onderwijs-instituten in India.

De Tibetanen in Tibet blijven ondanks de druk die de Chinezen op hen uitoefenen erg trouw aan hun kultuur en hun religie. Recente bezoekers aan Tibet, journalisten zowel als buitenlandse toeristen, hebben ondanks hun korte verblijf en hun taalproblemen gevoeld hoeveel wrok er is in de harten van de Tibetaanse mensen tegen de Chinezen. Bovendien wordt, volgens zeer recente informatie, door de Chinezen de viering voorbereid van de twintigste verjaardag van het zogenaamde 'Autonome gebied van Tibet'. Oorspronkelijk hoopten ze dat een groot aantal buitenlandse toeristen voor deze gelegenheid zou komen. Ze wilden laten zien wat ze daar gedaan hebben. Maar volgens de laatste berichten moeten de Chinezen de buitenlanders afraden om te komen, behalve een heel klein aantal. Dat betekent dat de situatie, ondanks een groot aantal Chinese soldaten extra, en vermeerdering van het veiligheidspersoneel, dat allemaal de laatste maanden was binnengebracht: dat ondanks deze voorzorgsmaatregelen de Chinezen de situatie niet onder kontrole hebben. Dat op zichzelf toont aan dat de dingen niet in orde zijn."

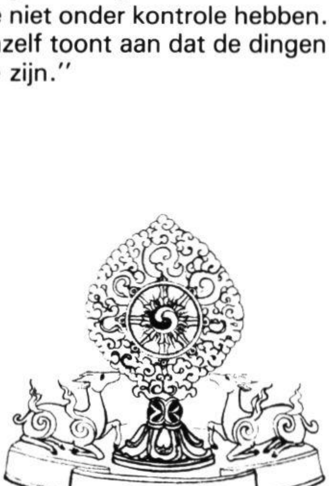

Tekening: Nico van Beek

TERUG NAAR TIBET

Ook hier werd weer de overbekende vraag gesteld: "Wat zouden de minimum-kondities zijn voor Uwe Heiligheid om voor altijd naar Tibet terug te keren?"

De Dalai Lama gaf het al veel gehoorde antwoord: "Ruim genomen druk ik het vaak zo uit: 'de volledige tevredenheid van het Tibetaanse volk'. Dus dat betreft ekonomie, kultuur, religie en ook de politiek."

Daarop vroeg iemand: "ziet U kans terug te keren met de nieuwe lijn van de politici in China?"

De Dalai Lama: "Ja, sedert '79 zijn er dingen aan het veranderen op een positieve manier. De afgelopen vijf, zes jaar zijn er veel veranderingen in China geweest. Dus, ik denk dat de situatie zal veranderen. Maar het is nog te vroeg om iets definitiefs te zeggen."

Daarop haakte iemand in met: "Mag ik Uwe Heiligheid ook vragen of U denkt dat de oplossing gebruikt voor Mongolië ook de beste is voor Tibet?"

Maar de Dalai Lama zei: "Nee, ik ben twee maal naar Mongolië geweest. Daar is in de harten van de mensen, ondanks de politieke verandering of ideologische verandering, het boeddhisme erg sterk blijven bestaan. Toen ik daar was, deed het mij denken aan Tibet, en historisch gezien hebben we ook nauwe banden."

Iemand opperde de ook al veel vaker geuite visie: "Uwe Heiligheid, toen deze vreselijke gebeurtenis zich in '59 voordeed in Tibet, was dat tegelijkertijd het begin van het verbreiden van het Tibetaanse boeddhisme naar het westen dus er kwam iets goeds voort uit iets slechts."

De Dalai Lama antwoordde daarop: "We hebben een Tibetaans spreekwoord dat zegt dat een slechte omstandigheid een positief effekt kan hebben. Wat er in dit geval gebeurde was erg onfortuinlijk. Wij hebben ons land verloren. En de mensen lijden daar ontzettend. Hoewel de buitenwereld erg weinig informatie krijgt, is wat daar in feite gebeurd is één van de ergste tragedies die men denken kan. Maar die tragedie maakte dat de geleerde Tibetanen, de ervaren Tibetanen naar de vrije landen kwamen. Als gevolg daarvan was er meer kontakt met de westerlingen. Op die manier kwam er iets nuttigs uit voort."

In dat verband kwam de vraag: "Heeft de manier van onderwijzen van de Dharma veranderingen ondergaan sedert men aan het westen onderwijst?"

De Dalai Lama: "Zoals ik al vaker heb gezegd, zal het fundamentele onderwijs hetzelfde blijven. Boeddhisme behandelt de fundamentele menselijke problemen, het fundamentele menselijke lijden. Dat zal, of het westers, oosters, zuidelijk of noordelijk is altijds hetzelfde blijven. Of het nu duizend jaar geleden is of in onze tijd, de fundamentele fysieke en mentale omstandigheden blijven dezelfde. Dus is er geen reden om iets te veranderen. Maar bepaalde dingen die de nadruk krijgen, of in bepaalde manieren van presentatie, daarin zullen veranderingen optreden. Bijvoorbeeld in de originele Indiase teksten en in de komentaren op en samenvattingen van zulke teksten die later samengesteld zijn door Tibetaanse geleerden, daar ontdek je bepaalde verschillen. Die dingen zullen gebeuren. Tegenwoordig heeft de westerse wereld mensen die erg wetenschappelijk zijn. De omgeving is anders. Dus bepaalde veranderingen in de manier van onderwijzen zullen wel ontstaan."

Daarop aansluitend vroeg iemand: "Wat is het verschil tussen zingen in het Engels en zingen in het Tibetaans?"

De Dalai Lama: "Er is niet veel verschil. Op het ogenblik zijn de vertalingen niet beschikbaar, dus moet men in het Tibetaans zingen. Ook daar heerste het taalprobleem. Maar naarmate de tijd verstrijkt zal het Engelse woord, of het Duitse woord, of het Franse woord op één of ander manier gevonden worden en de juiste betekenis zal vastgesteld worden. Dan zal er geen probleem meer zijn om in je eigen taal te reciteren. Behalve bepaalde mantra's, denk ik. Die reciteren ook wij nog steeds in het Sanskriet."

KALACHAKRA-INITIATIE

Over de Kalachakra-initiatie wilde iemand graag weten: "Was deze initiatie gepland op een uitzonderlijk gunstig tijdstip, volgens de Tibetaanse kalender?"

De Dalai Lama: "Niets uitzonderlijks. Dit werd nu gedaan, voor het gemak, omdat de mensen hier in deze tijd vakantie hebben. Dat is de belangrijkste reden."

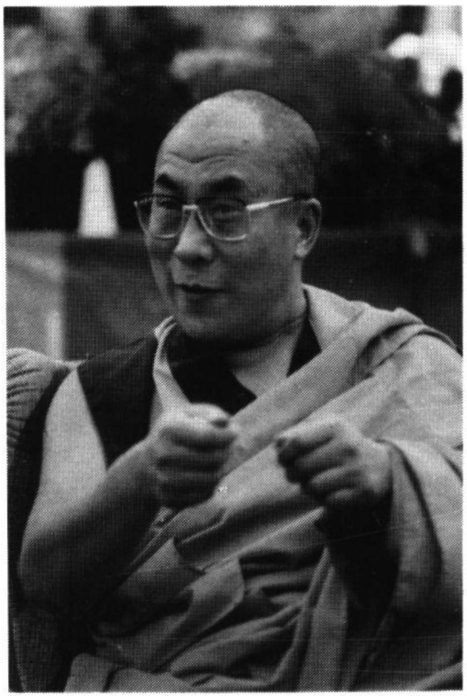

In dezelfde kontekst: "Mag ik vragen welke indruk Zijne Heiligheid had van de westerlingen die naar de Kalachakra-initiatie zijn gekomen?"

De Dalai Lama: "Ik ken het innerlijke gevoel van het auditorium niet. Dat weet niemand, alleen wijzelf niet waar. Maar uiterlijk was er een uitdruking van een zeer oprechte interesse. En als ik vroeg te mediteren, deed men dat zeer ernstig en zeer aandachtig. Over het algemeen is er, als op een bepaalde plaats een nieuwe leer zich verbreidt, in het begin wel één of ander probleem. Alles is nieuw, nietwaar. Hier is het belangrijkste dat het boeddhisme uiteindelijk meer westers moet worden. In het verleden bijvoorbeeld, toen het boeddhisme uit India naar Tibet kwam, werd het in Tibet ook aangepast aan de plaatselijke traditie. Daarna gingen mensen dat het Tibetaanse boeddisme noemen. Op die manier moet het boeddhisme, in deze nieuwe omgeving, plaatselijk gemaakt worden. Dat zal uiteindelijk gebeuren."

Iemand wilde weten: "Uwe Heiligheid, welke rol speelt Christus in het boeddhisme?

De Dalai Lama: "Christus is, uit het boeddhistische oogpunt gezien, geen boeddhist. Maar de manifestatie van hogere wezens kan in allerlei tradities gebeuren. Eigenlijk hebben de boeddhisten veel respekt voor Christus. Natuurlijk is hij zonder twijfel één van de grote leraren, een grote heilige. In de loop van vele eeuwen hebben miljoenen en miljoenen mensen nut gehad van zijn onderwijs."

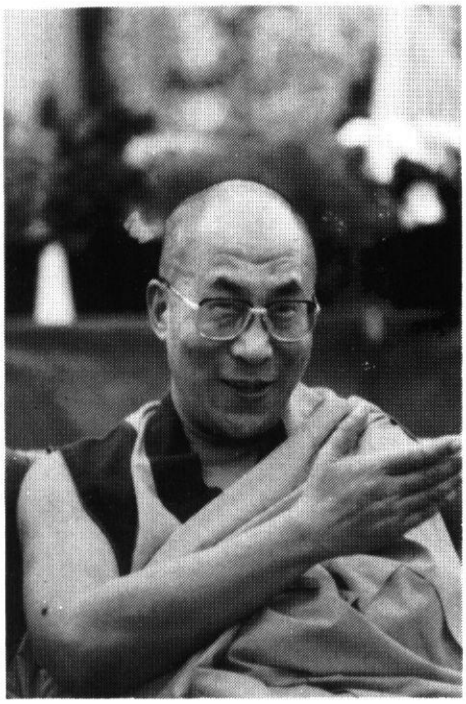

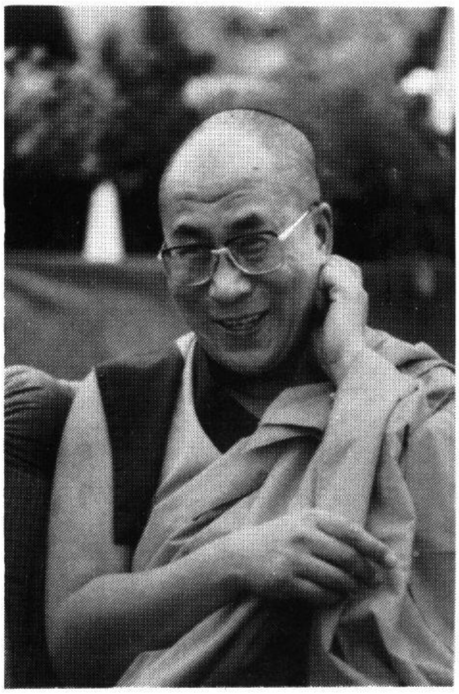

Daarop kwam de vraag: "Kunnen we Christus een boddhisattva noemen?"

De Dalai Lama: "Ja, in zekere zin wel. En in deze tijd zijn er onder de volgelingen van Christus mensen die werkelijk hun eigen welzijn offeren voor het welzijn van andere mensen. Ik geef gewoonlijk het voorbeeld van Moeder Theresia. Zij handelt werkelijk als een bodhisattva."

Iemand zei: "We zien hier veel westerse monniken. Zullen de Tibetaans boeddhistische kloosterordes in de toekomst internationaal worden?"

De Dalai Lama: "Op het religieuze vlak bestaan vanzelfsprekend geen nationale grenzen. In het verleden waren in de Indiase kloosters veel Tibetaanse monniken. Later in Tibet kwamen er grote aantallen Mongolen in de Tibetaanse kloosters studeren. Nu hebben we in India westerse monniken die in onze kloosters studeren. Eén Zwitserse monnik heeft zijn geshe-graad al behaald (hij wees op één van de monniken die naast hem zat voor eventuele vertaling). Hij is de eerste Europese boeddhistische monnik die deze graad heeft. Mischien krijgt deze jonge Oostenrijkse monnik die graad ook op een dag, (en hij wees naar de andere monnik van het vertaalteam) en de Nederlandse monnik die daar staat (hij wees naar Hermes Brand die een beetje achteraf stond) behaalt die graad waarschijnlijk ook. Dus in het monnikenschap bestaat geen diskriminatie. Iedereen is hetzelfde.'"

Als laatste werd de voor vele enigzins schrikaanjagende vraag, die ook bij alle gelegenheden ten berde wordt gebracht, weer gesteld: "Er wordt altijd de nadruk op gelegd dat Uwe Heiligheid de laatste Dalai Lama zou kunnen zijn."

Dit keer antwoordde de Dalai lama heel verhelderend: "De belangrijkste reden waarom ik die verklaring heb gedaan was, omdat de Chinese kant altijd probeert te laten zien aan de wereld dat het Tibetaanse probleem niets voorstelt. Tibet is heel normaal onder hun communistische leiderschap. De mensen zijn erg gelukkig en erg welvarend, zeggen ze. Het enige probleem is de Dalai Lama.

Als ik zeg dat er zes miljoen Tibetanen zijn, dan is dat een natie, nietwaar. Ik ben verontrust over die natie, niet over het systeem. Systemen veranderen altijd. Ideologieën veranderen. Onder bepaalde systemen ontstaan bepaalde ideologieën en bepaalde instellingen, zoals de instelling van de Dalai Lama. Ongeveer vierhonderd jaar geleden ontstond de instelling van de Dalai lama. Tot op heden was die instelling erg nuttig voor de Tibetaanse mensen, zowel als de Tibetaanse Boeddha Dharma. Maar die situatie is niet permanent. Het kan blijven, maar het kan ook niet blijven. Is dat duidelijk?
Maar de natie zal als natie altijd blijven bestaan, moet blijven bestaan, tot de hele wereld één gelukkig vredig land is geworden. Dat is het beste. Dan vecht niemand. Wij Tibetanen zullen zeker niet vechten om ons nationalisme te verdedigen. Maar op dit moment zijn de grote naties erg bezorgd om hun eigen nationale belangen en dan hebben de zwakkere en kleinere naties, zoals wij, elk recht hun eigen identiteit te behoeden, nietwaar.

Dus, zes miljoen mensen zullen als een volk blijven, maar de instelling van de Dalai Lama verandert misschien. Uit dat gezichtspunt is het mogelijk dat ik dien als de laatste Dalai Lama. Ik ben niemand. Niemand. Dank je wel.

Door Louwrien Wijers.

Tekening: Nico van Beek

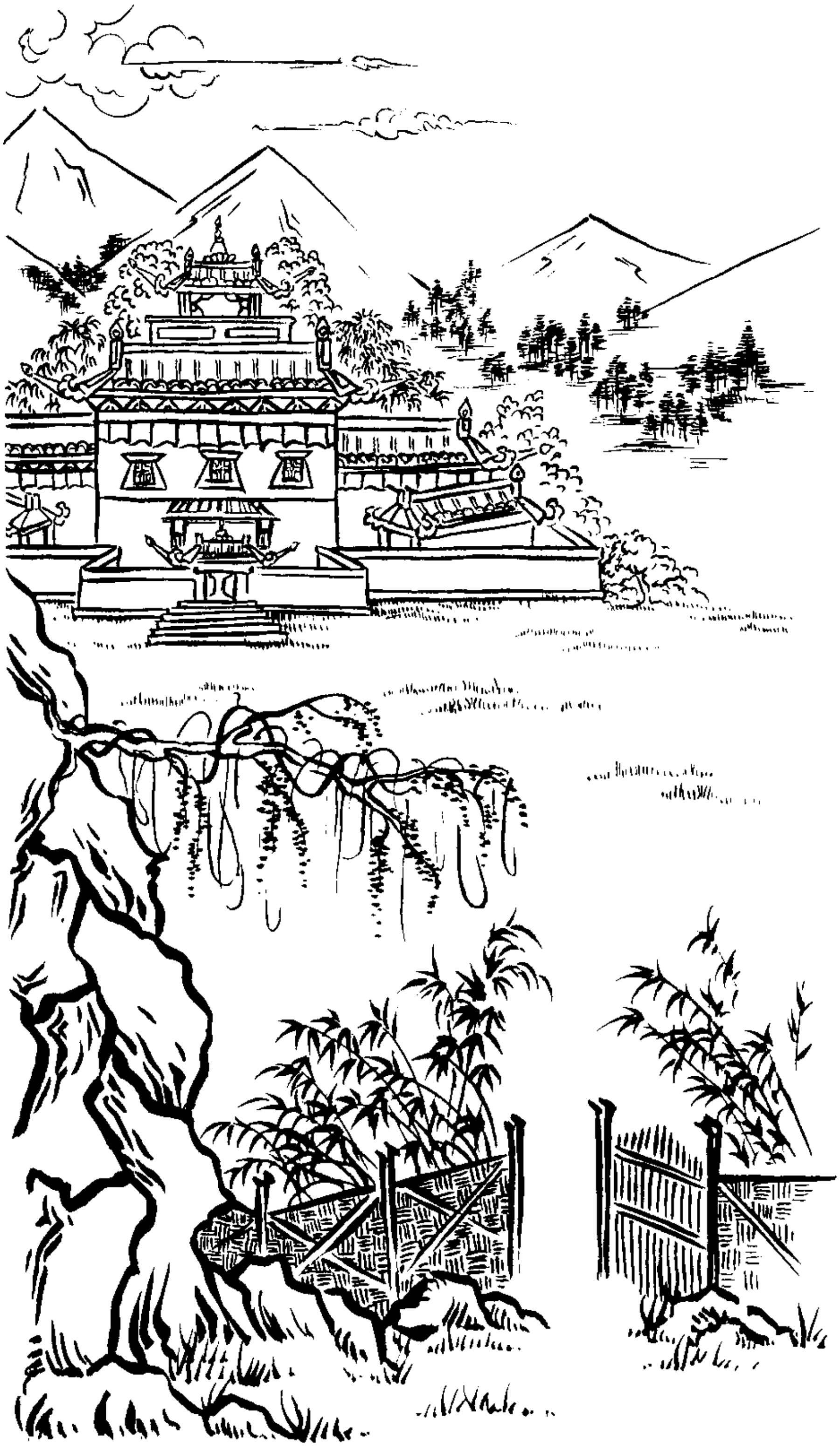

Tekening: Kathy Cole

LAMA KONCHOG LHUNDUP GEEFT INZICHT IN KARMA EN REINCARNATIE

De Theosofische Vereniging, die in de week van 3 tot 10 augustus jl. in het Theosofische Centrum in Naarden in het kader van de zomerschool 1985 een kursus organiseerde over het onderwerp 'Karma en Reïncarnatie', nodigde Lama Geshe Konchog Lhundup op 8 augustus uit om voor 120 deelnemers over dat onderwerp te spreken. Hier volgt een verslag van de boeiende lezing die Geshe-la die dag gaf.

Na gezegd te hebben blij te zijn vanuit het Maitreya Instituut een bijdrage te mogen leveren aan de studieweek en iedereen begroet te hebben, begon Geshe Konchog Lhundup met:

Er is verzocht een idee te geven van de opvatting van het boeddhisme over oorzaak en gevolg, of de wet van karma, en over het proces van wedergeboorte, of reïncarnatie. Het hoofdprincipe waar in het boeddhisme alles om draait en alles door wordt verklaard, is de wet van oorzaak en gevolg, de wet van de karma. Er bestaan verschillende opvattingen over de manier waarop de hele wereld en alles wat zich daarin voortbeweegt tot stand is gekomen. Er zijn groepen mensen die ervan uitgaan dat er een oppermachtig wezen is, dat deze planeet met alles wat zich erop bevindt, heeft gecreëerd. Dat is een visie die wordt aangehangen door verschillende geloofsovertuigingen, zoals bijvoorbeeld het hindoeïsme. In het boeddhisme wordt de kreatie van de hele planeet met alles wat zich erop bevindt en de vele andere planeten verklaard door de wet van karma.

Er zijn in het algemeen twee groepen van verschijnselen die we kunnen onderscheiden op deze planeet, dat zijn de dingen en de wezens; de omgeving en de omstandigheden en de wezens die van die omgeving en die omstandigheden gebruik maken. Al die materie is de kreatie van alle wezens die daar gebruik van maken. Alle fijne dingen, alle mooie objekten en alle plezierige gebeurtenissen zijn het gevolg van positieve aktiviteiten van de wezens die de mooie objekten of de plezierige gebeurtenissen mogen ervaren. Evenzo zijn alle vervelende gebeurtenissen, zoals oorlogen en gevechten, ziekten en andere vervelende omstandigheden het gevolg van negatieve aktiviteiten die door de wezens die gekonfronteerd worden met die vervelende ervaringen zijn gecreëerd. Evenzo zijn de bergen, de bossen, de bomen, de bloemen allemaal het produkt van het kollektieve karma van de wezens die van deze dingen kunnen genieten of daarmee worden gekonfronteerd.

SCHEPPENDE ENERGIE

Waar komt dat karma, die scheppende energie van karma vandaan? Die komt in de eerste plaats voort uit de geest van de levende wezens. De karmische scheppende energie wordt meegedragen als indruk op het bewustzijn van elk levend wezen individueel. De geest van elk levend wezen bestaat sinds onheugelijke tijden. Er is geen begin dat kan worden aangewezen van het bewustzijn. De aard van het bewustzijn zelf is noch positief noch negatief maar is neutraal. Als een wezen in kontakt komt met bepaalde omstandigheden en objekten, dan wordt die neutrale geest beïnvloed door de ervaring of waarneming, en dan kan zo'n neutrale geest positief of negatief worden. Als de neutrale geest van een levend wezen een bijzonder aantrekkelijk objekt tegenkomt, dan zal vrijwel elk gewoon wezen onmiddelijk gehecht raken aan de schoonheid ervan. Vanuit die gehechtheid ontstaan negatieve aktiviteiten, ontstaat negatieve karma, dat wil zeggen: destruktief. Als een levend wezen met een van nature neutrale geest een afstotend of lelijk objekt tegenkomt, of iets dat met afkeer wordt ervaren, dan zal er agressie ontwikkeld worden en door die agressieve houding wordt negatief karma gecreëerd.

Dus we zien dat het voor gewone wezens, die hun geest niet onder kontrole hebben, afhankelijk is van de soort objekten die wordt ontmoet of de van nature neutrale geest een positieve, konstruktieve, of een negatieve, destruktieve, houding aanneemt. Een ander voorbeeld is: wanneer iemand met een van nature neutrale geest denkt aan, of in kontakt komt met, een bijzonder inspirerende spirituele leraar, dan zal de geest een positieve wending krijgen door de positieve gedachten die opkomen. Van uit zo'n positieve geesteshouding worden dan positieve dingen gedaan, wordt positief karma gecreëerd.

VIER FEITEN

De Boeddha heeft over karma vier feiten onderwezen. Het eerste feit is dat karma zeker is, dat wil zeggen dat positieve daden altijd positieve gevolgen hebben en dat negatieve daden altijd negatieve gevolgen hebben. Deze eerste verklaring van de Boeddha heeft eigenlijk twee aspekten: allereerst heeft de Boeddha gezegd dat als een oorzaak is gecreëerd het gevolg zeker zal komen. Bovendien heeft de Boeddha gezegd; als er een positieve oorzaak is, zal er een positief gevolg zijn; als er een negatieve oorzaak is, zal er een negatief gevolg zijn. Dat zijn de zekerheden van karma.

Een tweede feit dat de Boeddha heeft onderwezen over het principe van karma is, dat alle aktiviteit de neiging heeft toe te nemen. Dat wil zeggen dat van één oorzaak een heleboel gevolgen kun-

nen komen; dat één kleine aktiviteit heel grote effekten kan hebben.

De derde zekerheid ten aanzien van oorzaak en gevolg is, dat we geen gevolgen zullen ontmoeten als we de oorzaken niet hebben gecreëerd. Van alles wat we ervaren, of dat nu prettig is of vervelend, hebben we zelf ooit de oorzaak gecreëerd. Als we iets niet ervaren, dan is dat omdat we daarvoor de oorzaak niet hebben gecreëerd.

De vierde zekerheid ten aanzien van karma is: als eenmaal een oorzaak is gecreëerd zal het gevolg niet uitblijven. Als we eenmaal iets gedaan hebben, dan zal daar zeker een gevolg door ontstaan. Een gevolg kan wel eens heel lang uitblijven. Het hoeft zelfs niet in dit leven ervaren te worden. Het kan best in volgende levens ervaren worden. Maar het zal zich zeker een keer voordoen.

LICHAAM, SPRAAK EN GEEST

Dus karma - het Sanskriet woord 'karma' is in het Nederlands 'oorzaak en gevolg' - heeft zowel betrekking op de aktiviteiten van lichaam, spraak en geest, als op de indruk van die aktiviteiten, die we op ons eigen bewustzijn meedragen. Alle aktiviteiten die we voortdurend doen, hebben op een gegeven moment een gevolg. Dat gevolg zal zich manifesteren in de vorm van een ervaring. Er zijn twee soorten ervaringen die we allemaal kennen; we kunnen fijne prettige gelukservaringen hebben, of vervelende, ellendige, pijnlijke ervaringen.

Doorgaans is het zo dat alle positieve aktiviteiten die we doen met lichaam (handelingen), met spraak (door te spreken) of met onze geest (in gedachten) vroeger of later een gelukservaring tot gevolg hebben. Terwijl al ons lijden het gevolg is van destruktieve aktiviteiten die we in het verleden hebben gedaan. Het is onmogelijk dat uit destruktieve aktiviteiten van lichaam, spraak en geest een gelukservaring kan voortkomen. Dat is in feite een natuurwet. We zien in de natuur dat als we een zaadje van een appelboom planten een appelboom krijgen en geen pereboom. Als we een bepaalde bloem wit wensen, moeten we een zaadje voor een witte bloem in de grond stoppen. We moeten dat zaadje bovendien goed behandelen, dan krijgen we een plant met witte bloemen. Dat is gemakkelijk te begrijpen nietwaar. Evenzo moeten we oppassen waar het ons eigen leven en onze eigen spirituele ontwikkeling betreft. Als wij in een volgend leven weer als mens willen leven, en dan niet zomaar als een arm mens in een vervelend land maar graag in een vrij land, waar we niet teveel moeite hebben met de noodzakelijke levensbehoeften, waar we gelukig en komfortabel kunnen leven, zodat we de tijd hebben voor onze geestelijke ontwikkeling, dan moeten we daar nu de oorzaken voor creëren; dan moeten we daar nu de zaadjes voor in de grond stoppen.

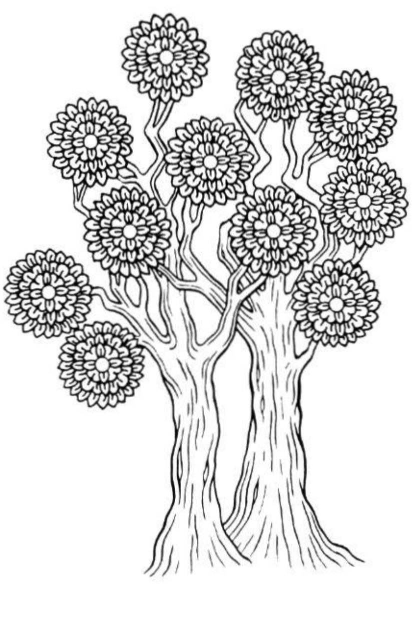

WIJ SCHEPPEN ONZE SITUATIE

Als we kijken naar de situatie waarin wij op het ogenblik verkeren, dan kunnen we aan onze eigen individuele situatie zien wat we in het verleden gepresteerd hebben. Alles wat we nu beleven, is een manifestatie van oorzaken die we in het verleden zelf hebben gecreëerd. We zien dat we het er niet al te slecht afgebracht hebben, want we hebben allemaal een waardevol mensenleven, we hebben allemaal alle mentale fakulteiten intakt, we leven in een vrij land, enzovoort. Dus kunnen we wel zeggen dat we het niet slecht gedaan hebben. Maar we zien ook dat er een heleboel verschillen zijn tussen elk van ons. De één heeft een groot lichaam, de ander heeft een klein lichaam. De één kan gemakkelijk leren, de ander kan moeilijk leren. De één heeft blond haar, de ander heeft donker haar. Al die verschillen zijn allemaal ontstaan door verschillende aktiviteiten die wij in onze vorige levens hebben gedaan. Er zijn waarschijnlijk onder ons mensen die heel erg rijk zijn en er zijn mensen, die volgens Nederlandse begrippen, vrij arm zijn. Ook dat verschil is verklaarbaar uit vorige levens. De mensen die nu rijk zijn, hebben in vorige levens veel weggegeven; in ieder geval hebben ze mentaal veel wegegeven, de wens gehad weg te geven. Daaruit is hun huidige rijkdom voortgekomen. Terwijl de mensen die nu elk dubbeltje moeten omdraaien in het verleden gierig zijn geweest. Alle mensen die in dit leven een aantrekkelijk lichaam hebben, die niet alleen gezond zijn, maar ook groot, stevig en knap, hebben in een vorig leven bijzonder veel geduld beoefend. Alle mensen die in dit leven klein zijn, en die er zo uitzien dat eigenlijk niemand ze graag ziet, hebben in een vorig leven geen geduld beoefend.

Het is heel interessant om de wet van oorzaak en gevolg niet alleen theoretisch te benaderen, maar ook na te gaan in hoeverre we uit onze huidige situatie kunnen afleiden wat we in vorige levens goed of verkeerd hebben gedaan, want dat is heel erg zichtbaar.

Het is logisch volgens de wet van oorzaak en gevolg dat iemand die gezond is en een gemakkelijk en komfortabel leven leidt, die goede omstandigheden en die goede fysieke konditie ergens aan te danken heeft. Die komen niet uit de lucht vallen. Ze zijn het gevolg van positieve energie die in het verleden is gecreëerd door positieve, of konstruktieve aktiviteiten. Het is bekend dat iemand die gezond is en er goed uitziet gemakkelijker benaderd wordt en veel vrienden heeft, terwijl iemand die bijvoorbeeld erg lelijk is, of altijd ziek is, veel moeilijker vrienden kan maken. Ook dat is karmisch bepaald. We zien dus dat, hoewel we allemaal mensen zijn en in feite, zoals we hier zitten allemaal ontzettend fortuinlijk zijn, er toch tussen ons verschillen zijn waar te nemen.

KOLLEKTIEF KARMA

Dat is een voorbeeld, en ook niet meer dan dat, over verschillen en gelijkenissen tussen wezens die een bewustzijn hebben. Er wordt in het boeddhisme een groot onderscheid gemaakt tussen wezens die een bewustzijn heb-

ben en dingen die dat niet hebben, zoals in bergen in mijn land en weilanden hier in Nederland. Over het algemeen zijn die dingen het produkt van kollektief, of gemeenschappelijk karma. Zo kunnen we stellen dat wij hier in een bijzonder rijk land leven, dat bedekt is met groene, drassige weilanden, dat hier overal veel bloemen groeien en dat hier overal mooie wegen liggen, waar je overheen kunt scheuren. Dat is allemaal het gevolg van positief gemeenschappelijk karma. Het feit dat de meesten hier in Nederland zijn geboren, is te danken aan het feit dat zij allemaal gelijksoortige aktiviteiten hebben verricht, waarvan het gevolg is dat we nu van dit prachtige land mogen genieten.

We kunnen ook hier weer de gelijkenis zien, en de verschillen ontdekken. Hoewel Nederland in het algemeen erkend wordt als een bijzonder rijk en welvarend land, zijn er toch mensen die in Nederland een minder goed leven leiden, niet gelukkig zijn, die gewoon veel meer moeite hebben dan de gemiddelde Nederlander om zichzelf of hun familie op gang te houden. Als we het hebben over de manier waarop dit vrij objektieve stuk grond, Nederland, ervaren wordt dan zien we dat dat door verschillende mensen heel verschillend wordt gezien. Wat de één fijn vindt, vindt de ander misschien vreselijk. Zo zien we dat mensen heel verschillende visies hebben op wat op het eerste gezicht precies hetzelfde objekt lijkt te zijn. En of we het nu fijn vinden of vervelend, het feit dat we hier op dit stukje drassige grond wonen is op de eerste plaats te danken aan ons eigen karma, de hoeveelheid positieve en negatieve energie die we op ons bewustzijn meedragen.

Daarom wordt in het boeddhisme gezegd dat karma het scheppende principe is, niet alleen omdat karma, dat door wezens gecreëerd is op zijn beurt weer alle omstandigheden en alle objekten om hen heen creëert, maar ook omdat het door karma komt of we iets als fijn of vervelend ervaren. Of we iets als fijn of vervelend ervaren komt door de hoeveelheid positieve en negatieve indrukken die we zelf voortdurend opnieuw opdoen. Aan de hand van een voorbeeld kunnen we duidelijk maken hoe een bepaald karma onze visie bepaalt. Als een man en een vrouw naar elkaar kijken, die niets met elkaar te maken hebben, dan zal er een vrij neutrale waarneming zijn. Als daarentegen een man verliefd is op een vrouw, dan zal hij die vrouw zien als fantastisch, mooi, erg vriendelijk en als de allerliefste die er te vinden is. Dan wordt er een heel andere visie gecreëerd.

LANGE TERMIJN DENKEN

Het is voor ons vooral van belang dat we op lange termijn gaan denken, dat we onze visie niet beperken tot dit leven. We moeten inzien dat alle fijne dingen en alle vervelende dingen die we nu ervaren uit vorige levens komen, en dat we nu de macht in eigen handen hebben om ervoor te zorgen dat het in de toekomst nog beter met ons zal gaan. Wat we nu ervaren daar is weinig aan te veranderen, dat is in vorige levens gecreëerd en eerder in dit leven. Maar de toekomst is nog een onbeschreven blad. Dat kunnen we nu zelf gaan invullen. Daarom zeggen we altijd: de waarheid is eigenlijk heel simpel, we willen allemaal gelukkig zijn en we willen niet lijden. Omdat we allemaal gelukkig willen zijn, is het broodnodig, absoluut noodzakelijk, dat we nu onmiddelijk de oorzaak gaan creëren om in de toekomst gelukkig te kunnen zijn.

Daarom is het goed wanneer we er af en toe over na kunnen denken wat we eigenlijk willen en wat we eigenlijk graag zouden ervaren in een volgend leven, of later in dit leven. Daarna kunnen we een beslissing nemen wat we nu kunnen doen om dat werkelijk te kunnen ervaren in de toekomst. Als we bijvoorbeeld heel rijk willen zijn in de toekomst, moeten we nu erg vrijgevig zijn. Als we een heilige willen worden, of dat nu in een boeddhistische traditie is, of in een andere traditie, dan moeten we een methode aanwenden om onze negatieve neigingen te overwinnen en onze geest te zuiveren. Als we het boeddhaschap willen bereiken dan moeten we stap voor stap het pad bewandelen dat de Boeddha daarvoor heeft uiteengezet.

Hetzelfde geldt voor vervelende ervaringen. Niemand wil ziek zijn, lijden, of andere vervelende ervaringen hebben, dus moeten we ervoor zorgen dat we de oorzaken daarvoor niet creëren, en voorzover er al oorzaken gecreëerd zijn, die zuiveren en uit de weg ruimen. Het enige waar we vat op hebben zijn de oorzaken. Als de gevolgen zich eenmaal manifesteren, is het moeilijk daar nog iets aan te veranderen. Dat begrijpen we als we bijvoorbeeld weer nadenken over het feit dat iemand een klein of groot lichaam heeft door aktiviteiten in het verleden. Als je eenmaal een klein lichaam hebt, is het moeilijk daar een groot lichaam van te maken. Dat moet je doen voordat het lichaam zich manifesteert, bij de oorzaak. We moeten dus inzien dat vooral die oorzaak ontzettend belangrijk is. En daarmee hebben we dan ons geluk in eigen handen.

Als we de oorzaken zorgvuldig creëren, kunnen we ervoor zorgen dat die oorzaken tot rijping komen door de omstandigheden te creëren waarbinnen die oorzaken tot rijping kunnen komen. Er isdan geen enkele reden meer waarom we niet steeds meer geluk zouden ervaren. We hebben het zelf in de hand wat er met ons gaat gebeuren

STERVEN

Alle positieve indrukken, die we opdoen door positieve aktiviteiten, laten een indruk na op ons bewustzijn. Als we sterven gaat ons mentale bewustzijn uit ons lichaam en gaat de bardo-fase in; de fase tussen sterven en wedergeboorte, of reïncarnatie. Uit de bardo, of de tussenfase, zoekt het bewustzijn een nieuwe bestemming, een nieuw lichaam; het zoekt uitdrukking te krijgen in een grofstoffelijk lichaam. Of dat een goed lichaam, een goede bestemming, zal zijn of een slechte, ongelukkige bestemming hangt af van de lading van het mentale bewustzijn.

Zoals we op het ogenblik leven, bestaan we op basis van ons lichaam. Ons lichaam, dat weten we allemaal hoewel we daar niet voortdurend bij stilstaan, is een bijzonder tijdelijke aangelegenheid. Dit lichaam valt weer uiteen in de elementen waaruit het bestaat en dan gaat het bewustzijn, de geest, alleen verder. De geest treedt de tussenfase binnen, die in het Tibetaans 'bardo', dat wil zeggen 'er tussen in' wordt genoemd, de fase tussen het sterven en het nieuwe leven. Het stervensproces en de manier waarop de elementen waaruit wij bestaan één voor één ophouden de basis te zijn van ons bestaan, is een bepaald proces, dat in het westen helaas nog weinig bekend is. Zoals wij weten bestaat niet alleen de natuur om ons heen uit aarde, water, vuur en lucht, maar ook ons eigen lichaam bestaat uit het vaste (aarde), het

Tekening: Kathy Cole

vloeibare (water), de warmte (vuur) en de lucht. Ons lichaam is een samenvoeging van die elementen en we hebben het in deze vorm te danken aan onze vader en moeder. Bepaalde elementen hebben we van vaderskant, andere van moederskant. Zo is door de Boeddha verklaard dat we het beenderstelsel, het beenmerg en de energieën te danken hebben aan onze vader en het bloed, het vlees en de huid meegekregen hebben van onze moeder.

Door het samenkomen van drie faktoren in de baarmoeder zijn we ontwikkeld tot het wezen dat we nu zijn; een kombinatie van lichaam en geest, die in het boeddhisme verder wordt verdeeld in vijf aggregaten, behalve het lichaam hebben we gevoelens, onderscheidingsvermogen, de mentale fakoren en zes vormen van primair bewustzijn. Het bewustzijn dat we nu hebben, de persoon die we nu zijn, is niet iets dat voortgekomen is uit het sperma en het ovum van onze ouders. Het bewustzijn bestond al lang en is ingedoken, kun je zeggen, bij de konceptie, in het sperma en het ovum. Dus in feite zijn wij ons bewustzijn. De persoon is het bewustzijn dat tijdelijk een bepaald lichaam heeft als basis voor zijn uitdrukking, zijn bestaan. Hoewel er zeker een nauwe band bestaat tussen de geest en het lichaam, wordt die band verbroken wanneer we sterven.

ELEMENTEN VALLEN UITEEN

Als we sterven vallen de elementen waaruit ons lichaam bestaat één voor-één weg als basis voor ons bestaan. Allereerst valt het aarde-element weg, dan het water-element, dan het warmte-element en dan het luchtelement. Als het aarde-element ophoudt te funktioneren, dan kunnen we ons lichaam niet meer bewegen; er treedt verstijving in en ook de transpiratie houdt op. Een uiterlijk teken is dat het lichaam niet meer transpireert, een innerlijk teken is dat de persoon die aan het sterven is het lichaam niet meer kan bewegen. Het aarde-element is verbonden met het vorm-aggregaat, dat wil zeggen dat het lichaam moeilijk te bewegen valt voor de stervende persoon, het houdt ook in dat de visuele zintuigelijke kracht, het zien, ophoudt. De ogen verstarren, als ze open waren gaan ze niet meer dicht, als ze dicht waren gaan ze niet meer open. De persoon staart voor zich uit en neemt niets meer waar. Op dat moment is het enige dat de stervende persoon waarneemt een soort waas. Ook de kleur van het lichaam, de vitaliteit, de uitstraling, verdwijnt. Het innerlijke teken voor de stervende is de waarneming van wazigheid, wat aanduidt dat het aarde-element, of het vaste element, wegvalt.

Als het water-element wegvalt, drogen alle vloeistoffen in het lichaam op. De stervende krijgt een ontzettende droge mond. Het bloed gaat langzaam stollen en andere vloeistoffen in het lichaam en in de verschillende klieren funktioneren niet meer. Dat zijn de uiterlijke tekenen. Innerlijk is er een visioen, of waarneming, van stoom.

Als het warmte-element ophoudt te funktioneren, houdt de spijsvertering op en koelt het lichaam af. Het vermogen van het proeven en slikken houdt op. En het derde aggregaat, dat van on-

derscheiding, houdt op te funktioneren, dat wil zeggen dat de stervende persoon niet meer weet wie er in de buurt aanwezig is. Een innerlijk teken van het wegvallen van het vuur-element is, dat er een visioen van vuurvliegjes, of vonken, waargenomen wordt.

Als het lucht-element ophoudt te funktioneren, houdt de stervende persoon op met het ademhalen en alle subtiele energieën in de verschillende meridianen en subtiele energiekanalen komen samen in het hart-chakra, het hartcentrum. Het uiterlijke teken is dat de stervende ophoudt met het ademen, het innerlijke teken is dat de persoon zelf merkt dat alles is samengetrokken in het hartcentrum. Men ervaart een visioen van vaag wit licht.

Vervolgens wordt de subtiele energie verder samengetrokken tot een nog subtielere vorm van energie, en dan wordt wit licht waargenomen dat sterker is en veel helderder is dan bij het oplossen van het luchtelement. Het wordt gezegd dat dit licht zo helder is als de maan in een berglandschap in een herfstnacht. De geest is dan ook vrij helder, zo helder als een herfstnacht waarin geen enkele wolk aan de hemel is. Uit dit heldere witte licht ontstaat het donkerrode visioen dat is als een ondergaande zon aan de zeekust; het is een volkomen rode ervaring van rood licht. Daarna gaat de stervende een donkere periode in. Uit die donkere fase ontwaakt men in, wat genoemd wordt, het heldere licht van de dood. Het heldere licht van de dood is een zeer interessante ervaring die we allemaal zullen beleven als we sterven. Dit heldere licht van de dood is bruikbaar voor alle mensen die zich geoefend hebben om te werken met het helder-licht-bewustzijn, het allersubtielste niveau van bewustzijn dat we spontaan ervaren. Op dat moment is er de mogelijkheid dit allersubtielste bewustzijn dat we ervaren in het heldere licht van de dood te transformeren in verlichting. Dat is mogeijk omdat het bewustzijn op dat moment subtieler is dan we het ooit hebben ervaren. Gedurende ons leven hebben we te maken met alle grove vormen van bewustzijn; de zintuigelijke vormen van bewustzijn. we horen, we zien, we voelen, ruiken, proeven. Bovendien is ons mentale bewustzijn vrij grof; we hebben steeds ongekontroleerde gedachten die opkomen. Maar op het moment van het heldere licht van de dood zijn al die grove vormen van bewustzijn opgehouden te bestaan en bestaat alleen het helderlicht -bewustzijn. Dat helder-lichtbewustzijn van de dood bevindt zich op dat moment in het hart-centrum en is onverbrekelijk verbonden met de allersubtielste lichamelijke energie, die we de 'levendragende' energie noemen.

Tekening: Kathy Cole

DE VERLICHTING REALISEREN

Iemand die ervaring heeft met het soort tantrische meditaties waarbij het sterven, de tussenfase en de wedergeboorte als het pad naar de verlichting worden genomen, kan op dat moment een heel stuk verder komen met de persoonlijke spirituele ontwikkeling, zo niet het hoogste niveau van evolutie, het volmaakte boeddhaschap, de verlichting bereiken.

Iemand die geen ervaring heeft met dit soort meditaties, zal van uit het heldere licht van de dood in de tussenfase, de bardo, terechtkomen. Het is gemakkelijk waar te nemen of iemand al dan niet met het heldere licht van de dood werkt. Iemand die mediteert tijdens het heldere licht van de dood en dus probeert daarmee verder te komen in de beoefening door gebruik te maken van de bijzondere situatie, kan wel wekenlang in dat heldere licht van de dood verblijven, is dan in feite nog in zijn of haar lichaam en is nog niet dood. Dat is direkt waarneembaar omdat het lichaam niet begint te ruiken. Pas als het bewustzijn het lichaam verlaat, begint het lichaam te ruiken. Dan is het lichaam verder ook waardeloos, want dan gaat het bewustzijn verder zonder dat lichaam.

SUBTIEL LICHT-LICHAAM

Wat er dan gebeurt? Uit het heldere licht van de dood wordt dan een gewoon iemand, die geen meditatietechniek hanteert, opeens wakker, zou je kunnen zeggen, in de tussenfase en heeft dan een etherisch lichaam; een subtiel licht-lichaam dat overal doorheen kan en zich verplaatst met de snelheid van de gedachte. Het wezen met zo'n subtiel etherisch lichaam wordt een 'bardo-wezen' genoemd. Het heeft alle zintuigelijke vermogens, kan zien, horen, ruiken, proeven en voelen en is dus in staat alles om zich heen waar te nemen. Het etherische bardo-lichaam heeft de vorm van de komende wedergeboorte; iemand die voorbestemd is door zijn of haar eigen karma, om als hond te worden gereïncarneerd, zal in de bardo het etherische lichaam hebben van een hond. Iemand die een goede wedergeboorte gaat nemen, zal in de bardo-fase het etherische lichaam hebben van die goede wedergeboorte. Zo'n bardowezen is karmisch gedreven op zoek naar een nieuw lichaam. Op het moment dat zo'n lichaam wordt gevonden, verlaat het bewustzijn het etherische bardo-lichaam en manifesteert zich in een grofstoffelijk lichaam, in een baarmoeder, of waar dan ook.

Ook in deze bardo-periode is het voor degenen die geoefend zijn mogelijk spirituele stappen te ondernemen om verder te komen door gebruik te maken van het feit dat men een etherisch lichaam heeft dat overal doorheen kan en reist met de snelheid van de gedachte.

Er valt nog veel te vertellen over de bardo en ook over de wedergeboorte en over het hele proces van konceptie, maar helaas is er niet zoveel tijd meer. We zullen het dus hierbij moeten laten.

Als u oprecht geïnteresseerd bent meer te horen over de hele visie van het boeddhisme op leven en dood, dan kan er wellicht een vervolg van deze lezing gegeven worden op een ander tijdstip.

Vertaling tijdens de lezing: Gelong Thubten Tsépel (Hans van den Bogaert)

Transkript: Marianne van der Horst-Lem

DR. ALEX BERZIN OVER TIBETAANSE STERRENKUNDE EN ASTROLOGIE

Foto: Jan-Paul Kool

Eén van de traditionele wetenschappen die bestudeerd worden in Tibet staat letterlijk bekend als sterren- of ster-berekening. Dit is een studierichting die wiskunde, sterrenkunde en astrologie omvat. Het beschrijft de berekeningen die gebruikt worden voor het bepalen van de bewegingen van de planeten en hun posities in de hemelruimten, en de berekeningen voor het samenstellen van de kalender en het voorspellen van zons- en maansverduisteringen.

De studie omvat ook de astrologische berekeningen die gebruikt worden voor persoonlijke horoskopen en voor de informatie die we vinden in de Tibetaanse almanak met betrekking tot de dagen en de tijden van de dagen die gunstig of ongunstig zijn voor het beginnen van verschillende aktiviteiten, zoals zaaien en oogsten enz.

Er zijn twee onderdelen bij dit astrologische materiaal. Het ene wordt genoemd 'witte berekeningen' en het ander 'zwarte berekeningen'. Dit is eigenlijk een afkorting voor Indiase berekeningen en Chinese berekeningen, omdat de Tibetaanse namen voor India en China betrekking hebben op de voornaamste kleuren van de kleding die werd gedragen door de mensen in deze landen. Zo betekent India 'het wijdse land waar de mensen voornamelijk witte kleren dragen' en China 'het wijdse land waar de mensen voornamelijk zwarte kleren dragen'. Dus de indeling van het Tibetaanse astrologische materiaal in witte en zwarte berekeningen verwijst naar de afkomst van het materiaal uit India of China.

Het Indiase materiaal komt in de eerste plaats uit de Kalachakra-tantra of tijdkringen-tantra. In deze tantra presenteert de Boeddha uiterlijke, innerlijke en alternatieve tijdkringen, of kringlopen. De uiterlijke tijdkringen behandelen de bewegingen van de planeten door het hemelruim en de verschillende tijdkringen of tijdsindelingen zoals de jaren, maanden, dagen, enzovoort, en verschaften de basis voor de kalender. De innerlijke tijdkringen behandelen de kringlopen van de energieën en de ademhaling door het lichaam, die parallellen vertonen met de kringlopen van de uiterlijke wereld. Verder zijn er alternatieve tijdkringen, de verschillende meditatieve beoefeningen van Kalachakra, die worden gebruikt om kontrole te krijgen over deze kringlopen, zodat de energieën in het lichaam kunnen worden gebundeld voor het bereiken van verlichting en het volledig realiseren van ons potentieel, teneinde in staat te zijn iedereen voordeel te bezorgen.

BASISMATERIAAL

Daarom presenteert het basismateriaal van de Kalachakra-tantra in samenhang met de uitleg van de uiterlijke tijdkringen, de bron voor alle berekeningen en interpretaties die gebruikt worden bij het bepalen van de positie van de planeten in de hemelruimten, en voor het maken van een kalender. Vervolgens omvat dit Kalachakra-materiaal aspekten die gaan over astrologie en het bepalen van de gunstigheid van verschillende gebeurtenissen. Er is specifieke informatie hierover die toegespitst is op de Kalachakra zelf in verband met de aspekten van de planeten. Dan is er materiaal te vinden in de Kalachakra-tantra dat bekend staat als 'opkomend uit de klinkers'. Er is een andere tekst die dit behandelt genaamdt de 'Sva Rodhaya-tantra' die de karakteristieken van het Sanskriet-alfabet en het klanksysteem van klinkers en medeklinkers in onderling verband brengt met de verschillende astrologische interpretaties van de posities van de planeten.

Deze twee aspekten van de Indiase kant van de Tibetaanse sterrenkunde en astrologie hebben dezelfde achtergrond als de Indiase Hindoe-systemen. Daarom komen bepaalde elementen overeen met elementen die ook gevonden worden in het Griekse systeem van sterrenkunde en astrologie wat betreft het gebruik van de zodiac zoals wij dat kennen in het westen. Toen de Boeddha de Kalachakra-tantra onderwees in Zuid-India deed hij dat in de termen van het materiaal en de benadering die bekend was in het India van die tijd en verhelderde hij het voor degenen die in die tijd leefden.

De Chinese kant van de berekeningen die gebruikt worden in de Tibetaanse astrologie behandelt voornamelijk persoonlijke horoskopen en maakt hiervoor gebruik van magische vierkanten. In deze vierkanten, met negen plaatsen voor getallen in drie rijen van drie, of je nu horizontaal gaat of vertikaal of diagonaal, komt de optelling steeds op hetzelfde uit. Deze magische vierkanten vonden later hun weg naar de Arabische sterrenkunde en astrologie.

Van de Chinese kant komen de kringlopen van de dieren, zoals het jaar van de tijger, of het aap-jaar en de presentatie van de vijf elementen: aarde, water, vuur, hout en metaal. Binnen de kontekst van deze presentatie van de vijf elementen is er een verhandeling waarin beschreven wordt welke elementen de

moeder zijn van de andere elementen, welke het kind zijn van de andere elemeten, welke de vijand zijn en welke de vriend. Dit houdt verband met de interpretatie wanneer twee elementen bij elkaar komen. Deze Chinese verzameling van vijf elementen is anders dan de vijf elementen die van de Indiase kant komen: aarde water, vuur, lucht en ruimte.

Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van verschillende aspekten van de 'I Ching', of het boek der veranderingen. Door systemen afkomstig uit Centraal-Azië zien we verdere ontwikkelingen die de vijf elementen van de Chinese kant in onderling verband brengen met de kring van de twaalf dieren van de dierenriem, waaruit de kringloop van zestig jaar ontstaat. De Chinese kant van het astrologische materiaal kwam het eerst naar Tibet. Dit gebeurde tijdens de regering van Koning Dzong-sen-gam-po in de achtste eeuw. Hij had zowel een Chinese als een Nepalese vrouw en zijn Chinese vrouw bracht allerlei Chinese astrologische informatie mee. Dit materiaal degenereerde enigszins in Tibet en er volgde een nieuwe golf van informatie die kwam uit Centraal-Azië, uit het gebied van Kothan. Deze twee invloeden kwamen in Tibet bij elkaar in het begin van de tiende eeuw.

KALACHAKRA

De Indiase kant van astrologisch materiaal kwam in Tibet met de Kalachakra-tantra die tussen de dertiende en veertiende eeuw werd vertaald door verschillende vertalers. Het werd in Tibet vrij belangrijk in de Sakya traditie en ook in de vroege Kagyu traditie. De hoofdpunten van de Indiase en de Chinese kant werden gekombineerd en bewerkt door de Tibetanen en er ontwikkelden zich verschillende tradities van Tibetaanse astrologische studies. Eén van de overleveringslijnen die bekend staat als de 'Tshurpu-lijn' werd begonnen door de Derde Karmapa, Rangchun Dorje. De Derde Karmapa schreef in de dertiende eeuw uitgebreide kommentaren op de Kalachakra tantra, gebaseerd op het eerste hoofstuk van deze kommentaren, dat handelt over de uiterlijke tijdkringen, werd deze Tshurpu-lijn ontwikkeld, die vandaag de dag nog wordt beoefend onder de Kagyu's.

De overleveringslijnen en kommentaren van de Sakya's werden ontwikkeld door verschillende meesters met verdere kommentaren op het Kalchakra-materiaal, en de andere hoofdlijn van de Tibetaanse astrologische studies gebaseerd op deze traditie werd begonnen door drie grote meesters die bekend zijn als de drie Gyatso's, omdat elk van hen de naam Gyatso als deel van hun naam had. Dit waren Phuk-ba Lhun-drub Gyatso en Kedrub Nor-sang Gyatso en de derde was Tsang-ba Gyatso. Deze grote meesters leefden twee generaties na Tsong Khapa in de vijftiende eeuw. De traditie die door hen ontstond, staat bekend als de Phug-lug of Phug-ba traditie en wordt nu gevolgd door de Sakya, de Gelukpa en de Nyingma tradities binnen het Tibetaanse boeddhisme.

De verschillen tussen deze twee belangrijke scholen zijn niet erg groot. Het enige verschil is de techniek die gebruikt wordt om een maankalender in samenhang te brengen met de kringloop van de zon.

Om dat te doen is het soms noodzakelijk binnen de kalender een extra maand in te voeren of een maand met enkele dagen te bekorten zodat de nieuw en de volle maan goed uitkomen. De specifieke tijd waarin de extra dagen worden toegevoegd of verminderd, of de extra maand wordt toegevoegd, zal enigszins verschillend zijn in de kalenders die tot stand komen door de wiskundige regels van deze twee tradities.

INDIASE OORSPRONG

De Tibetaanse kalender wordt voornamelijk afgeleid uit de Indiase kant van het astrologische materiaal uit de Kalachakra tantra, en is georganiseerd in termen van cyclussen van zestig jaar, waarvan de eerste cyclus begon in het jaar 1027. De gewoonte om cyclussen van zestig jaar te gebruiken werd ook in India toegepast hoewel het in de Hindoe-systemen niet zoveel voorkwam als in het Kalachakra-systeem. Elk van de zestig jaren houdt verband met de kringloop van de planeet jupiter. Jupiter maakt zijn kringloop door de zodiac in twaalf jaar, dus vijf maal twaalf, of vijf jupiter kringlopen, maken samen zestig jaar. Elk van de jaren in deze cyclus van zestig jaar wordt een speciale naam gegeven en alle berekeningen, voor de positie van de zon enzovoort, worden gedaan in termen van een cyclus van zestig jaren. Het enige Chinese element dat hieraan is toegevoegd is dat elk van de zestig jaren van de jupiter kringlopen in verband gebracht is met een andere kringloop van zestig jaren gebaseerd op de twaalf dieren en vijf elementen, zodat het vuur-aap jaar ontstaat, enzovoort. Dit komt van de Chinese kant en in het bijzonder uit de ontwikkeling die dit systeem doormaakte in Centraal-Azië. Het is echter niet wezenlijk belangrijk voor de berekening die gemaakt worden voor het maken van de kalender. De berekeningen van de kalender uit het Kalachakra-systeem komen overeen met de ontwikkelingen van de oude Grieken en in het oude India.

Het systeem is dus gebaseerd op bepaalde wiskundige modellen waardoor je de positie van de planeten en hun bewegingen kunt voorspellen. Het is dus niet hetzelfde als in het Chinese systeem dat heel vroeg werd ontwikkeld waarbij de posities en de bewegingen van de planeten werden vastgesteld, gebaseerd op observaties.

Dit kenmerk dat we vinden in de Chinese kant van de astrologie werd later ook gebruikt door de Arabieren en toen de Arabische invloed naar India kwam ontstonden er verschillende sterrenobservatoria, maar de vroege Hindoesterrenkunde is voornamelijk gebaseerd op wiskundige modellen. De oude Grieken gebruikten voornamelijk meetkunde en verschillende meetkundige verhoudingen om de planeten en hun baan te bepalen. Dit werd gedaan volgens een model dat de aarde als middelpunt gebruikte, waarbij de zon en de maan beide rond de aarde draaiden, evenals de buitenste planeten mars, jupiter, saturnus, en waarbij venus en mercurius beschreven werden als manen die rond de zon draaien, terwijl de zon rond de aarde draait. Dit was ook het geval in de Indiase astrologie. De Grieken ontwikkelden vervolgens en systeem van 'epicyli' waarbij eerst de kringloop van de verschillende planeten wordt vastgesteld en dan wordt gekorrigeerd in een eclips door middel van epicycle.

Alle berekeningen die hiervoor werden gebruikt, werden gedaan op basis van meetkundige verhoudingen. De oude Indiase sterrenkunde ontwikkelde en gebruikte het systeem van sinussen (meetkundige verhoudingsgetallen) zodat door middel van de sinusfunktie een driehoeksmeting gedaan kon worden voor de epicycli en de korrektie van de banen van de planeten. Dit kenmerk

vind je ook in het Kalachakra-systeem zoals dat naar Tibet kwam en daar zijn sinus-tabellen niet vermeld maar reeds verwerkt in de berekeningen. In het Kalachakra-systeem is wel een presentatie van de hemelruimte met een verdeling in de twaalf tekens van de zodiac, dat overeenkomt met het oude Griekse en het oude Hindoe-systeem, en waarin de namen hetzelfde zijn. Een andere overeenkomst is de naamgeving van de verschillende planeten in overeenstemming met de dagen van de week.

In het Kalachakra-systeem kwamen de planeten, op verschillende tijden op, ze begonnen niet allemaal tegelijk aan hun omloopbanen, zoals in sommige Hindoe-systemen wordt aangenomen, maar op verschillende tijden en op specifieke dagen, of met tussenpozen, dus werden de namen van de dagen van de week gegeven in verband met de bepaalde tijd en plaats in de hemel, toen deze planeten voor het eerst opkwamen.

VERDELING ZODIAC

Een ander belangrijk kenmerk in het Kalachakra-syteem, zoals het naar Tibet kwam, is de verdeling van de zodiac in zeven en twintig of acht en twintig sterrenbeelden die bekend staan als de maanhuizen. Dit kenmerk kwam niet voor in de Griekse sterrenkunde maar wel in de Chinese. Er zijn vele wetenschappelijke diskussies over wie dit nu het eerst heeft uitgevonden, de Chinezen of de Indiërs, en dat is een onderwerp waar niet gemakkelijk uit te komen is. Van de Chinese kant is de benadering tamelijk anders, want het presenteert de zodiac niet als de voornaamste faktor voor het bepalen van de posities en bewegingen van de planeten door de hemelruimten. In de Chinese sterrenkunde ligt de nadruk op de poolster en heb je de zeven- of acht en twintig sterrenbeelden er omheen. Het zijn feitelijk acht en twintig sterrenbeelden op het vlak van de evenaar van de hemelruimte, met ander woorden de poolster is als de noordpool en deze acht en twintig sterrenbeelden zijn als de evenaar eromheen en draaien rond de poolster, zoals de ministers en staatsekretarissen rond de keizer draaien in het centrum. Dit wordt allemaal besproken binnen de kontekst van de traditionele, oude Chinese filosofie uit het confucianisme. Deze acht en twintig of zeven en twintig sterrenbeelden van de Indiase kant worden beschreven in termen van het eigenlijke vlak van de zodiac. Over de individuele sterren die in deze konstellaties worden gevonden, bestaan vaak kleine verschillen tussen de Indiase en Chinese benadering.

Dit systeem van maanhuizen werd later ook kenmerkend in de Arabische sterrenkunde. Maar het beinvloedde nooit het Griekse systeem of onze huidige moderne westerse sterrenkunde. Als de hemelruimte verdeeld wordt in twaalf sterrenbeelden van de zodiac, hebben elk dertig graden of uren, hetgeen hetzelfde is als in het Griekse systeem. Maar als je datzelfde vlak verdeelt in zeven en twintig onderdelen, in het Kalachakra-systeem, dan hebben ze elk zestig graden of uren. Bijna alle berekeningen en beschrijvingen van de posities van de planeten in het Kalachakra-systeem zijn gedaan in het kader van de zeven en twintig maanhuizen, elk verdeeld in deze zestig uren of graden. De enige keer dat de berekeningen worden gedaan in het kader van een twaalfvoudige verdeling van de hemelruimte met elk dertig graden is als de ascendant berekend wordt en die wordt niet zoveel gebruikt voor een persoonlijke horoskoop, maar wel in verband met de specifieke tijd waarop een vraag word gesteld. Deze berekeningen worden gedaan door middel van een 'gnomen' (uurhoek), hierbij wordt een stok vertikaal geplaatst, afhankelijk van de lengte van de stok en de schaduw van de zon die door de stok wordt geworpen en de breedtegraad waarop je je bevindt, kun je als met een klok de tijd vaststellen en de ascendent berekenen.

TIEN PLANETEN

Er zijn tien planeten die in de Kalachakra worden beschreven. Dit zijn de zon en de maan en mercurius, venus, mars, jupiter en saturnus, en de noordelijke en de zuidelijke knooppuntplaneten. Deze knooppunten van de maan, die van belang zijn bij verduisteringen, komen overeen met het Indiase systeem waarin deze knooppunten worden beschreven als planeten. De noordelijke knooppuntplaneet, of het hoofd van de draak, wordt de planeet Rahu genoemd en de zuidelijke knooppuntplaneet, of de staart van de draak, is Kalagni genaamd. Dit is een andere naam voor Ketu, de naam die aan de zuidelijke knooppuntplaneet wordt gegeven in het Hindoe-systeem. De tiende planeet wordt Komeet genoemd en is een komeet die een baan beschrijft in de nabijheid van de zon. Het Kalachakra materiaal heeft verder alle wiskundige formules voor het berekenen van de positie van elk van deze planeten zoals ze zich dagelijks bewegen.

Een ander kenmerk van het Kalachakra systeem is dat het een vast sterrensysteem is zoals je dat vindt in het Hindoe-systeem. Dit houdt in dat de tekens van de zodiac eigenlijk verbonden zijn met vaste sterposities in tegenstelling tot de westerse sterrenkunde waarin ze bewegen als de voorjaarsdagen nachtevening zich voordoet. In westerse sterrenkunde en astrologie wordt de positie van nul graden ram altijd bepaald in verband met waar de zon zich bevindt gedurende de voorjaarsdag- en nachtevening. Hier moet dus rekening worden gehouden met de nauwkeurigheid van de dag- en nachtevening, omdat de werkelijke positie van de zon tijdens de voorjaarsdagen nachtevening een klein beetje verschuift, dus ongeacht welk sterrenbeeld zich aan de hemel bevindt tijdens de voorjaarsdag-, en nachtevening wordt dit nul graden ram genoemd. Het is vanwege dit kenmerk dat de presentatie ontstaat in de westerse astrologie van het vissen-tijdperk en dat dit spoedig zal veranderen in het waterman-tijdperk.

In het Indiase systeem van sterrenkunde en astrologie zoals we dat vinden in de Hindoe-systemen en in de boeddhistische Kalachakra, heb je te maken met een vast sterrensysteem waarbij de positie van de zodiac, of bijvoorbeeld nul graden ram, altijd vastgesteld wordt aan de hand van een specifieke positie van de sterren en het sterrenbeeld. Het wordt niet bepaald volgens de voorjaarsdag- en nachtevening. Dus deze nul graden ram verschuift nooit en blijft altijd hetzelfde. Daarom is de werkelijke positie van de voorjaarsdag- en nachtevening elk jaar op een andere graad. Dit betekent dat bijvoorbeeld de berekening van de positie van de zon volgens het westerse systeem een bepaald verschil in graden zal vertonen in vergelijking met het hindoeïstische of

boeddhistische systeem.

Teneinde deze twee systemen met elkaar in verband te brengen is het dus nodig een korrektie te maken voor de verschuiving van de dag- en nachtevening. Als je werkelijk de posities van de planeten van het westerse en Indiase systeem met elkaar in verband wilt brengen, wordt het noodzakelijk het ene systeem om te zetten in het andere.

De vraag kan gesteld worden of dit nodig is in het geval van astrologie. Met andere woorden, als er een bepaalde uitleg is in bijvoorbeeld de Kalachakra, wat het betekent als een planeet in booschutter staat. We kunnen ons afvragen of het nodig is deze uitleg te interpreteren volgens wat we in het westen verstaan onder boogschutter of dat we die moeten omzetten in stier, wat we zouden moeten doen als we de korrektie willen maken voor de verschuiving. Ik denk dat het niet nodig is om het ene systeem om te zetten in het andere om extra informatie te verkrijgen van het Tibetaanse astrologische systeem, maar dat er nog meer onderzoek in deze richting nodig is. Er zou nagegaan kunnen worden of het nauwkeuriger informatie oplevert als we de systemen in elkaar omzetten of als we de systemen zo als ze nu bestaan, in bijvoorbeeld de westerse traditie en in het Kalachakra systeem, naast elkaar bestuderen. Mijn persoonlijke mening is dat het zeer goed kan blijken dat er geen noodzaak is de verschuiving van de voorjaarsdag- en nachtevening te introduceren in het Tibetaanse systeem van astrologie, en dat komt overeen met het idee dat het niet goed is om twee systemen met elkaar te vermengen tot één grote soep, maar beter is om het westerse en Tibetaanse syteem individueel en apart van elkaar te behandelen overeenkomstig de eigen regels en gewoontes zodat je een bepaalde hoeveelheid informatie verkrijgt uit de Tibetaanse kant en uit de westerse kant.

ASTROLOGIE VAN DE UREN

Het belangrijkste astrologische materiaal dat afkomstig is uit de Kalachakra zoals het gegeven is in de Tibetaanse sterrenkunde en astrologie staat speciaal in verband met wat bekend staat als de 'astrologie van de uren'. Dit is om vast te stellen welke dag en welke tijd van de dag gunstig of ongunstig is voor bepaalde aktiviteiten. Allereerst bepaal je uit de zeven en twintig maanhuizen

het sterrenbeeld waar de zon zich bevindt. Elk van deze sterrenbeelden is verbonden met één van de vier elementen van de vijf Indiase elementen zoals aarde, water, vuur en lucht en ruimte. Het volgende kenmerk waar we naar kijken, is wat bekend staat als de maandagen, of lunaire dagen, van de week. De maan ondergaat een kringloop van volle maan tot volle maan. In termen van de zonnedagen houdt dat in negen en twintig en een halve dag. Maar die periode wordt hier verdeeld in dertig. Daarom begint elk van deze lunaire dagen van de week in werkelijkheid op elke dag op een ander tijdstip. Elk van deze lunaire weekdagen krijgt vervolgens de naam van een planeet die gebruikt wordt om de dagen van de week te benoemen. En elk van deze planeten- of weekdagen wordt verbonden met één van de vier elementen. Dus gedurende de loop van een maan zal de zon op een verschillend nauwkeurig tijdstip van de dagen veranderen van de ene maanconstellatie, of maanhuis, naar de andere en zal het ook op een ander tijdstip zijn op elke dag dat de maan van de ene lunaire dag van de week verschuift naar de volgende.

Dus we kijken naar de elementen die in werking zijn op een gegeven tijd van de dag of waar in relatie tot de de positie van de zon en op het punt van de maancyclus waarop we ons bevinden in de week. We kunnen dan de gunstigheid of ongunstigheid van die bepaalde

tijd bepalen als we kijken in hoeverre deze twee elementen samengaan. Of ze gaan heel goed samen, of ze zullen botsen, of ze zullen een neutrale relatie met elkaar hebben Vervolgens wordt er nog naar een derde aspekt gekeken en dat is de specifieke datum van de maanmaand die elke dag op het moment van zonsopgang begint. Het vierde aspekt dat in ogenschouw wordt genomen, wordt de konjuktie periode genoemd. Dit is de periode, of tijd, waarin de gekombineerde bewegingen van de zon en de maan samen één zevenentwintigste van de 360 graden van de zodiac vormen. Er is hier dus ook een verdeling in zeven en twintig net zoals de de zodiac is verdeeld in zeven en twintig maanhuizen en elk van deze verdelingen van zeven en twintig heeft betrekking op een tijdsperiode van de gekombineerde bewegingen van de zon en de maan en ook deze beginnen op verschillende tijden van de dag gedurende de loop van een maand. Ze worden bovendien ook op een bepaalde manier geinterpeteerd.

CAUSALE FAKTOR

Het vijfde element wordt genoemd het element van de 'causale faktor'. Hierbij neem je een dertigdaagse maanmaand, die verdeeld wordt in elf aspekten. Het eerste aspekt wordt gevormd door de eerste halve dag, dan vormt de tweede helft van de eerste dag samen met de eerste helft van de tweede dag het tweede aspekt, enzovoort tot er zeven elementen of aspekten zijn die elk de tweede helft van een dag en de eerste helft van de volgende dag omvatten. Deze cyclus van zeven, na de eerste halve dag, wordt viermaal herhaald. Nu krijgen we dus de tweede helft van de negen en twintigste dag. Het negende element is dan de laatste helft van de negen en twintigste dag, en het tiende en elfde element worden respektievelijk gevormd door de eerste en de laatste helft van de dertigste dag. Op deze manier is de dertig dagen durende maancyclus verdeeld in elf aspekten en elk daarvan heeft zijn interpretatie.

Verdere informatie kan dus worden gewonnen over de gunstigheid van de tijd enzovoort, niet alleen in verband met de elementen van de positie van de zon en de weekdagen van de maan, maar ook met betrekking tot de datum en periode van de konjunktie en de causale factor, die allemaal op een verschillend tijdstip van de dag beginnen, zodat je een heel fijne verdeling krijgt van anlyses voor elke periode van de dag.

Er zijn nog veel meer andere aspekten binnen de Tibetaanse astrologie. Dit zijn slechts in ruwe trekken de belangrijkste kenmerken die hoofdzakelijk afkomstig zijn uit het Kalachakra systeem. Er is op dit moment nog niet veel materiaal beschikbaar, behalve in het Tibetaans, voor de studie van de Tibetaanse astrologie, maar de belangrijkste plaats waar het kan worden bestudeerd is bij de Tibetanen in Dharamsala, India, in het Tibetaanse Medische Centrum. Tibetaanse astrologie werd traditioneel altijd bestudeerd in samenhang met Tibetaanse geneeskunden en daarom worden ook de voornaamste studiecentra 'Medisch-Astrologische' centra genoemd. De astrologische en sterrenkundige systemen worden in de Tibetaanse geneeskunde gebruikt om te bepalen wat de beste tijd is voor het verrichten van medische operaties op het lichaam, speciaal voor Moxa-behandeling, het branden van verschillende dingen op verschillende plaatsen op het lichaam, en ook in verband met de beweging van de energieën en centra binnen het lichaam in samenhang met de uiterlijke maancyclus, enzovoort.

Daarom zijn Tibetaanse astrologie en sterrenkunde erg belangrijk bij vele aspekten van het Tibetaanse systeem. Het wordt op zichzelf bestudeerd met betrekking tot de astrologie en het maken van de kalender en het is ook een onderdeel van het Tibetaanse medische systeem en daarbij vormt het een integraal onderdeel van het Kalachakra systeem waarin verschillende meditaties worden gedaan die analoog zijn met de manier waarop het universum werkt, om deze verschillende energieën te gebruiken voor het bereiken van de verlichting voor het welzijn van alle wezens.

Vertaling: Jan-Paul Kool

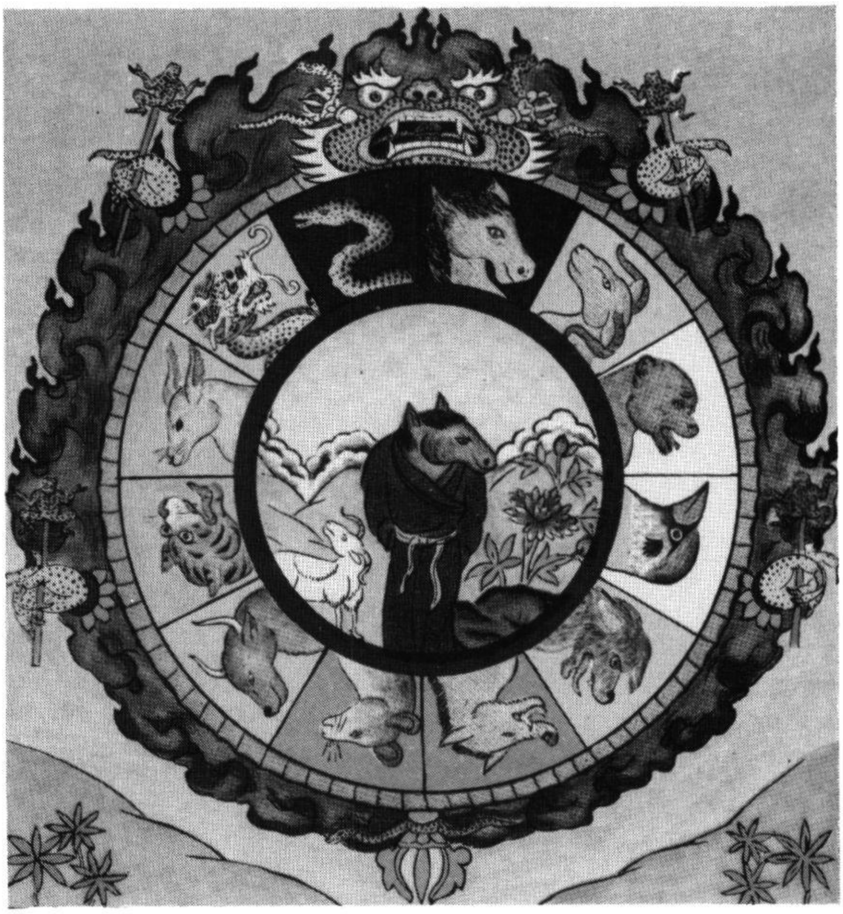

DRS. MARCEL MESSING PRAAT MET GESHE KONCHOG LHUNDUP

INNERLIJK CHRISTENDOM EN TIBETAANS BOEDDHISME MET ELKAAR VERGELEKEN

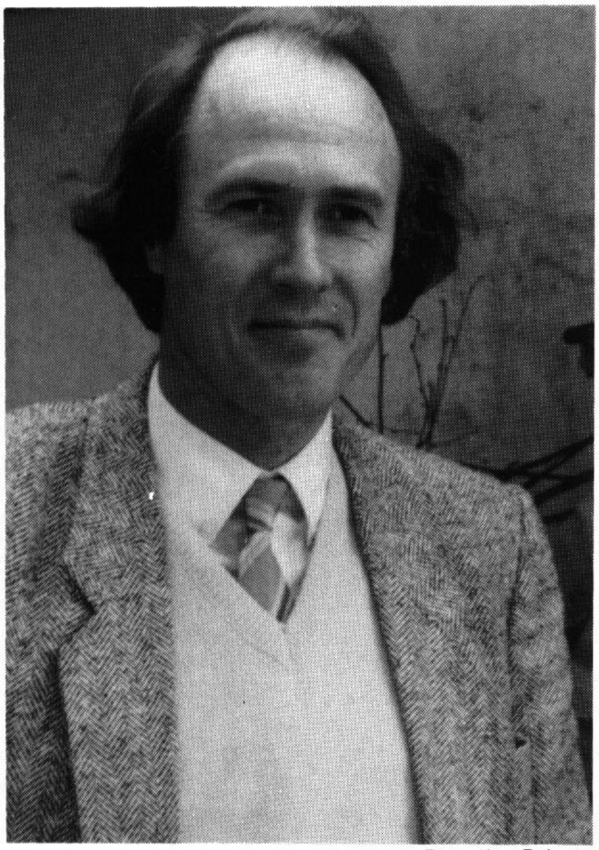

Foto: Jan Reket

De middag voordat Geshe Konchog Lhundup eenmaal in de week les geeft in de Kosmos in Amsterdam komt hij altijd omstreeks vier uur naar de Herengracht 1 in Amsterdam, waar wie dat maar wil tot half zeven met hem kan praten (na telefonische afspraak). In juni van dit jaar kwam drs. Marcel Messing op zo'n bezoekmiddag met Geshe Konchog Lhundup praten. Tijdens de eerste vijf minuten al beloofde dat gesprek, waarin drs. Messing gegevens uit het innerlijke christendom vergeleek met situaties in het boeddhisme, zo interessant te worden dat ik (Louwrien Wijers) gauw een tape recorder op tafel zette. De vertaler die deze middag het gesprek mogelijk maakte was Gelong Thubten Tsépel (Hans van den Bogeart.) Wij geven hierbij het gesprek zoals het zich ontspon tussen Geshe Konchog Lhundup en drs. Marcel Messing (1945), die antropologie, kultuurpsychologie en vergelijkende godsdienstwetenschap studeerde, wetenschappelijk medewerker is van de Bibliotheca Philosophica Hermetica, Bloemstraat 15 in Amsterdam, en van wie vijf dichtbundels en drie boeken verschenen zijn, waaronder het aangrijpende boek 'De Weg der Katharen' (Ankh Hermes).

MARCEL MESSING: Ik dacht te begrijpen dat in het boeddhisme twee stromingen bestaan; het Hinayana en het Mahayana. Ik zou graag de de vraag willen voorleggen of het juist is, zoals het innerlijk door mij wordt begrepen, dat er in het diepste wezen eigenlijk maar één weg is, namelijk het Mahayana boeddhisme. In het christendom in haar innerlijke betekenis wordt gezegd dat uiteindelijk de mens niet in de eerste instantie aan de eigen bevrijding moet werken, maar aan de bevrijding van alle mensen, alle wezens, tot het kleinste insekt, tot zelfs de kleinste dierlijke vorm toe.

GESHE KONCHOG LHUNDUP (vertaald): Er zijn in het boeddhisme zelfs niet alleen het Hinayana en het Mahayana, maar er zijn drie verschillende stromingen. Dat is ontstaan omdat de Boeddha verschillende dingen heeft onderwezen aan mensen met verschillende intellektuele kapaciteiten, verschillende aanleg. Hij heeft mensen verdeeld in drie soorten aanleg en heeft onderwezen in die drie stromingen.

MARCEL MESSING: Wilt u de Lama zeggen dat mij dat treft, omdat in de christelijke gnosis en in de préchristelijke mysteriën altijd sprake is geweest van drie typen mensen,drie 'niveaus' van bewustzijn. Je zou kunnen zeggen dat het werd verdeeld in de 'somatische mens', de op het lichaamsbewustzijn gerichte mens; de mens die uit het 'zielebewustzijn' handelde en de derde vorm van bewustzijn is van oudsher de geestelijk geïnspireerde mens geweest. Je zou kunnen zeggen: de mens met de 'goddelijke' geest, de stuurman, de nauticus.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Het is omdat de Boeddha bijzonder bekwaam is in het onderwijzen van de leer, dat hij verschillende niveau's heeft onderwezen aan de mensen met deze drie soorten aanleg. In feite is het doel van de drie tradities uiteindelijk hetzelfde, namelijk het bereiken van het hoogste niveau van evolutie, het boeddhaschap, de verlichting.

MARCEL MESSING: Een illustratie die bij mij opkomt is een verhaal in één van de evangeliën dat zegt, dat Jezus het 'huis' verlaat, dat hij naar het 'meer' gaat en gezien het feit dat daar zo'n grote massa mensen was, in een 'boot' stapt en vandaar de parabel vertelt van De Zaaier, waarbij op drie niveaus gezaaid wordt. Het huis, het meer en de boot zijn symbolen voor de drie niveaus van bewustzijn. Het verlaten van het huis is het verlaten van het lichaamsbewustzijn. Het gaan naar het meer is het intreden van het zielebewustzijn. Het ingaan in de boot, de nauticas, is het ingaan in de 'goddelijke geest', in de Christos, de innerlijke Christus. En het spreken vanaf de boot op drie niveaus wil in het christendom zeggen - en dat korrespondeert met het boeddhisme - dat Christus op drie niveaus zijn zaaierssymboliek uitsprak. Naar hen die het zaad op de rots lieten vallen, de onvruchtbare bodem. Naar hen die het op

vruchtbare bodem lieten vallen. En naar hen die het niet verstonden en van wie gezegd wordt 'ze hebben oren om te horen , maar horen niet, ze hebben ogen om te zien, maar zien niet'. Ik vind het fijn om te horen dat de Lama zegt dat er in het boeddhisme drie scholingsniveaus zijn, want met het innerlijke christendom is dat een duidelijke overeenkomst.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la zegt dat je verder zou kunnen gaan, je zou kunnen zeggen dat er in het boeddhisme wel drie stromingen zijn, maar dat er in feite maar één weg is. Je zou zelfs kunnen zeggen dat, hoewel er verschillende religies zijn, er in feite maar één is, en dat Jezus op een bepaalde manier onderricht gaf, omdat dat paste in die tijd en ze daar oren naar hadden, terwijl de Boeddha ook bepaalde dingen heeft gezegd, maar dat het uiteindelijk allemaal op hetzelfde doel is gericht.

MARCEL MESSING: Wilt u de Lama zeggen dat ik dat innerlijk volledig onderschrijf. Dat wat de Boeddha gezegd heeft is, zover ik dat heb mogen verstaan, de transformatie van de persoonlijkheidsmens Siddharta in de Boeddha, wat uiteindelijk dezelfde weg is als van Jezus, die de Christos, de Krishna, de gewijde, de toegewijde werd. En dat de woorden van de Christos innerlijk begrepen; 'Ik ben de weg', 'Ik ben de waarheid', 'Ik ben het leven', uiteindelijk betenenen dat de Boeddha in ons, de Christus in ons de weg geeft naar het boeddhaschap, het Nirvana, en de Christus noemt dat: 'Ik en de Vader zijn één'. Dan denken we uiteraard niet aan 'ik' in de vorm van 'ego', maar aan het ik als het 'zelf' en 'de Vader' als 'de kosmos', deze zijn één. Voor mij persoonlijk zijn de Boeddha en de Christus volkomen in één krachtradiatie opgenomen. Er is voor mij innerlijk geen divergentie.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Daar kan Geshe-la zich helemaal bij aansluiten, over wat u zegt over de vergelijking tussen de Boeddha en de Christus. In feite begon de Boeddha ook als een gewone man, die zich ontwikelde door eigen inspanning en geleidelijk aan meer realisaties verwierf, en pas ging onderwijzen uit wat hij zelf had ervaren. Terwijl Jezus dat ook heeft gedaan. Hij is geboren als timmermanszoon, zo gaat het verhaal, en heeft zoveel dagen gemediteerd in de woestijn. Hij is ook pas op latere leeftijd gaan onderwijzen en ook uit eigen ervaring. Daarin zitten wel degelijk overeenkomsten.

MARCEL MESSING: Wat dat betreft mogen we ook zonder meer zeggen dat de Boeddha en de Christus, maar ook Krishna, Rama, Socrates, Pythagoras en vele anderen eigenlijk het beeld zijn van die kosmische kracht, die we zélf zijn. Die we niet hoeven te worden, maar in wezen zélf zijn. Het is misschien goed om te weten dat er naast de traditie van een uiterlijk christendom, ook een traditie is van een innerlijk christendom, waar de Duitse kunstenaar Joseph Beuys en ook anderen over gesproken hebben met de Dalai Lama. Die traditie gaat niet uit van een 'timmerman', maar van een 'architekt'. Een architekt is een bouwer aan de oerkracht en Maria in het Latijn is versluiering van de ziel, de wateren. Dus hij werkt uit de kracht van Maria, als een architekt, timmerman, en bouwt aan de christuskracht.

Misschien is het geoorloofd de Lama vanmiddag een beetje over te dragen dat er een verborgen traditie in het christendom is, die werkt aan de ziel door middel van de architekt, en aan de os en de ezel bij de kribbe. De driften, de 'gekastreerde' wil, dat is de os. De ezel is het domme verstand dat eigenzinnig is en moeilijk te overwinnen, anders gezegd; het ego is moeilijk te overwinnen, of zelfs te herkennen, als niet bestaand, als een illusie, als zelfs niet een illusie maar iets waarover volkomen niets meer te zeggen is. Die traditie wordt gedragen door een aantal mensen, groepen, bewegingen, maar kan nooit toegeëigend worden tot een struktuur in de stof.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Als dat zo is, dat er in het esotorische christendom een methode bestaat waarmee het ego kan worden overwonnen, waarmee de zelfloosheid kan worden gerealiseerd, het ego kan worden gezien als een illusie en daarmee dus als niet bestaand, dan zit u daarmee precies in de kern van het boeddhisme, want dat is de realisatie van de zelfloosheid. Alles wat de boeddha heeft onderwezen, is gericht op de bevrijding van het ego, van het illusionaire zelf, om te ontstijgen aan de kringloop van het gekonditioneerde bestaan, aan het wereldse, het stoffelijke, om het Nirvana te bereiken, of zelfs het hoogste niveau van evolutie, het boeddhaschap.

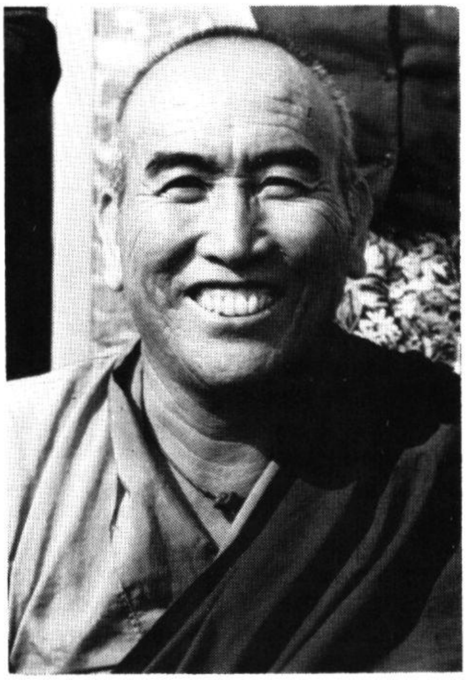

MARCEL MESSING: Misschien mag ik dan iets vertellen over de weg die in het verborgen christendom bestaat en waarvan ik meen dat de kernbegrippen korresponderen. Deze zijn met name te vinden in de oude gnosis, de alchemie, waar gesproken wordt over de 'Steen der Wijzen', wat hetzelfde begrip is als het 'Kostbaar Juweel van de Lotus'. Bij de Rozenkruisers is de 'Roos des Harten' ook hetzelfde als het 'Kostbaar Juweel van de Lotus'. Bij de ware vrijmetselarij is de hoeksteen van het hart het uitgangspunt van de ware bevrijding, de ware opstanding; zoals ook door de leerlingen in de Sangha van de Boeddha gevraagd is 'waar begint de weg' en dat is in het hart. Dan kunnen we ook zeggen dat het zwijgen bij de Lotus van de Tathagatha naar Ananada toe, hetzelfde is als het zwijgen dat Christus deed toen ze hem vroegen; 'Zijt Gij God?'. Want dat is iets waar je nooit antwoord op kunt geven. Zoals Lao-tse ooit heeft gezegd: 'het onnoembare is niet te benoemen'. Dat is wat ik in het kort daarop wilde aanvullen, dat die levensbaan niet gebonden is aan het stoffelijke, aan stoffelijke organisaties, maar aan zelfwerkzaamheid.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Het is eigenlijk heel mooi dat die methode om tot zelfloosheid, of tot de overwinning van het ego, te komen geheim is en dat die in het esoterische christendom terecht is gekomen, want ook in het boeddhisme wordt gezegd dat je niet zomaar aan iedereen de leegte van inherent bestaan mag onderwijzen en dat het heel korrekt moet gebeuren, omdat er anders het gevaar in zit dat men in nihilisme vervalt of in andere verkeerde zienswijzen.

MARCEL MESSING: Dat wordt kort samengevat in de versluierde uitspraak van Jezus in het Johannes-evengeliea; 'Ik moet kleiner worden, de Christus in mij moet leven'. Men moet dus eerst een ik, althans de illusie daarvan bezitten. Dat moet zelfs zeer sterk zijn. Misschien geldt dat minder in oosterse landen, maar voor de westerse mens geldt dat hij eerst een sterk ego moet hebben om dan pas dat ego los te kunnen laten en de illusie ervan in te zien. Een vraag die ik aan de Lama wil voorleggen is: Hoe komt het dat de ego-kultuur in het oosten in het algemeen minder is geweest, terwijl dat in het westen zeer sterk is?

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Volgens Gehse-la is er geen enkel verschil tussen het ego van de oosterling en de westerling, want we maken allemaal de fout, dat we vasthouden aan onszelf alsof het inherent uit zichzelf bestaat. Het is wel mogelijk dat in het christendom de methoden om de zelfloosheid te realiseren wat meer versluierd zijn dan in het boeddhisme, en dat er in de christelijke teksten geen duidelijke aanwijzingen staan. Maar dan zou het heel erg aanvullend zijn voor de christenen om daartoe de boeddhistische teksten te raadplegen, want daarin wordt haarfijn beschreven hoe je moet denken om tot die zelfloosheid te geraken.

MARCEL MESSING: Voor mij is het zo dat het een heel bijzondere aanvulling is van elkaar. Ik heb toch het idee dat in het westen de manifestatie van het ego, door de enorme stofervaring gebonden aan techniek en wetenschap, sterker is dan in het oosten. Wij kennen ook het begrip 'volheid', terwijl in het oosten het begrip 'ledigheid', leegte in positieve zin wordt gehanteerd. Voor mij houdt het in dat de ware ontmoeting van de religie van het hart het begrip kompleteert tot 'volledigheid'.

De volheid van de christen is hetzelfde als de leegheid van de boeddhist, maar de christen die blijft staan bij de volheid als begrip en niet tot die innerlijke ervaring komt, zal ook nooit de ledigheid ervaren van de boeddhist. In die zin zie ik het als een enorme aanvulling en is voor mij de tijd rijp dat boeddhisten in gesprek gaan komen, in een ontmoeting van licht tot licht, met de christenen, en de christenen met de boedhisten, en uiteraard ook met alle andere mensen die de paden tot bevrijding gaan.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la is ervan overtuigd dat het bijzonder vruchtbaar zou zijn om een samenwerking te hebben van christenen en boeddhisten en veel gesprekken te hebben tussen christenen en boeddhisten. Hij is daar zelf al een tijd geleden mee begonnen, want in het klooster in Nepal waar hij werd voorbereid op zijn komst naar het westen, kwamen regelmatig christelijke broeders op bezoek en hij heeft altijd aan hen gevraagd om uit te leggen wat ze deden, wat voor recitaties ze deden, wat voor meditaties, wat hun algemene filosofie was en wat hun denkbeelden waren. Hij is ervan overtuigd dat het belangrijk is dat de dingen die ontbreken in het christendom worden aangevuld uit het boeddhisme en de dingen die ontbreken in het boeddhisme aan te vullen uit het christendom. Hij denkt dat op die manier, door samenwerking, iedereen de weg gemakkelijker, of inderdaad vollediger zal kunnen gaan.

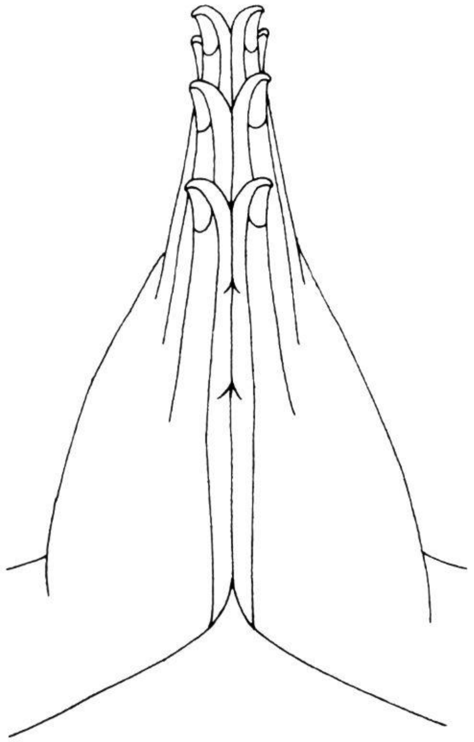

MARCEL MESSING: Aan Louwrien heb ik ooit een brief geschreven met de vergelijking uit Parcival waar sprake is van drie personen; Parcival, Feirefis, en Gawan. Dat zijn de drie vormen van bewustzijn. Feirefis is de oosterling. Wij gebruiken nog steeds het woord oriënteren. Als wij moeten nadenken over wezenlijke zaken, dan richten wij ons op het oosten. Parcival is het typische westerse bewustzijn. Parcival betekent 'Parci-valere', het doordringen van de stof. Hij gaat ook door het stof naar de graalburcht, het kosmische bewustzijn. Gawan is degene die het midden, de enige weg die in het zelf ligt, bewaart en beide hemisferen, de linkerhelft en de rechterhelft, van het bewustzijn verbindt. In zo'n traditie wordt de echte ontmoeting tussen Oost en West al in de dertiende eeuw beschreven en nu eindelijk beginnen we rijp te worden, wederzijds, om Parcival in verbinding te brengen met Feirefis en Gawan in onszelf te vinden.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la zegt, als die tijd inderdaad is aangebroken voor de vereniging van Oost en West, dan is hij altijd bereid te spreken met mensen, die veel weten over dit soort zaken vanuit het christendom en van gedachten te wisselen. Dan is het erg nuttig voor hem om veel informatie hierover te krijgen en zich daarin te verdiepen. Voor mensen aan de christelijke kant, die zich willen verdiepen in de boeddhistische visies, is hij te allen tijde bereid daarbij te helpen.

MARCEL MESSING: Ik ben ervan overtuigd dat dat op de weg zal komen. U noemde zojuist 'recitatie' en 'meditatie'. Ik ben erg benieuwd wat de Lama denkt over meditatie. Ik zeg steeds 'de Lama', jullie zeggen 'Gehse-la'. Wat betekent dat eigenlijk, Gehse-la?

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe is een titel en zoals elk woord in het Tibetaans heeft het een diepzinnige betekenis. Geshe bestaat uit 'Ge' en she'. 'Ge' is het deugdzame, het heilzame, dat wat geluk brengt. Iemand die daarover heel veel weet, dat is het tweede gedeelte 'she'. Zo krijg je Geshe. Het is iemand die heel veel weet over deugdzaamheid en heilzaamheid. En 'la' is een toevoeging die het beleefd maakt als aanspreekvorm.

Geshe is niet zomaar een titel. Het is een titel die je verdienen moet en waar ook bepaalde eisen aan gesteld worden, want het wil zeggen dat je wat voor vra-

gen dan ook, heel eenvoudige vraagjes of diepzinnige vragen, goed moet kunnen beantwoorden, en dat ook naar believen van de persoon die de vraag stelt goed moet kunnen beantwoorden. Er zijn ook veel monniken en zelfs lama's, leermeesters, die je vragen kunt stellen, maar die geen goed antwoord kunnen geven, of van wie je geen bevredigend antwoord krijgt. Dat komt omdat ze niet alle methoden naar het heilzame kennen, omdat ze niet 'Ge-she' zijn.

Geshe word je door van kind af aan met de Boeddha Dharma te worden volgegoten en dat tot en met het moment dat je haar al begint grijs te worden. Dan als je eenmaal grijs haar hebt, word je aan allerlei strenge examens onderworpen, waarbij uiterst geleerde mensen je allemaal moeilijke vragen stellen. Als je die allemaal goed beantwoordt, krijg je de titel 'Geshe'.

De titel is voor degenen die zo iemand ontmoeten een bewijs dat men in aanraking is gekomen met een persoon die bevoegd is vragen op het terrein van deugdzaamheid en heilzaamheid te bantwoorden, omdat hij daartoe is goedgekeurd door bevoegde instanties. Het is te vergelijken met een specialist, iemand bij wie je veilig op konsult kunt gaan.

MARCEL MESSING: Mij benieuwd het hoe de Lama staat tegenover meditatie, want daar zijn natuurlijk in het innerlijke christendom ook bepaalde visies over.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Er zijn twee vormen van meditatie die gebruikt worden in het boeddhisme koncentratie-meditatie en analystische meditatie. De meditatie die we voornamelijk beoefenen binnen de boedhdistische traditie hier in het westen, is de koncentratie-meditatie, omdat de analystische meditatie wel erg moeilijk is, en ook omdat de koncentratie-meditatie onmiddelijke voordelen heeft, onmiddellijk effekt heeft. Bij de koncentratiemeditatie, zoals de term al zegt, koncentreer je je op één bepaald objekt en probeer je de aandacht daar steeds langer en steeds rustiger op geplaatst te houden, op gefixeerd te houden. Analystische meditatie daarentegen is gebaseerd op het overdenken van bepaalde filosofische stellingen en houdt zich bezig met verschillende begrippen. Na debatten of uitwisseling van gedachten kun je dan gaan kontempleren.

MARCEL MESSING: In de traditie van bijvoorbeeld antroposofie bestaat koncentratie-meditatie ook. Voor mij persoonlijk is het zo dat Krishnamurti mij innerlijk heeft kunnen bijbrengen dat meditatie als methode ook bepaalde belemmeringen teweeg kan brengen namelijk de bekende vraag: wie is het die gaat mediteren. Zoals ik het zelf ervaar is het hele leven in haar diepste wezen één 'meditatie'. Het Latijnse woord zegt dat heel mooi: meditari, overwegen, schouwen. Dus hét zien zoals het is. Ik vraag mij vaak af of in verschillende meditatie-methoden voor bepaalde onrijpe mensen, of mensen die dat verkeerd opvatten, geen gevaren schuilen, in die zin dat het 'ik' iets wil bereiken, hetzij wat de oosterling 'siddhi's' noemt, hetzij okkulte eigenschappen. Waarbij voor mij geldt dat meditatie geen enkele zin heeft als oefening in de zin van 'ik ga mediteren'. Daarom benieuwt het mij of de Lama zal zeggen: meditatie is slechts een kruk, een stok, die je zo vlug mogelijk moet wegschoppen, of zal zeggen: meditatie is een wezenlijk onderdeel om tot het boeddhaschap te komen.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Meditatie is het allerbelangrijkste onderdeel van het boeddhisme. Meditatie is letterlijk vertaald 'gewenning'. Het is het aanleren van positieve neigingen. Wanneer je een plant wilt laten groeien is het voornaamste onderdeel het zaadje waaruit die plant voortkomt. De voornaamste oorzaak voor het boeddhaschap, de verlichting, is de meditatie. De meditatie is dat zaadje.

Meditatie is ook ontwikkeling. Wij hebben allemaal het potentieel dat kan ontwikkelen in ons. De zuivere kern van onze geest wordt ontwikkeld door meditatie. Die kern wordt ontdaan van alle storende houdingen en verrijkt met alle goede eigenschappen, tot het tot het boeddhschap uitgroeit.

MARCEL MESSING: Dit kan ik helemaal begrijpen en onderschrijven. Ter vergelijking wil ik het voorbeeld geven van de Bergrede, die in het innerlijk christendom betekent, dat men om het kosmische, 'bevrijde' bewustzijn te bereiken - de berg als symbool van verlichting - aan de voet van de berg gaat zitten als leerling, niet naar een uiterlijke goeroe kijkend, maar zich in het stof aan de voet van de berg, dus in de wereld, richt op de innerlijke Christus en dan de Acht 'Zaden' uitspreekt, de wegen der deugden, die korresponderen met het Achtvoudige Pad van de Boeddha, en die niet alleen verstandelijk begrijpen, maar beoefenen, zoals de zachtmoedigheid, het rechte spreken en vele andere deugden.

Dus ik ben vooral erg blij met de toelichting van het woord meditatie en het wordt mij nu duidelijk dat hier eigenlijk hetzelfde bedoeld wordt als de innerlijke scholingsweg van het christendom op weg naar het volkomen bewustzijn.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: De boeddha-natuur bevindt zich in onze geest. Die boeddha-natuur is in feite de zuivere natuur van onze geest. Onze geest is van nature zuiver en alle verstoringen die daarin optreden, zijn van voorbijgaande aard die zijn niet inherent, die maken niet echt deel uit van de geest. Dus het is dan verder een kwestie van je door meditatie, door gewenning, ontdoen van alle verstoringen en mentale verduisteringen om op die manier de zuiverheid van de geest toe te staan zich te ontplooien.

MARCEL MESSING: Zou je kunnen zeggen dat het gaan van de boeddhistische scholingsmethode gericht is op de ontdekking dat er geen weg is, geen pad, geen doel, geen bevrijding, maar dat alles is zoals het is. Kunnen we dan komen tot de konklusie dat het woord 'Tathagatha' van de Boeddha hetzelfde is als de Christus die zei: 'Ik ben die Ik ben'.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Dat is theroretisch juist, wat u zegt. Maar omdat wij allemaal maar heel gewone mensen zijn, is het voor ons onmogelijk om te zeggen: Er is geen pad, er is geen doel, er is dat allemaal niet. Want omdat wij binnen de relatieve werkelijkheid moeten leven, is het er allemaal wel. Wat de Boeddha bedoelt als hij zegt: 'het is er niet', houdt in dat de dingen niet bestaan zoals ze zich aan ons voor-

doen, maar dat ze zich aan ons zullen blijven voordoen op die manier zolang wij zelf niet verder ontwikkelen en doordringen tot de echte kern van de werkelijkheid. We kunnen dus als gewone mensen niet zeggen dat er geen methode is, omdat de wet van oorzaak en gevolg voor ons de enige werkelijkheid is.

MARCEL MESSING: De wet van oorzaak en gevolg, voor ons de enige werkelijkheid, betekent in zekere zin: zolang we daaraan onderworpen zijn, is er ook de wet in de stof en dus ook de strafuiting zelfs. De enige oplossing daarvoor is natuurlijk te gaan beseffen dat de liefde boven de wet staat. In de voordrachten van de Dalai Lama troffen mij zeer de woorden 'compassion' en 'kindness'. Dat zijn exact de twee begrippen die het christendom niet als theorie, maar als praxis kenmerken. Mij troffen ook in een Frans interview de woorden van de Dalai Lama waarin hij prachtig zei: 'Het is niet de goeroe die je geduld, medelijden en ander deugden leert, maar je vijand'. Dat is hetzelfde wat de Christus zei: 'heb uw vijanden lief'. Wat in veel poëzie ook bechreven wordt. Door Tennesse Williams bijvoorbeeld: 'If you have an ennemy make him to a friend'. Zorg dat je het niet oefent met een goeroe, maar met degenen die in het dagelijkse leven bij je zijn. Voor mij is het zo dat een goeroe een leraar is in de zin dat hij je uiterlijk kan vertellen hoe het pad innerlijk voor jou in elkaar zit, maar dat iedere dag de toetssteen is: Hebt uw vijanden lief. Dat zijn mijn goeroes.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la denkt dat het zeker waar is wat u zegt, dat je kunt testen in hoeverre je daadwerkelijk mededogen en liefdevolle vriendelijkheid hebt voor een ander, maar om mededogen en liefde voor iedereen te ontwikkelen is het, denkt hij, wel degelijk nodig dat in meditatie aan te leren. Het lijkt hem ook vrij onwaarschijnlijk dat je dat van jezelf kunt leren. Hij denkt dat je daar wel degelijk een leraar voor nodig hebt, een goeroe, die uitlegt wat precies mededogen is, wat precies liefdevolle vriendelijkheid is, wat het beoogt en hoe je het in jezelf geleidelijk aan kunt ontwikkelen.

MARCEL MESSING: In het christendom wordt gezegd: Zoek eerst het koninkrijk Gods. Elders wordt gezegd: 'Dat is in uzelf'. Christus wordt aangesproken met meester en dan zegt hij: 'Ik ben geen meester, maar Ik ben uw broeder'. Voor mij is het zo dat ook zonder goeroe, leraar, het koninkrijk gods, dus het goddelijk bewustzijn, gevonden kan worden. Voor mij is het zo dat niet een goeroe dat overdraagt, maar dat het ontsloten moet worden door de innerlijke weg in jezelf te gaan.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Het is misschien het foutje dat wij in het westen maken, dat wij denken dat we het allemaal zelf en alleen kunnen. In het oosten wordt er heel erg sterk de nadruk op gelegd dat een kind alles moet leren. Dat geldt voor alle wereldse dingen, daar hebben we een leraar voor gehad. Eenvoudige dingen als autorijden moeten we van iemand leren. Daarna moeten we het natuurlijk zelf doen, daar sluit Geshe-la zich graag bij aan, dat je alles wat je van buitenaf geleerd hebt, moet gaan inbrengen en innerlijk moet maken. Maar er wordt in het boeddhisme nadrukkelijk op gewezen dat het heel moeilijk is, tenzij je daar in vorige levens al gewenning mee had, om een innerlijke beleving te krijgen van iets dat nieuw voor je is en dat niet duidelijk is uitgelegd. Daarom heeft het boeddhisme zulke haarfijne methoden, waarmee iedereen, of men nu wel of niet neigt naar liefde en vriendelijkheid, liefde en vriendelijkheid in zichzelf kan ontwikkelen. Dat leert hij van een leraar, die we nu ook niet als een supermeester moeten zien, maar als een spirituele vriend, die je helpt in je innerlijke ontwikkeling.

In het algemeen zijn vriendelijkheid en liefde iets dat mensen wel voor elkaar kunnen aanvoelen en dat misschien wel te ontwikkelen is zonder een leraar. Maar het pad naar het hoogste niveau van evolutie is een lange weg voor de meeste mensen en daarin komen veel momenten waarop bepaalde dingen vraagtekens gaan oproepen. Geshe-la is ervan overtuigd dat het dan absoluut noodzakelijk is om iemand te hebben die meer ervaring heeft, bij wie men te rade kan gaan en die dan gedetailleerd kan uitleggen hoe men alle stadia in de meditatie in de persoonlijke verinnerlijking moet inbrengen.

MARCEL MESSING: Ik meen het begrepen te hebben. Ik denk dat het aansluit bij wat ik zelf onderschrijf, dat een zekere educatie een absolute noodzaak is op geestelijk terrein, wat in het westen 'de verborgen geestesscholen' wordt genoemd, die de verborgen kennis aanreiken om die in praxis om te zetten en uiteindelijk niet meer als een ego te handelen, maar wat wij in die innerlijke traditie noemen: de Christos in ons handelt. Paulus zei wel eens: Niet ik

maar de Christos in mij handelt nu'.

Maar na een bepaalde scholing kan het niet anders zijn dan dat de kandidaat op het pad ook 'de kosmische nachten' zal ervaren, zonder goeroe, zonder school, om uiteindelijk het laatste dat hij moet doormaken in diepe eenzaamheid, 'zelf' te ervaren.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Dat is waarschijnlijk waar. Als je het eenmaal allemaal weet kun je het zelf in praktrijk gaan brengen.

MARCEL MESSING: Gelooft de Lama dat het stadium waarin een mens kan komen na de kennis begrepen te hebben, tegelijkertijd de fase is van de tegenpolen die in het bewustzijn opengebroken worden, wat in het christendom het moment is dat Jezus, die Christus wordt, die tot verlichting gaat komen, Santana, Satan, de tegenkracht ontmoet. Als ik het goed begrepen heb, bestaat in het boeddhisme de ervaring dat 'mara' verschijnt.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Er zijn allerlei hindernissen die kunnen opkomen. Die kunnen van binnenuit komen en ook van buitenaf 'mara'.

MARCEL MESSING: Welke weg kent het boeddhisme om 'mara' te overwinnen? Het innerlijke christendom zegt: wedersta Satana niet, want iedere aktie is een bevordering van die kracht.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: U kent waarschijnlijk het verhaal van de Boeddha, die ook op het laatste moment, vlak voor de verlichting nog, werd lastig gevallen door de negatieve krachten, de maras, en dat de Boeddha die negatieve krachten heeft overwonnen door zijn meditatie op liefde en mededogen. Dus door de kracht van de liefde heeft hij de hindernissen overwonnnen.

Geshe-la zegt dat hij zich erover verbaast dat u zulke treffende vragen weet te stellen over het boeddhisme en dat hij tot zijn schaamte bekennen moet, dat hij niet zulke treffende vragen kan stellen over de christelijke traditie.

MARCEL MESSING: Het is zo dat ik daarin nog iedere dag leer en dat ik met alle boeken in de bibliotheek om me heen ben gaan beseffen wat Socrates bedoelde met: 'hoe meer ge weet, hoe minder ge weet'.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la zegt dat hij hoopt dat u zult kunnen doorgaan met het uitbreiden van speciaal het onderdeel van de zelfloosheid.

MARCEL MESSING: Op dit moment werk ik als schrijver aan twee boeken waarin als de slotkonklusie de vergelijking wordt gemaakt tussen het boeddhisme en het christendom. Ik heb jaren onderwijs mogen geven over de vergelijkende godsdiensten en het trof mij bijzonder dat de studenten pas hun hart openstelden voor de innerlijke lijn uit het christendom, via het boeddhisme. Ik merkte dat het als aanvulling voor de westerse traditie ongelooflijk belangrijk is om via die lijn het innerlijke christendom als kracht te begrijpen.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Geshe-la zegt dat hij hoopt dat er in de bibliotheek waar u werkt ook boeken zijn over leegte, de zelfloosheid, en dat u zo in staat zult zijn uw kennis daarover te vergroten. Het is daarbij helemaal niet noodzakelijk dat u een vaste spirituele leraar zou hebben, als u vragen hebt, kunt u welke bevoegde leraar dan ook daarover aanspreken en proberen eventuele punten van twijfel te verhelderen.

MARCEL MESSING: Wat de boeken betreft over leegte. In wezen is de innerlijke traditie uit het christendom daar ook op gericht. Als u de kabbalistische methode bekijkt, en u gaat de hoeksteen van de vrijmetselarij nader bestuderen, dan zijn die ook op die leegte gericht. Uiteindelijk is het de bedoeling in de bibliotheek de traditie Oost-West in literatuur te verbinden. Wij bouwen eerst de traditie op van het verborgen christelijk denken, de hermetica, alchemie, mystiek, de gnosis, antroposofie, rozenkruiserij, kabbala, vrijmetselarij en vele andere stromingen. De volgende stap is de verbinding met de bronnen waaruit dat alles voortgekomen is, want de gnosis is geworteld in India en Egypte en Perzië, Assyrië, Babylonië en andere oosterse landen, daarom kun je het ook niet scheiden.

Het is ook mijn bedoeling in de komende jaren in de boeken die ik nog ga schrijven een pleidooi te houden voor de ontmoeting van de liefde van de Boeddha en de liefde van de Christus. Ook hoop ik dat allerlei religieuze stromingen, die in de kracht van dat ene, het ledige, werken elkaar als broeders en zusters zullen gaan zien in een tijd die voor mij eigenlijk overrijp is.

GESHE KONCHOG LHUNDUP: Dat lijkt Geshe-la een goed idee.

MARCEL MESSING: We hopen dat we mogen slagen

Transkript: Louwrien Wijers.

HET LIED VAN VIERVOUDIGE HERINNERING

HET LIED VAN DE VIERVOUDIGE HERRINNERING DAT EEN REGEN VAN KRACHTIGE VERWORVENHEDEN DOET VALLEN

Richtlijnen voor meditatie over de zienswijze van leegte door Gyälwa Kälzang Gyatso, De Zevende Dalai Lama.

Vaak is het zo dat voor de meeste 'westerse' mensen de essentie van de boeddhistische leer zoals die bewaard is en nu wordt uitgedragen door de Tibetaanse Meesters, verloren gaat in een onoverzichtelijke bos van mythe en ritueel. Zeker met betrekking tot de boeddhistische tantra's bestaan vele verkeerde ideeën. Ook is het verband tussen het soetra-onderricht, zoals bijvoorbeeld is samengevat in de Lam.Rim-teksten van Tsong Khapa en Gampopa, en het tantra-onderricht vaak obskuur. Als iemand echter de moeite neemt om een korte Lam.Rim-soetra tekst te bestuderen in samenhang met een volledige tantra-tekst, dan zal het verband in het boeddhistische pad dat via soetra en tantra naar de verlichting leidt, duidelijk worden.

Het Maitreya Magazine biedt u daarom deze keer een tekst die niet alleen duidelijk de drie hoofdzaken van het pad bevat, maar ook overzichtelijk is en praktisch.

Na het ontvangen van een boeddhistische tantrische initiatie is het de bedoeling dat je je gewone visie op de omgeving en jezelf, op wat je ervaart en wat je doet geleidelijk vervangt door een zuivere visie. Dit doen we door onszelf de hele dag als een eenvoudige verschijning van onze favoriete boeddhavorm (met één gezicht en twee armen) te blijven zien.

Wij hopen dat iedereen die deze zomer van Zijne Heiligheid de Dalai Lama de Kalachakra-initiatie heeft ontvangen, en ook allen die een andere boeddhavorm beoefenen, evenveel golven van inspiratie ervaren als wijzelf in deze essentiële richtlijnen van de Zevende Dalai Lama.

Het Lied van Viervoudige Herinnering omvat de hoofdzaken van soetra en tantra:

1. Bewondering voor de leraar die het innerlijke pad naar de verlichting onderwijst.

2. Het besluit de kringloop van geconditioneerd bestaan zeker te zullen verlaten en het voornemen het hoogste niveau van evolutie te bereiken teneinde alle wezens te kunnen helpen.

3. De snelle verzameling van positieve energie en wijsheid tegelijkertijd, door jezelf te visualiseren als een boeddhavorm, gekenmerkt door leegte (d.i. het ontbreken van inherent bestaan).

4. De realisatie van leegte verbonden aan de toepassing daarvan op alle verschijnselen.

Om het gemakkelijk uit het hoofd te kunnen leren en vervolgens in meditatie (gewenning) toe te passen, heeft Zijne Heiligheid de Zevende Dalai Lama (1708-1757) dit korte onderricht in versvorm geschreven. Het werd voor het eerst door Manjushri aan Lama Tsong Khapa gegeven. De Engelse vertaling is gebaseerd op mondelinge overdracht en uitleg door Z.H. de Veertiende Dalai Lama, Tenzin Gyatso. De Nederlandse vertaling is gebaseerd op mondelinge overdracht door Z.H. de Veertiende Dalai Lama en op de Engelse vertaling door Jeffrey Hopkins.

Richtlijnen voor meditatie op de zienswijze van leegte. Het Lied van De Viervoudige herinnering Dat Een Regen Van Krachtige Verworvenheden Doet Vallen.

GEDICHT DOOR DE ZEVENDE DALAI LAMA

1. HERINNERING VAN DE LERAAR

Op de zetel van onveranderlijke vereniging van methode en wijsheid,

Zit de dierbare leraar die de belichaming is van alle toevluchten.

Hij is een boeddha die al het wereldse heeft verworpen en wijs is.

Voorkom alle gedachten aan tekortkomingen en doe een verzoek met een zuivere visie.

Plaats je geest, zonder af te dwalen, op bewondering en respekt.

Vergeet dat niet en BLIJF vol bewondering en respekt.

2. HERINNERING VAN HET ALTRUISTISCHE VOORNEMEN DE HOOGSTE VERLICHTING TE BEREIKEN:

In de gevangenis vol lijden, het grenzeloze cyclische bestaan,

Dolen de zes soorten wezens rond, verstoken van geluk.

Het zijn je vaders en moeders die je met goedheid hebben beschermd.

Voorkom gehechtheid en afkeer, mediteer op vriendelijkheid en mededogen.

Plaats je geest, zonder af te dwalen, op mededogen.

Vergeet dat niet en BLIJF vol mededogen.

3. HERINNERING VAN JE LICHAAM ALS EEN BOEDDHAVORM:

In het prachtige paleis van grote gelukzaligheid, dat aangenaam aanvoelt, zetelt de boeddhavorm, die je eigen lichaam van zuivere aggregaten en elementen is.

Je bent een boeddha met de drie onscheidbare corpora.

Beschouw jezelf niet als gewoon, maar beoefen de boeddhatrots en de levendige verschijning van jezelf als deze boeddha.

Plaats je geest, zonder af te dwalen, op het diepzinnige en het manifeste.

Vergeet dat niet en BLIJF vol van het diepzinnige en van het manifeste.

4. HERINNERING VAN DE ZIENSWIJZE VAN LEEGTE:

De hele kringloop van objekten die verschijnen en gebeuren en gekend kunnen worden,

Is doordrongen van de ruimte van het heldere licht, dat de werkelijkheid is, het uiteindelijke, een niet te benoemen manier van het bestaan van objekten.

Stop je fantasieën en zie de eenheid van smetteloze leegte.

Plaats je geest, zonder af te dwalen, op de werkelijkheid.

Vergeet dat niet en BLIJF vol van de werkelijkheid.

Op het raakvlak van de verschillende verschijningen en de zes vormen van bewustzijn,

Wordt de verwarring waargenomen van de ongebaseerde verschijnselen van dualiteit.

Het illusionaire spektakel van een misleidende magiër.

Weet dat ze niet echt zijn en zie hun eenheid in de leegte.

Plaats je geest, zonder af te dwalen, op verschijning en leegte.

Vergeet dat niet en BLIJF vol van verschijning en leegte.

Vertaling door Gelong Thubten Tsépel

PROGRAMMA NAJAAR

27 t/m 29 september
MEDITATIEWEEKEND over
'KARMA'
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
voor beginners en gevorderden.

Het woord Karma is een onduidelijke term met soms zelfs een magische bijklank, die door de meeste mensen in het 'westen' slechts vaag of helemaal niet wordt begrepen. Dat is overigens niet verwonderlijk, want het begrip Karma is de boeddhistische sleutel tot de verklaring op mikroniveau van al onze vervelende en fijne ervaringen en op makroniveau van alle wereldgebeurtenissen tot en met het ontstaan en het vergaan van de planeten.

Lama Geshe Konchog Lhundup zal de onfeilbaarheid uitleggen van oorzaak en gevolg en op zijn levendige manier helderheid scheppen in ons begrip van deze geladen term.

KOSTEN: f 100,— vol pension of f 80,— voor Geshe Aktie- of f 100,— donateurs.
AANVANG: 27 september 20.00 uur in Maasbommel.
AANMELDING: Telefonisch voor 25 september
Telefoon 08876-2188.

---

11 t/m 13 oktober
MEDITATIEWEEKEND over
'DE ZES PERFEKTIES'
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
voor gevorderden.

Het hart van de beoefeningen van iedere bodhisattva is zijn of haar altruïstische wens het hoogste niveau van evolutie te bereiken om daadwerkelijk het welzijn van alle wezens te kunnen bevorderen zonder onderscheid van ras, geloof, soort of bestaansvorm. De beoefeningen waarmee een bodhisattva zijn of haar potentieel volkomen ontwikkelt worden de zes perfekties genoemd. De zes perfekties; vrijgevigheid, morele zelfdiscipline, geduld, enthousiaste volharding, geestelijke stabiliteit en wijsheid, zullen door Geshe-la worden verhelderd en speciaal de methoden om wijsheid te perfektioneren zullen worden uitgelegd.

KOSTEN: f 100,— vol pension of f 80,— voor Geshe Aktie- of f 100,— donateurs.
AANVANG: 11 oktober 20.00 uur in Maasbommel.
AANMELDING: Telefonisch voor 9 oktober
Telefoon 08876-2188.

---

25 t/m 27 oktober
MEDITATIEWEEKEND over
'DE DOOD ONTRAADSELD'
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
voor beginners en gevorderden.

De grote Meesters van India en Tibet hebben zich ontwikkeld, zijn groot geworden, omdat ze hun tijd goed hebben gebruikt. Wij zijn nog geen 'Meesters' omdat we veel kostbare tijd verloren laten gaan. Als we tot het inzicht komen dat werkelijk elke dag de laatste dag van ons leven kan zijn, zal van dat moment af, ons leven meer inhoud krijgen, zullen we geen tijd meer verspillen aan nutteloze bezigheden en zullen we zelf een 'Meester' kunnen worden.

In tantrische meditatie wordt het stervensproces nagebootst om door te dringen tot het helder-licht-bewustzijn dat spontaan aanwezig is, na het sterven van de grovere lagen van het bewustzijn. Het is dit allersubstielste bewustzijn dat doorgaat na de dood. Een juist begrip van de dood is een juist begrip van het leven.

KOSTEN: f 100,— vol pension of f 80,— voor Geshe Aktie- of f 100,— donateurs.
AANVANG: 25 oktober 20.00 uur in Maasbommel.
AANMELDING: Telefonisch voor 23 oktober
Telefoon 08876-2188.

---

15 t/m 17 november
MEDITATIEWEEKEND over
'TOEVLUCHT NEMEN'
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
voor beginners en gevorderden.

Dr. Alex Berzin, de eerste Westerse leerling van Geshe Ngawang Dhargye één der meest bekwame vertalers van het Tibetaanse boeddhisme noemt toevlucht nemen een veilige en gezonde richting geven aan je leven. Eén van de tekenen van deze tijd is dat zovele ouderen geen vertrouwen meer hebben in de inmiddels achterhaalde normen die zij eerder in hun leven als steun ervaarden en dat zovele jongeren ontevreden zijn of apatisch omdat zij de zin van het leven niet kunnen vinden.

Toevlucht nemen gaat over het, voor je eigen gevoel, zin geven aan je leven door het kiezen van een veilige en gezonde richting. Daarbij is hulp nodig en Lama Geshe Konchog Lhundup zal behalve over toevlucht nemen ook spreken over de rol van de spirituele leraar in het Europa van 1985 als steun en bron van inspiratie in het geven van die veilige en gezonde richting aan ons leven waardoor we ons weer realiseren dat we mensen zijn.

KOSTEN: f 100,— vol pension of f 80,— voor Geshe Aktie- of f 100,— donateurs.
AANVANG: 15 november 20.00 uur in Maasbommel.
AANMELDING: Telefonisch voor 13 november
Telefoon 08876-2188.

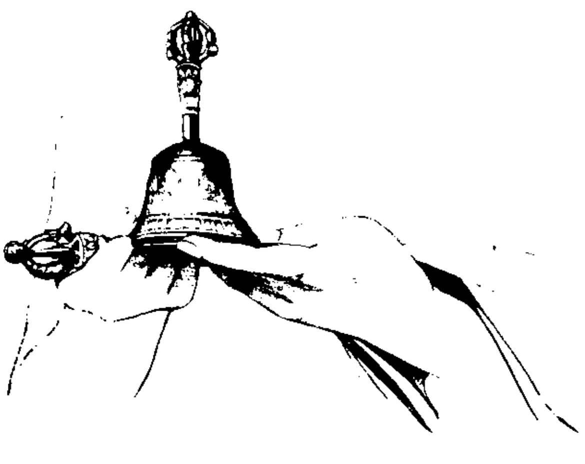

29 november t/m 1 december
HAYAGRIVA-INITIATIE
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
voor gevorderden.

Lama Geshe Konchog Lhundup zal onze 'winterslaap' in een positieve aktiviteit veranderen door de machtiging voor de beoefening te geven (Dje.nang) in het toornige aspekt van Avalokiteshvara. Deze vorm van Avalokiteshvara en zijn mantra zijn bijzonder effektief om hindernissen af te wenden en onze Dharma beoefening te beschermen.

Bij het ontvangen van deze 'Dje.nang', in deze Maha-anuttarayogatantra-beoefening, horen de volgende verplichtingen: Het doen van een retraite met de sadhana en mantrarecitatie. Deze initiatie is alleen toegankelijk voor personen die eerder een volledige initiatie (Wang) hebben ontvangen in een Maha-anuttarayogatantra-boeddha-aspekt.

KOSTEN: f 100,— vol pension of f 80,— voor Geshe Aktie- of f 100,— donateurs.
AANVANG: 29 november 20.00 uur in Maasbommel.
AANMELDING: Telefonisch voor 27 november
Telefoon 08876-2188.

Elke donderdagavond
van 18.00 tot 19.00 uur
'TIBETAANSE TAALLES'
Door: CHHOG DORJEE
in de KOSMOS te AMSTERDAM
van september t/m november.

Beginners en gevorderden kunnen zich voor deze wekelijkse lessen in de Tibetaanse taal aanmelden bij de Kosmos-administratie. Chhog Dorjee, de vertaler/verzorger van Geshe Konchog Lhundup, biedt u de mogelijkheid de Tibetaanse taal te leren lezen en schrijven en te beginnen met eenvoudige conversatie. Gevorderde studenten kunnen gezamenlijk aan een tekst werken. De lessen zullen via het Engels worden gegeven.

Het is mogelijk na telefonische afspraak een bezoek te brengen aan Lama Geshe Konchog Lhundup om persoonlijk advies en raad te ontvangen betreffende boeddhistische meditaties en filosofie in overeenstemming met de individuele mogelijkheden.
BEL VOOR EEN AFSPRAAK: 08876-2188 of 020-224393

Ook in het Maitreya Centrum te Maasbommel bent U na telefonische afspraak altijd welkom voor een bezoek of logies in het gastenverblijf voor korte of langere tijd.

Individuele retraites kunnen worden gehouden in beschikbare caravans en kunnen worden begeleidt door Geshe-la. Zowel voor retraites in soetra als in tantra.
BEL VOOR EEN AFSPRAAK: 08876-2188.

'INTRODUKTIE IN HET TIBETAANS BOEDDHISME'
Elke donderdagavond van 19.30 tot 21.30 uur
in de KOSMOS te AMSTERDAM
Elke woensdagavond van 20.00 tot 21.30 uur
in het I.I.V. te MOLENHOEK
Door: LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP

Gedurende een serie wekelijkse avonden zal de in Nederland wonende Lama Geshe Konchog Lhundup in verschillende steden introduktielezingen geven over het boeddhisme. Deze lezingen worden steeds besloten met de mogelijkheid vragen te stellen, gevolgd door een gezamelijke meditatie. De bijeenkomsten duren ongeveer twee uur en iedereen is welkom!

Volgens de Tibetaans boeddhistische traditie worden alle fasen van de innerlijke weg uitgelegd in drie delen.

Het eerste deel omvat de filosofie en meditaties voor het ontwikkelen van de beginners motivatie, waardoor we het belang gaan beseffen van en streven naar een goede wedergeboorte.

Hierbij zullen de volgende onderwerpen uitgelegd worden: De voorbereidingen voor meditatie; de voorwaarden die een mensenleven rijk en waardevol maken; de enorme waarde van zo'n mensenleven; sterven en vergankelijkheid; richting geven aan je leven.

Het tweede onderdeel omvat de filosofie en meditaties waarmee de tussenliggende motivatie wordt ontwikkeld, waardoor we leren met volledige inzet naar totale bevrijding van de steeds terugkerende problemen en frustraties te streven.

Hierbij zullen de volgende onderwerpen uitgelegd worden: Oorzaak en gevolg; de verschillende vormen van lijden; de vier edele waarheden; de twaalf schakels van afhankelijk ontstaan; bevrijding door inzicht in de werkelijkheid, die schuilgaat achter al onze projekties.

Het derde onderdeel omvat de filosofie en meditaties waarmee we de verheven Mahayana motivatie ontwikkelen, en ons gaan inzetten om het allerhoogste niveau van evolutie te bereiken om alle wezens daadwerkelijk te kunnen helpen.

Hierbij zullen de volgende onderwerpen uitgelegd worden: De voordelen van de verlichtingsgeest (bodhichitta); gelijkmoedigheid; de methoden om de verlichtingsgeest te ontwikkelen 1. door alle wezens te beschouwen als je moeder, 2. door jezelf gelijk te schakelen en te verwisselen met anderen.

Teneinde de direkte betrokkenheid bij bovengenoemde onderwerpen zo groot mogelijk te maken, bestaat altijd de gelegenheid Lama Geshe Konchog Lhundup in een specifieke groep te verzoeken het ene onderwerp wat meer en het andere onderwerp wat minder uitgebreid te behandelen.

Het zou goed zijn als in alle plaatsen waar Geshe-la regelmatig les geeft studie-/werkgroepen gestart kunnen worden. Eigen inzet en initiatief zullen door het Maitreya Instituut zoveel mogelijk worden gesteund. Geef alstublieft uw suggesties aan ons door.

Inschrijving voor de wekelijkse lessen van september t/m november in Amsterdam aan de balie van de Kosmos, Prins Hendrikkade 142, Amsterdam.
In Molenhoek aan de receptie van het I.V.V., Kuilseweg 3, Molenhoek (bij Nijmegen).

OPENBAAR VERVOER

Met ingang van 2 september 1985 is Maasbommel weer bereikbaar geworden met het openbaar vervoer door de instelling van een buurtbus die de verbinding onderhoud tussen Beneden-leeuwen en Maasbommel. De dienstregeling van de buurtbus is als volgt:
Geen diensten op zon- en feestdagen.
Beneden-Leeuwen is vanuit Tiel en Nijmegen bereikbaar met bus 85 vanaf de N.S. stations.

a. uit Tiel in B-Leeuwen	a. uit Nijmegen in B-Leeuwen	v. B-Leeuwen	a. Maasbommel
* 8.21	* 8.09	* 8.22	* 8.50
* 9.51	9.39	9.52	10.20
11.21	* 11.09	11.22	11.50
* 12.51	12.39	12.52	13.20
14.21	* 14.09	14.22	14.50
* 15.51	15.39	15.52	16.20
17.21	* 17.09	17.22	17.50

v. Maasbommel	a. B-Leeuwen	v. naar Tiel	v. naar Nijmegen
* 7.35	* 8.03	* 8.09	
9.09	9.37	9.39	x 9.46
10.39	11.07	* 11.09	11.21
12.09	12.37	12.39	x 12.46
13.39	14.07	* 14.09	14.21
15.09	15.37	15.39	x 15.46
16.39	17.07	* 17.09	17.21
* 18.09	* 18.37	18.39	x 18.46

* = niet op zaterdagen
v = vertrek
a = aankomst
x = alleen op zaterdag

Gaarne alleen bezoek na telefonische afspraak!

STUDIEREIZEN NAAR TIBET

Het Maitreya Instituut gaat in samenwerking met de Kosmos, Amsterdam, studiereizen organiseren naar Tibet. De eerste reis zal volgend jaar, 1986, worden ondernomen. Het is de bedoeling voor twintig à dertig mensen een reis van vier weken te organiseren in de zomer. In het volgende Maitreya Magazine zullen meer vastomlijnde plannen bekend gemaakt worden.

De reisafdeling die het Maitreya Instituut in samenwerking met de Kosmos gaat openen, zal ook pelgrimsreizen naar Tibet, Mongolië, Nepal en India op individuele basis organiseren. Bel voor meer informatie het Maitreya Instituut.

LEENFONDS

LEENFONDS

Een nieuwe vorm van donaties voor het werk van het Maitreya Instituut is het LEENFONDS. Daarin kunnen bedragen groter dan 2500 gulden gestort worden, die gegarandeerd binnen vijf dagen na het ontvangen van de opdracht retour gestort worden op de bank of girorekening van degene die het geld aan de Stichting Maitreya Instituut heeft geleend.

Medewerking aan dit leenfonds waarbij geen rente wordt uitgekeerd aan de leningverstrekker levert het voordeel op dat er dus ook geen belasting wordt betaald over de rente die anders over dit geld zou worden ontvangen. Het Maitreya Instituut gebruikt de gelden nergens anders voor dan voor het verkrijgen van rente bij de N.M.B.-Bank te Beneden-Leeuwen en aangezien deze rente voor onze stichting niet belastbaar is ontstaat op deze manier een aantrekkelijke vorm van inkomen.

Deelnemers aan dit Leenfonds kunnen bedragen groter dan *f* 2500,— storten op een speciaal hiervoor gecreëerd rekeningnummer bij de NMB-bank te Beneden-leeuwen nr. 68.13.56.138 t.n.v. de Stichting Maitreya Instituut te Maasbommel. Deelnemers ontvangen een certificaat voor het bedrag van de lening waarin de stichting zich verplicht het geleende bedrag of een deel daarvan binnen vijf dagen na ontvangst van de opdracht terug te storten op een daarvoor aangewezen rekening.

MAAK GEBRUIK VAN DEZE NIEUWE MANIER OM UW MAITREYA INSTITUUT TE ONDERSTEUNEN!

WONEN BIJ HET MAITREYA INSTITUUT

Voor snelle beslissers is er op dit moment een mogelijkheid om dicht bij onze Geshe Konchog Lhundup en het Maitreya Instituut te komen wonen in een prachtig pand. Dit is gelegen in het rustieke dorpje Megen, aan de overkant van de Maas. In dit huis waarin de bewoners zich zullen houden aan de vijf leefregels voor leken, zijn nog enkele kamers beschikbaar. Geïnteresseerden die graag in een boeddhistische leefgemeenschap willen wonen en werken zijn welkom. De beslissende vergadering wordt gehouden in het Maitreya Instituut te Maasbommel op zaterdag 5 oktober om 2 uur 's middags. Als alles doorgaat kan het pand op 1 december worden betrokken.

CHINA VERBIEDT HET ZOEKEN NAAR TULKUS IN BEZET TIBET

Hoewel de Chinezen altijd verklaren dat de Tibetanen in het door China bezette Tibet sedert enkele jaren weer godsdienstvrijheid hebben, is er een wet in werking getreden die het ontdekken ven gereïncarneerde lama's, in het Tibetaans Tulku's, verbiedt. De Chinese instruktie luidt dat alleen de gereïncarneerde lama's die ontdekt waren voor 1959 door de Chinezen zullen worden erkend.

Indirekt is dit een maatregel die het beoefenen van het boeddhisme in Tibet ernstig treft, omdat juist de gereïncarneerde lama's erg belangrijk zijn voor het verspreiden van de boeddhistische leer. Door het vinden van Tulku's te verbieden, wordt het duidelijk hoe weinig de Chinezen de zogenaamde 'godsdienstvrijheid' in werkelijkheid toestaan. Het enige dat tot nu toe wordt toegestaan aan de onderdrukte Tibetanen is het branden van wierook en het weer laten wapperen van gebedsvlaggen. Elke andere vorm van boeddhistische beoefening is nog steeds verboden.

BOEKBESPREKING

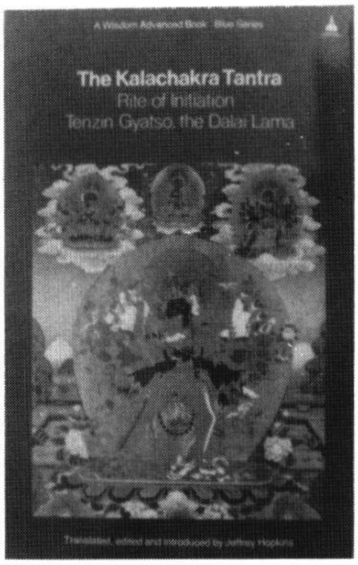

THE KALACHAKRA TANTRA
INITIATIE-RITE

Schrijver: Z.H. de XIVde Dalai Lama
Vertaling en Samenstelling: Jeffrey Hopkins
Prijs: *f* 55,—

Deze nieuwe uitgave van Wisdom Publications verscheen juist op tijd voor de Kalachakra-initiatie in Zwitserland. Het boek dat deze hoogste vorm van tantrische initiatie gedetailleerd behandelt is daarmee het eerste dat in een westerse taal is uitgegeven. De speciale technieken voor het transformeren van lichaam, spraak en geest in een volledige altruïstische houding worden niet uitsluitend gepresenteerd voor degenen die de beoefening willen doen na het ontvangen van deze initiatie, maar staan nu ook ter beschikking van iedereen die iets wil leren over dit opmerkelijke systeem van spirituele beoefening.

In het eerste gedeelte van het boek geeft professor Jeffrey Hopkins een uitleg over de tantrische technieken en het belang van de altruïstische motivatie hiervoor. Voorts zijn de zeven en dertig beoefeningen van een boddhisattva van Tok-May-Sang-Bo erin opgenomen die de basis vormen voor een tantrische beoefening. Het boek beschrijft de Kalachakra-mandala en de relatie ervan met de initatie, het verloop van de initatie zelf en een korte schets van de geschiedenis van de Kalachakra-tantra. Verder is er een korte samenvatting van de levensloop van de schrijvers, zowel van Z.H. de Dalai Lama als van Kee-Drub-Djay. Ook omvat dit 480 pagina's tellende boek drie versies van de Zes Zittingen Yoga.

BOEKENBESTELLIJST/POSTORDER

BOEKBESPREKING

COMPASSION: A TIBETAN ANALYSIS
Schrijver: Guy Newland
Prijs: *f* 32,50

Ook dit boek is een nieuwe uitgave van Wisdom Publications. De schrijver Guy Newland studeerde godsdienswetenschap aan de universiteit van Virginia, USA en zette daarna zijn werk voort als wetenschappelijk medewerker aan dezelfde instelling, waarbij hij het boeddhistische studieprogramma volgde van professor Jeffrey Hopkins en zijn M.A. graad behaalde in 1983.

Eén van de bijzondere kenmerken van de studie in de boeddhistische filosofie in de grote kloosters is van de laatste tweeduizend jaar geweest het gebruik van analyse en debat. Het verkrijgen van een conceptueel begrip is van een verslaggevend belang in het proces van verinnerlijking van de bestudeerde onderwerpen, in het bijzonder die van leegte en mededogen, de twee voornaamste aspekten van de weg naar verlichting.

De teksten die door de eeuwen heen door studenten worden gebruikt zijn kommentaren van vroegere Meesters en mediteerders, geschreven teneinde de oorspronkelijke leringen zoals deze door de Boeddha werden uiteengezet in de soetra's, te verhelderen.

In Compassion: a Tibetan analysis heeft Guy Newland deskundig de voornaamste ideeën van Djay-Dzun-Ba uit de originele tekst gelicht en zodanig gepresenteerd dat ze begrijpelijk, relevant

NEDERLANDS:

Boeddhistische sprookjes	Jataka verhalen	*f* 18,50
Er is geen zelf	Tonny Kurpershoek	19,70
Gandhi	Easwaran	32,50
Kum Nye meditatieve bewegingsoefeningen	Tarthang Tulku	32,50
Kum Nye ontspanning	Tarthang Tulku	29,80
Lamp voor het pad naar Verlichting	Z.H. Serkong Rinpochee	15,00
Leven in evenwicht	Tarthang Tulku	27,50
Maiteya Magazine	Maitreya Instituut	6,50
Milarepa	Evens-Wentz	26,25
Mipam	Lama Yongden	27,50
Open bewustzijn	Tarthang Tulku	27,00
Ruimte, Tijd en Kennis	Tarthang Tulku	60,00
Sneeuwluipaard	Peter Matthiessen	34,50
Stille Geest, Heilige Geest	Lama Thubten Yeshe	10,00
Teksten om bij stil te staan	C.J.A. Tholens	23,50
Tibetaans Boeddhisme	14e Dalai Lama	26,25
Tibetaans Boeddhisme	Theosofische Vereniging	17,50
Tibetaans dodenboek	Evens-Wentz	36,00
Tulku	Peter Dickinson	19,50
Vaardig handelen	Tarthang Tulku	26,25
Verborgen Vrijheid	Tarthang Tulku	22,00
Weg der witte wolken	Govinda	29,50
Woorden van Boeddha	Blot	21,00
Zen Begin	D.T. Suzuki	24,50
Zen Zin Zen Onzin	Paul Reps	21,00
Zitten, de praktijk van Zen	Nico Tydeman	21,00

BOEKENBESTELLIJST/POSTORDER

ENGELS:

Advice from a spiritual friend	Geshe Rabten & Dargey	*f* 22,00
Advice from Buddha Sakyamuni	14e Dalai Lama	12,00
Alone with others	Stephen Batchelor	29,75
Aryasura's aspiration	14e Dalai Lama	15,00
Atisha	Lama Thubten Kalsang	12,50
Bodhisattva of compassion	John Blofeld	22,00
Bridging the sutra's and tantra's	1e Dalai Lama	35,00
Buddha in the palm of your hand	Tendzin	20,00
Buddhist Scriptures	Edward Conze	15,00
Chandragomin's twenty verses	Sakya Dragpa Gyaltsen	12,00
Chandrakirti's sevenfold reasoning	Joe Wilson	9,00
Clear light of bliss	Geshe Kelsang Gyatso	26,50
Compassion: a Tibetan Analysis	Guy Newland	32,50
Compassion in Tibetan Buddhism	Tsong Khapa/Hopkins	35,00
Compendium of ways of knowing	LTWA	12,00
Cultural History of Tibet	Snellgrove/Richardson	40,00
Dawn of tantra	Guenther/Trungpa	22,00
Death, Intermediate state & Rebirth	Lati Rinpochee	26,50
Debate in Tibetan Buddhism	Daniel Perdue	15,00
Dictionary New English-Tibetan	Norbu Chopel	35,00
Divine Tree/Tib. grammer poem	Noble Ross Reat	10,00
Door of liberation	Gehse Wangyal	24,50
Drinking the mountain stream	Milarepa	21,50
Drop of nourishment for people	Nagarjuna	10,00
Drowa Sangmo (Tib. folk Opera)	LTWA	13,50
Dzog Chen	Long-chen-re-jam-pa	12,00
Dzog Chen	Jig-me-ling-pa	15,00
Echoes of voidness	Geshe Rabten/Batchelor	18,75
Essence of nectar	Yeshe Tsondru	15,00

en toegankelijk zijn geworden. Dit boek dat evenals The Kalchakra Tantra in de Blauwe serie voor gevorderden is uitgegeven, wordt van harte aanbevolen aan iedereen die het Madhyamika boeddhisme bestudeerd.

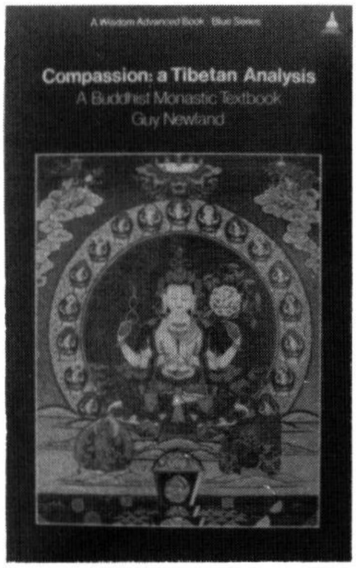

IN EXILE FROM THE LAND OF SNOWS
Schrijver: John Avedon
Prijs: *f* 39,—

Dit boek is eerder verschenen bij Knopf in New York met een hard kaft en uitvoerig besproken in ons magazine nummer 3 jaargang 6. Het is nu veel goedkoper en handzamer verschenen bij Wisdom Publications en blijft het meest komplete boek over de recente geschiedenis van het Tibetaanse volk sedert 1950.

Dit boek mag niet ontbreken in uw verzameling wanneer de Tibetaanse zaak u ter harte gaat.

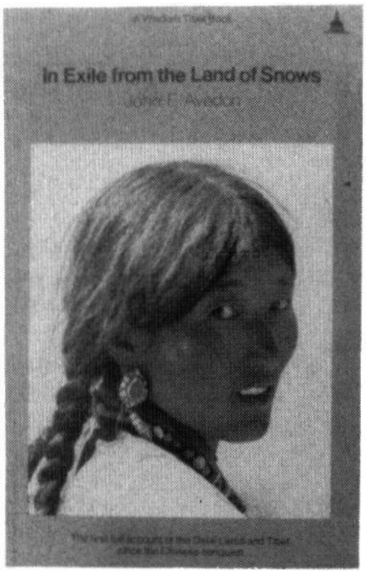

Essential nectar	Geshe Rabten	31,85
Folk Culture of Tibet	Norbu Chopel	17,50
Folk Tales of Tibet	Norbu Chopel	20,00
Four essential buddhist commentaries	14e Dalai Lama	15,00
Four essentia buddhist texts	14e Dalai Lama	18,00
Graduated path to liberation	Geshe Rabten	12,50
Great Ocean (Biografie 14e Dalai Lama)	Hicks and Chögyam	48,35
Guide to the bodhisattva's way of life	Shantideva	21,00
Guide to the jewel island	Olschak-Wangyal	15,00
H.H. the Dalai Lama talks to L. Wijers	Louwrien Wijers	25,00
History of the Sakya Tradition	Chogay Trichen	16,00
History of the sixteen Karmapa's	Karma Thinley	25,00
How to meditate	Kathleen Mc Donald	26,50
In exile from the land of snows	John F. Avedon	39,00
International Buddhist directory	Wisdom Publication	25,00
Interview with H.H. the Dalai Lama	John F. Avedon	30,00
Jewel ornament of liberation	Gampopa	43,25
Kalachakra Tantra	Jeffrey Hopkins	55,00
Kindness, Clarity and Insight	14e Dalai Lama	40,00
Lamp for the path and commentary	Atisha	35,40
Lankavatara Sutra	D.T. Suzuki	53,85
Life and teachings of Geshe Rabten	Allan Wallace	52,00
Life and teachings of Tsong Khapa	Prof. Thurman	30,00
Life of Marpa	Trungpa/nalanda	43,25
Mahamudra	Wang-chuk-dorje	21,00
Mahayana purification	LTWA	15,00
Meditations of a Tibetan Tantric abbot	Kensur Legden	12,00
Meditations on Emptiness	Jeffrey Hopkins	86,00
Meditations on the lower tantra's	2e, 5e, 7e, 13e Dalai Lama	21,00
Meditative states	Lati Rinpochee	26,50
Mind and its functions	Geshe Rabten	32,50
Mind in Tibetan Buddhism	Lati Rinpochee	30,00
Modern Tibetan Language	Lhasawa Losang Thong	22,00
Mollas of Mustang	David. P Jackson	27,50
My land and my people	14e Dalai Lama	24,95
Nagarjuna's letter	Nagarjuna	17,50
Necklace of good fortune	Geshe Lam Rim	12,00
Necklace of Gzi	Namkhai Norbu	12,50
Opening of the eye of new awareness	14e Dalai Lama	34,00
Origin of the Tara Tantra	LTWA	10,00
Practical meditation	Geshe Rabten	12,00
Preliminary practices	Geshe Rabten	10,00
Prince Siddharta	Landaw/Brooke	39,00
Prince who became a cuckoo	Geshe Wangyal	25,30
Science meets spirituality	Louwrien Wijers	17,50
Selected works of the Dalai Lama III	14e Dalai Lama	45,00
Seven Instruction lineages	David Templeman	21,00
Silent mind holy mind	Lama Yeshe	18,75
Songs of spiritual change	7e Dalai Lama	36,90
Songs of the sixth Dalai Lama	6e Dalai Lama	12,50
Stories from beyond the clouds	Clifford Thurlow	12,00
Studies in the Lankavatara sutra	D.T. Suzuki	40,00
Sublime path of the victorious ones	LTWA	12,00
Superhuman life of Gesar of Ling	David Neel/Yongden	30,00
Sutra of the wise and the foolish	Stanley Frye	27,00
Tantra in Tibet	Tsong Khapa	36,00
Tantric distinction	Jeffey Hopkins	24,00
Tantric Practice in Nyingma	Khetsung Sanbo Rinpochee	45,00
Tara's colouringbook	Andy Weber/Wellings	16,00
Tao of physics	Fritjof Capra	28,95
Tibet	Thubten Jigme Norbu	16,50

OPENING THE EYE OF NEW AWARENESS
Schrijver: Z.H. de XIVde Dalai Lama
Vertaling: Donald Lopez Jr. en Jeffrey Hopkins
Prijs: *f* 34,–

Het vierde boek in de reeks van nieuwe uitgaven van Wisdom Publications in de Witte serie voor iets gevorderde studenten en lezers is door de Dalai Lama geschreven vier jaar na zijn vlucht voor de Chinezen uit Tibet. In zijn voorwoord zegt de Dalai Lama dat hij dit boek geschreven heeft voor degenen die niet in de gelegenheid zijn de grote teksten te bestuderen die diepgaand en betekenisvol zijn. Opening the eye of new awareness is een beknopte maar grondige presentatie van de leerstellingen van het boeddhisme, zoals die bestudeerd en beoefend worden in Tibet sinds meer dan duizend jaar. De Dalai Lama begint uit te leggen waarom het noodzakelijk is religie te beoefenen en verklaart de bewijzen voor het bestaan van reïncarnatie. Hij verklaart de relatieve en absolute waarheden; de beoefening van het pad via het Kleine-, Perfektie-, en Geheime Mantra- of Tantra Voertuig, en de aard van het boeddhaschap.

De Dalai Lama besluit met een korte geschiedenis van het Tibetaans boeddhisme dat duidelijk de kontinuïteit aantoont van het late oorspronkelijke Indiase Mahayana boeddhisme, waarmee het idee verworpen wordt dat het Tibetaanse boeddhisme 'Lamaisme' zou zijn en niet zou zijn verbonden met de belangrijkste boeddhistische stromingen.

Dit boek is de enige tekst van de hand van de Dalai Lama, gepubliceerd in een westerse taal, dat een volledig overzicht geeft van het spirituele pad naar verlichting.

Het is een onschatbaar waardevol boek voor hen die het boeddhisme willen studeren en beoefenen.

Tibet Journal	Div. jaargangen, tijdschrift	10,00
Tibetan book of the dead	Freemantle/Trungpa	24,50
Tibetan Dhammapada	Gareth Sparham	26,50
Tibetan-English dictionnary	Chandra Das	150,00
Tibetan Folk Tales	Hyde/Chambers	28,95
Tibetan Medicine	Bhagwan Dash	20,00
Tibetan Medicine	Rechung Rinpochee	35,00
Tibetan Medicine	Tijdschrift 1 t/m 8	10,00
Tibetan Reflections	Peter Gold	31,85
Tibetan Thangka Painting	David & Janice Jackson	88,60
Tibetan Tradition of mental development	Geshe Ngawang Dhargye	18,00
Torch of certainty	Kongtrul	34,60
Universal Responsability	14e Dalai Lama	15,00
Waterhorse and other years	K. Dhondhup	20,00
Wheel of sharp weapons	Dharmarakshita	12,50
White annal	Gedun Choepel	15,00
Wisdom Energy	Lama Yeshe & Zopa Rinpochee	18,75
Wisdom Energy 2	Lama Yeshe & anderen	13,50
Way of siddharta	Kalupahana	30,00
Yoga Tantra of Tibet	Tsong Khapa	40,00

BOEKENBESTELLIJST/POSTORDER

DUITS:

Der Dalai Lama	Dagpo Rinpochee/Borromée met prachtige kleurenfoto's 24/33 cm van *f* 120,00 voor slechts	*f* 59,50

POSTERS:

Buddha and the sixteen Arhats	Andy Weber	*f* 12,00
Thousand armed Avalokiteshvara	Peter Iseli	12,00
Tara and 21 Tara's	Andy Weber	12,00
Manjushri	Andy Weber	12,00
Four-armed Avalokiteshvara	Jampala	12,00
Guru Tree	Unknown	21,00
Padmapani	Robert Beer	14,00
Four-armed Avalokiteshvara	Robert Beer	14,00
Witte Tara	Unknown	30,00
Amithaba	Unknown	22,50

KUNSTKAARTEN:

9 verschillende boeddhavormen	per stuk	*f* 1,75
9 verschillende tekeningen op dubbele wenskaart met enveloppe	per stuk	2,25
8 verschillende boeddhavormen in map 20 x 30 cm	Wisdom Publications	39,00

TIBETAANSE WIEROOK:	De beste	*f* 12,50

Diverse Transcripts, Sadhana's en Nederlandse meditatieteksten, Maitreya Handboek 1985, Mala's, Nepalees postpapier, foto's van verschillende leraren. (Alleen aan particulieren zonder korting.)

Het Maitreya Magazine en de meeste boeken zijn ook verkrijgbaar of te bestellen via de volgende boekhandels: Kosmos special store Amsterdam, Au Bout du Monde Amsterdam, van Heteren Amsterdam, Synthese Den Haag, Stiltepunt Den Haag, Broese en Kemink Utrecht, Hilarion Nijmegen, De Heremiet Eindhoven, Mandala Leeuwarden , I.I.V. Molenhoek.

Met deze prijslijst vervallen eerder verschenen lijsten. Wijzigingen voorbehouden. Al deze artikelen zijn bestelbaar bij het Maitreya Instituut. De prijzen zijn exclusief portokosten. Bestelling per brief of telefoon: 08876-2188 (kantooruren).

TIBETAANSE GENEESKUNDE
Bron: Dokter Lobsang Dolma
Vertaling: Louwrien Wijers
Prijs: *f* 28,—

Bij uitgeverij Karnak is deze maand het boek 'Tibetaanse Geneeskunde' verschenen dat de lessen bevat die Mevrouw dokter Lobsang Dolma in haar kursus over Tibetaanse geneeskunde in de Kosmos in Amsterdam heeft gegeven. Het is voor het eerst dat een boek met zo'n overzicht uit de unieke Tibetaanse medische wetenschap in het Nederlands verschijnt. Maar ook vergeleken met de weinige boeken over Tibetaanse geneeskunde in de Engelse taal, bevat dit nieuwe boek een schat aan praktische informatie die in geen enkele publikatie zo eenvoudig en direkt bruikbaar wordt overgebracht.

Dokter Dolma behandelt als inleiding vanzelfsprekend de geschiedenis van de Tibetaanse geneeskunde en verklaart het systeem - dat het overigens zo waardevol maakt, omdat de funkties van het lichaam zeer gedetailleerd kunnen worden verklaard in deze geneeskundige methode die één is met de boeddhistische systemen van tantra en de totaliteit van energieën in de kosmos. Daarna gaat ze toegankelijke en bij ons weinig bekende praktische informatie geven over konceptie, zwangerschap, geboorte, kinderziekten, en tenslotte de diagnose en de behandelingsmethoden voor allerlei ziekten bij volwassenen. We worden dan geinformeerd over bijvoorbeeld alle punten in de wervelkolom, die zo belangrijk zijn voor het genezen van alle voorkomende ziekten en die we zowel met naalden, met moxa-behandeling als met massage kunnen stimuleren om ziekteverschijnselen te balanceren. Het meest specifieke van de Tibetaanse geneeskunde is uiteindelijk de polsdiagnose die de arts in staat stelt niet alleen alle defekten in het lichaam van een patiënt te lokaliseren en te benoemen, maar waarmee zelfs ziekten van naasten in onze pols vastgesteld kunnen worden. Het is meer dan de moeite waard een glimp op te vangen van het prachtige systeem dat de Tibetaanse geneeskunde door vele eeuwen heen heeft weten te bewaren met dit boek van Dokter Lobsang Dolma. Een Tibetaanse arts studeert minimaal tien jaar voordat men de fijnvertakte kennis mag toepassen, maar wij kunnen met dit boek in vogelvlucht alle onderdelen van de Tibetaanse geneeskunde overzien en doorgronden.

tekening: Nico van Beek